

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

Διαβάζεται από 2.000 Ζαγορίσιους στην Ελλάδα και σ' όλον τον κόσμο

ΕΤΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΡΙΘ. ΦΥΛ. 368

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

2009

ΚΩΔΙΚΟΣ 2571

ΤΟ ΜΠΙΖΑΝΙ ΜΠΟΥΜΠΟΥΝΙΖΕΙ

Από την είσοδο του Ελληνικού στρατού στα Γιάννινα στις 21/2/1913. (Από το βιβλίο «Πολεμικές σελίδες από τον Ελληνοτουρκικό πόλεμο 1912-1913» του Χρίστου Σούλη)

Πάντα τέτοια μέρα στις 21 Φεβρουαρίου, που η πρωτεύουσα της Ηπείρου –τα θρυλικά Γιάννινα– γιορτάζει τα ελευθέρια της, όλοι οι Ηπειρώτες νιώθουν μια ξεχωριστή χαρά και περηφάνια μετέχοντες στις διάφορες εορταστικές εκδηλώσεις, που διοργανώνονται από τις τοπικές αρχές. Για την ιστορία το Ζαγόρι την εποχή εκείνη βρίσκονταν μακριά από το θέατρο των πολεμικών επιχειρήσεων όμως οι κάτοικοί του συμμετείχαν νοερά και αγωνιούσαν καθ' όλη τη διάρκεια –των πέντε περίπου μηνών– που κράτησε η πολιορκία των οχυρών του Μπιζανίου, για την αίσια έκβαση εκείνης της κατάστασης.

Και έφτασε η ευλογημένη μέρα η 21η Φεβρουαρίου 1913, που οι ηρωικοί μαχητές του Ελληνικού στρατού έμπαιναν νικητές και τροπαιούχοι στα ξακουσμένα Γιάννινα.

«Τα πήραμε τα Γιάννινα μάτια πολλά το λένε» τραγούδησε ο μεγάλος μας σατιρικός ποιητής Γεώργιος Σουρής την περίλαμπρη εκείνη νίκη των ένδοξων Μπιζανομάχων.

Ο ίδιος λίγες μέρες πριν την απελευθέρωση των Ιωαννίνων είχε γράψει στο ίδιο ύφος το σατιρικό ύφος, μα με επικό περιεχόμενο κι' άλλο ένα ποίημα εμπνευσμένο ακριβώς από τον τιτάνιο εκείνο αγώνα στο Μπιζάνι μέσα στον πιο άγριο χειμώνα. Αξίζει να το ξαναθυμηθούμε σήμερα από τις σελίδες του Περιοδικού μας.

«Βρέχει, βρέχει και χιονίζει, το Μπιζάνι μπουμπουνίζει,
και βροντούνε παλληκάρια, και Τουρκιάς λυσσούν ασκέρια,
και παγώνουν τα ποδάρια και παγώνουνε τα χέρια.
Βρέχει, βρέχει και χιονίζει και το χιόνι κοκκινίζει,
με πολλών ηρώων αίμα.
Στης Ηπείρου τα βουνά, στ' άγρια στα σκοτεινά,
κόκκινου πολέμου στέμμα.
Χάρος κόκκινος θερίζει, δαίμων άγριος μουγκαρίζει,
κι' ένας τρόμος σε παγώνει.
Τέτοιον άγριον χειμώνα, τέτοιον άγριον αγώνα,
θα τον διηγούνται χρόνοι.
Κόσμος κλαίει και στενάζει και η φωνή τρανή φωνάζει.
Μεσ' στη βαρυχειμωνιά,
κτύπα, Στράτευμα γενναίων, στίφη στουγερών φορέων,
που μας σφάζουν σαν αρνιά.
Όλ' η κτίσις ενεδά μέσ' στον φοβερόν Αγώνα
Βλέπει μίαν Αμαζόνα.
Και γενναία γενεά κι ένας πόλεμος γιγάντων
εξυμνείται περί πάντων.
Βρέχει, βρέχει και χιονίζει, το Μπιζάνι μπουμπουνίζει
με κανόνια βροντερά.
Μεσ' από χιόνων νέφη μία δόξα περιστρέφει
παλληκάρια λυγέρα.

Χρeνεγράφημα**Λόγια του Φλεβάρη****Σταύρου Συκιώτη**

Φλεβάρηδες. Φυσική η εξήγηση. Τα καιρικά φαινόμενα, βέβαια, έχουν τη δική τους αιτιολογία. Είναι η θέση του πλανήτη μας, περιοδικά, ως προς τον Ήλιο, οι ροές των αέρινων ρευμάτων (βαρομετρικά χαμηλά κ.τ.λ.) στο δικό τους κυκλογύρισμα και με τις δικές τους αιτιολογίες, σε μικρά ή μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα. Τα πάντα παρουσιάζουν μια διαφοροποίηση στη φαινομενική τους πορεία. Φαινόμενα και διαπίτωση που είχε διατυπώσει, πριν χιλιετίες ο αρχαίος Ηράκλειτος: **«τα πάντα ρεῖ· οὐδέν σταθερόν ἡ ἀμετάβλητον».**

Πάντα ετοιμάζω το κείμενό μου στο πρώτο δεκαήμερο κάθε μήνα. Είναι ο επιτρεπτός χρόνος, για την τυπογραφική διαδικασία και διεκπεραίωση του «Ζαγοριού» μας. Ας μου επιτραπεί να σημειώσω πως το κείμενό μου τούτο, χρονικά, με βρίσκει στην Αθήνα (Φιλοθέη, όπου έζησα μέρος της ζωής μου). Το γράφω τούτο, για να αποκαλύψω πως, σε μια περιοδεία μου, κάποια μέρα, στην περιοχή της Φιλοθέης, είχα την έκπληξη και την ευκαιρία να αποθαυμάσω την πλούσια ανθοφορία μικρών και μεγάλων αμυγδαλιών. Ακόμα και σε λεμονιές, δέντρα που υπάρχουν πλούσια στην περιοχή της. Να μη

μιλήσω και για τα πάσης φύσεως άνθη, που υπάρχουν στις αυλές των κατοικιών και υποδέχονται τη φλεβαρία Άνοιξη με τα χρωματικά τους χαμόγελα. Θυμάμαι πως πέρυσι, την ίδια εποχή, γινόταν πολύς λόγος για το ίδιο φαινόμενο ανθοφορίας στην περιοχή Λάρισας και γενικότερα Θεσσαλίας. Φυσικό και αναμενόμενο το φαινόμενο. Τα φυτά (όποιας μορφής) έχουν ανάγκη τρία στοιχεία για τη ζωή τους: έδαφος (τροφή), νερό, θερμοκρασία. Τα δύο πρώτα, συνήθως τα έχουν. Όταν όμως τους προσφέρεται και η «θερμοκρασία», να μην ανθίσουν; Κύκλο ζωής κάνουν κι αυτά, φυσικά με τις τρεις αυτές προϋποθέσεις (Ετσι, δικαιολογείται το φαινόμενο «Θερμοκηπίου»).

Μήπως, θα λέγαμε, για να φιλοφρονέσουμε κι εμείς οι άνθρωποι το Φλεβάρη με τις τόσες κακόχες προσωνυμίες που τον στολίσανε, από παλιά, θέλησε κι αυτός να αλλάξει συμπεριφορά και συναισθηματισμό και με τη θερμοκρασιακή του καλοσύνη μας προσφέρει πλουσιοπάροχα λουλουδικά και κατακόκκινα τριαντάφυλλα για να τιμήσουμε στις 14 Φλεβάρη την Αγάπη και τον Έρωτα στη γιορτή του Αγίου Βαλεντίνου; Άλωστε, κοντά-κοντά, μας έρχονται και οι Καρναβαλικές εκδηλώσεις (ήδη το

Τριώδιο άρχισε) που κι εκεί χρειάζονται πολλά λουλουδικά.

Στη ροή του Χρόνου και τα καιρικά του φαινόμενα αναμφίβολα υπάρχουν, από παλιά, διαφοροποιήσεις. Ανατρέχοντας στην παιδική μου ηλικία, αναθυμάμαι χειμώνες άγριους και βαρείς, με ατέλειωτα νεροβρόχια και μέτρα χιόνια που έπρεπε να 'ρθει ο Μάης για να φύγουν. Η εγκαυσμένη της Άνοιξης δεινοπαθούσε, ωστόσο, ερχόταν κάποτε και ανάσαινε ο τόπος και χρωματίζονταν η ζωή.

Σήμερα πολλά λέγονται και γράφονται για κλιματολογικές αλλαγές στον πλανήτη μας. Μήπως οι αμυνδαλιές, με την άνθιση ευαισθησία τους, τέλη Γενάρη - αρχές Φλεβάρη, μας στέλνουν κάποια μηνύματα; Μήπως ο σημερινός άνθρωπος, κυριαρχημένος από το Εγώ του και την αλαζονεία του αυτοκαταστρέφεται χωρίς να το αντιλαμβάνεται; Σε κάποιο μελλοντικό χρόνο, κάποιοι θα είναι σε θέση να απαντήσουν. Εμείς εδώ, απλώς διερωτώμεθα... και ζώντας τη δική μας πραγματικότητα ας ευχηθούμε: «Καλές Απόκριες».

Τελειώνω με μια χαρακτηριστική κουβέντα του παρουσιαστή του μετεωρολογικού Δελτίου της ΕΤ 3 -Θεσσαλονίκης. Κάποια μέρα, αναφερόμενος στην κακοκαιρία της βόρειας Ευρώπης που κινείται προς το νότο και θα μας επισκεφθεί πριν μας αποχαιρετήσει ο Φλεβάρης, είπε: «Ο Φλεβάρης μας έρχεται σαν αρνί και θα φύγει σαν λιοντάρι». Ας μην βιαστούμε, λοιπόν, για τα... κοντομηνικά μας...

μασκαρέματα, γλάντια, τραγούδια, και αφανούς. Σε κάθε τόπο υπάρχουν διαφορετικά έθιμα.

Στα χωριά μας (Ζαγόρι) ανάβαμε φωτιές (αφανούς) και μασκαρμένους μικροί-μεγάλοι, άνδρες-γυναίκες, ντυμένοι όχι με τα σύγχρονα φανταχτερά ρούχα, αλλά με ότι παλαιό ξεχασμένο ρούχο εύρισκαν στα σπίτια τους, χόρευαν γύρω από την φωτιά (Αφανό) με τραγούδια, αστεία πειράγματα, γυρίζοντας στους δρόμους και τα σπίτια του χωριού.

Παλαιότερα στο Πάπιγκο, που ο κόσμος ήταν πολύς, γινόταν δύο φωτιές (αφανοί). Μια στον Μεγάλο Μαχαλά και μια στον Μικρό Μαχαλά.

Συναγωνίζομασταν ποια θα είναι η μεγαλύτερη φωτιά. Από αρκετές μέρες πριν, μαζεύαμε τα ξύλα. Οι μεγαλύτεροι από το δάσος και οι μικροί πήγαιναν στα σπίτια λέγοντας το παρακάτω τραγούδι

«Κύριε λήρσον, λήρσον και σχώρησον τους αποθαμένους πάππους, προσπάππους, γονέους, προσγονέους,

τα ξύλα τ' Αφανού και του χρόνου».

Αξέχαστα θα μείνουν στην μνήμη μου τα μασκαρέματα ορισμένων χωριανών μου αλλά πιο πολύ του Κάκη που ντυνόταν αρκούδα και του Άγγελου με τα μακριά ξυλοπόδαρα.

Καλές αποκριές εύχομαι σ' όλους.

Δ.Μ.

Ομιλία κατά την παρουσίαση του Ημερολογίου του Καπεσόβου για το 2009**Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΒΟΤΑΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ**

Σαν την υγείά σου έχασες και θες να την κερδίσεις, μόνο με θόνα της γης θα την ξαναποκτήσεις.

Η χρήση και οι ιδιότητες των φαρμακευτικών φυτών - βοτάνων είναι γνωστή από την εμφάνιση του ανθρώπου στη Γή. Ο προϊστορικός άνθρωπος κατά τη διαρκή αναζήτηση φαγώσιμων φυτών, στο πλαίσιο της ικανοποίησης του ενστίκτου της αυτοσυντήρησης, αρχίζει να έρχεται σε επαφή και με τα κάθε είδους βότανα χωρίς βέβαια να γνωρίζει τις όποιες ιδιότητές τους. Παράλληλα παρατηρεί και τη συμπεριφορά των ζώων, όταν τραυματίζονται ή πάσχουν, που χρησιμοποιούν για την ανακούφισή τους διάφορα φυτά τα οποία και σπεύδει να διερευνήσει. Εντυπωσιάζεται αρχικά από τη μυρωδιά, το χρώμα των λουλουδιών τους, την πικράδα ή τη γλύκα της γεύσης τους. Και βέβαια, όταν προσβάλλεται από κάποια αρρώστια καταφεύγει στα «περίεργα» αυτά φυτά προσ-

δίδοντάς τους ιδιότητες θεϊκές ή και κάποτε μαγικές. Με συνεχείς δοκιμές και πειραματισμούς καταφέρνει να εντοπίσει τα πλέον δραστικά εξ αυτών και να αντι-στοιχίσει τις θεραπευτικές ιδιότητες του καθενός με συγκεκριμένες παθολογικές καταστάσεις.

Αδρές, καθημερινές γνώσεις της θεραπευτικής δράσης των βοτάνων έπρεπε να διαθέτει κάθε άνθρωπος τις εποχές εκείνες. Πώς αλλιώς να αντιμετωπίσει τις αρρώστιες και πώς αλλιώς να επιβιώσει στον απομονωμένο οικισμό, στην ποιμενική καλύβα, στο απομακρυσμένο χωράφι;

Στην Ελλάδα, καθ' όλη τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας αλλά και μετά την Επανάσταση του 1821 και την απόκτηση της Εθνικής ανεξαρτησίας, ο λαός μας προσπαθεί να διατηρήσει την εθνική του ταυτότητα και να επιβιώσει.

Σικλαβιά, φτώχεια, αθλιότητα, πόλεμοι και επιδημίες, κακή διατροφή, ανεπαρκής οργανωμένης περίθαλψης, μεγάλη διασπορά του πληθυσμού αλλά και περιορισμένος αριθμός ιατρών, δημιουργούν ανάγκες που δεν μπορούν να καλυφθούν από την επιστημονική ιατρική.

Ένα μεγάλο μέρος των ανα-

γκών καλύπτεται από τη λαϊκή ιατρική, ασκούμενη από τους κατά τόπους εμπειρικούς γιατρούς. Αναφερόμενοι βέβαια στη λαϊκή ιατρική θα ήταν μεγάλο λάθος να αντιληφθούμε ένα σύστημα που στηριζόταν αποκλειστικά στις δοξασίες απαίδευτων ατόμων. Αυτό ίσως να ήταν αλήθεια σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, σε πρωτόγονες κοινωνίες που η ιατρική ασκούνταν από τους «μάγους» της φυλής. Δεν ισχύει όμως το ίδιο για μια χώρα σαν τη δικιά μας που έχει πίσω της μια ιστορία γνώσης και επιστήμης, έστω και αν μεσολάβησαν τέσσερις αιώνες σκλαβιάς και βαρβαρότητας. Η ιστορία της Ελλάδας δεν ξεκινά βέβαια με την απόκτηση της ανεξαρτησίας της, ενώ ακόμη και στα πιο σκοτεινά χρόνια της τουρκικής υποδούλωσης, φωτισμένα και εκπαιδευμένα άτομα διατηρούν τη συνείδηση της ιστορίας και του ένδοξου πνευματικού παρελθόντος αλλά και πλούσιο παραδοσιακό υλικό, από τα προο-

μηνικά χρόνια ως σήμερα, κυρίως μέσω της προφορικής παράδοσης. Το αποτέλεσμα ήταν, μέσα σε ένα σύνολο προλήψεων, δεισιδαιμονιών, παρανοήσεων, προσωπικών αντιλήψεων και εμπειριών, μεταφυσικών ή και «μαγικών» δοξασιών που ήταν –και ίσως ακόμη είναι– η λαϊκή ιατρική να διασώζονταν και στοιχεια ορθολογισμού αλλά και ψήγματα επιστημονικής γνώσης. Δεν ήταν όλοι οι εμπειρικοί «γιατροί» άτομα με δόλο και ιδιοτέλεια, με νοστορπία αγύρτη, τσαρλατάνου. Ανάμεσά τους υπήρχαν πολλά άτομα προικισμένα με παρατηρητικότητα και κρίση, με αίσθηση επαγγελματικής ευθύνης και με κίνητρο πράξης την εξυπηρέτηση του άρρωστου συνανθρώπου. Αυτός ήταν ο άλλος πόλος, αυτός που συνέχιζε ανεπισημως μια πανάρχαια παράδοση. Εδώ εντάσσονται και οι Βικογιατροί.

Βέβαια, οι Βικογιατροί, συστηματικοί βοτανοθεραπευτές κατά βάση, δεν έφτανε να διαθέτουν στοιχειώδεις γνώσεις όπως ίσως είχαν –και αυτές όχι πάντα– οι αποκληθέντες κομπογιαννίτες. Οι γνώσεις τους έπρεπε να είναι λεπτομερειακές και βαθιές. Έπρεπε να ξεχωρίζουν όχι μόνο τα διάφορα είδη φυτών αλλά και ποια είναι τα καταλληλότερα για κάθε

πάθηση και χρήση. Ποια έπρεπε να μαζεύονται σε χωράφια και ποια σε βουνά, ποια σε χαράδρες και ποια σε όχθες ποταμών. Από ποια χρησιμοποιούνται οι ρίζες, από ποιο ο μίσχος, τα φύλλα, τα άνθη, οι καρποί. Ποια εποχή του χρόνου συλλέγονται και σε ποια

Σωτήρης Αθανασέλης,
Αναπλ. Καθηγητής Τοξικολογίας
Ιατρικής Σχολής
Πανεπιστημίου Αθηνών

φάση ανάπτυξης του φυτού. Πώς έπρεπε να ξεραθούν: σε ήλιο ή σε ίσκιο, σε ανοιχτό χώρο ή σε κλειστό δοχείο. Αν έπρεπε να λάβουν τις δραστικές ουσίες με εκχύλιση, με διαβροχή με κρύο ή ζεστό νερό ή με βράσιμο, ή μέσα σε λάδι, σε οινόπνευμα κλπ. Ένα πλήθος λεπτομερειών οι οποίες, επιστημονικά κρινόμενες, θα μπορούσαν να έχουν ή να μην έχουν πραγματική αξία. Για τους ανθρώπους όμως που αντιμετωπίζουν την εμπειρική ιατρική όχι μόνο ως επάγγελμα αλλά και ως κοινωνικό χρέος, αυτά είχαν την αξία δόγματος, καθώς αποτελούσαν τη μόνη ανθρώπινη πιθανότητα βοήθειας για τους πάσχοντες.

Σε αυτούς τους εμπειρικούς γιατρούς, στηρίχθηκε η ιατρική περίθαλψη του Ελληνικού πληθυσμού για μερικούς αιώνες καθώς οι επιστήμονες ιατροί ήταν λίγοι και αυτοί συγκεντρωμένοι στα μεγάλα διοικητικά και οικονομικά κέντρα, συχνά με σχέση εξαρτημένης εργασίας από πρόσωπα πολιτικής και οικονομικής εξουσίας, με πάρεργα τη φιλάνθρωπη άσκηση της ιατρικής στο λαό. Άλλωστε, την ίδια περίοδο και η επίσημη ιατρική χρησιμοποιεί βοτανοθεραπευτικές γνώσεις –τις οποίες οι αιώνες είχε πρακτικά επικυρώσει– σε συνδυασμό με άλλες πρακτικές της λαϊκής ιατρικής όπως οι αφαιμάξεις, οι βεντούζες, οι βδέλλες κλπ.

Για πολλούς οι θεραπευτικές οδηγίες που δίδαν οι Βικογιατροί έχαναν την αξία τους γιατί συνδυάζονταν και με πολλές –ας μου επιτραπεί ο όρος– ανοησίες ή ανακριβείς όσον αφορά τη θεραπευτική αγωγή. Καί τέτοιο όμως δεν πρέπει να μας ξενίζει, γιατί από αρχαιότατων χρόνων οι λαϊκές ιατρικές συνταγές, τα λεγόμενα «Γιατροσόφια» ήταν ένα κρά-

μα εμπειρίας και δεισιδαιμονιών. Ακόμα και τα κλασσικά έργα του Ιπποκράτη, του Διοσκουρίδη και του Γαληνού διασκευάστηκαν σε μακροσκελείς και δυσνόητες συνταγές από τους Βυζαντινούς. Στη συνέχεια, είτε οι μοναχοί αντιγραφείς των συνταγών αυτών είτε οι πρακτικοί γιατροί από μόνοι τους έκαναν δικές τους προσθήκες στις οδηγίες, σύμφωνα με τις προλήψεις, παραδόσεις και δοξασίες των ανθρώπων του κάθε τόπου. Η ουσία όμως είναι άλλη. Τα γιατροσόφια αυτά περιέχουν πολύ ενδιαφέρουσες οδηγίες για τη μορφολογία των βοτάνων αλλά και τον τρόπο παρασκευής και χρήσης σκευασμάτων για θεραπεία ασθενειών. Αν πάρει κανείς ένα γιατροσόφι και το κοιτάξει μέσα από τα σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα θα διαπιστώσει πως δεν στερείται επιστημονικής βάσης.

Γιατροί με επιστημονική εκπαίδευση αλλά και άτομα με αρχαιογνωσία, τελικοί αποδέκτες και γνώστες παραδοσιακών θεραπειών, με παρατηρητικότητα και κριτικό πνεύμα, επισήμαναν εγκαίρως ομοιότητες σε κάποιες από τις υπάρχουσες γνώσεις και τις ασκούμενες από το λαό πρακτικές με εκείνες τις σύγχρονες ιατρικές πραγματικότητας.

Εκατοντάδες συνταγές έχουν διασωθεί, άλλες δύσκολες και περίεργες, άλλες που μοιάζουν με συνταγολόγια μαύρης μαγείας, άλλες λιτές και ουσιαστικές που χρησιμοποιούνται ακόμη και σήμερα από γιαγιάδες στο Ζαγόρι, στην Ήπειρο αλλά και σε όλη την Ελλάδα.

Η φαρμακευτική πληροφορία εξακολουθεί να έχει πληθώρα πολύτιμων εφαρμογών στην καθημερινή μας ζωή όχι μόνο στο επίπεδο της θεραπευτικής αλλά και στη μαγειρική, την αρωματοποίηση, την ποτοποιία, την παρασκευή καλλυντικών κ.ά. Είναι όμως βέβαιο ότι κρύβει ακόμη πολλά μυστικά, άγνωστες, φαρμακολογικά δραστικές, ουσίες και πιθανές θεραπευτικές εφαρμογές. Κυρίες και κύριοι,

η διάσωση της παραδοσιακής βοτανοθεραπείας μέσα από σωζόμενες συνταγές και γιατροσόφια, πάντα μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της διάσωσης της λαογραφικής

Λαογραφία

Αγαπητό μου περιοδικό, κάθε μήνα που σε διαβάζω, μια γλυκιά ανατριχίλα διαπερνά το κορμί μου και αναπαύω και νοσταλγώ τα παλιά παιδικά χρόνια.

Ευχαριστώ το Θεό και εύχομαι να χαρίζει μακροχρόνιου και υγείας στους ανθρώπους που πασχίζουν αφιλοκερδώς, από τη μια μεριά να διατηρήσουν αλησμόνητες τις παραδόσεις, τα ήθη και έθιμα του αγαπημένου μας και ξεκουσμένου Ζαγοριού και από την άλλη να βοηθήσουν –κατά το μέτρο του δυνατού– στην παραπέρα ανάπτυξη χωρίς να αλλοιωθεί η φυσική του ομορφιά.

Θέλοντας κι' εγώ με τις μικρές μου δυνάμεις –μη κατέχοντας τίλους και πανεπιστημιακή μόρφωση– παρά μόνο από εσωτερική παρόρμηση που αναδύεται από την ψυχή μου την πολλή αγάπη για την γενέτειρά μου να συμβάλλω στην προσπάθεια αυτή ξεκινάει δειλά και δοκιμαστικά να γράψω λαογραφικά για τους μήνες του χρόνου.

Αρχίζω από το Φεβρουάριο γιατί τώρα μου ήλθε η επιθυμία και θα κλείσω με τον Ιανουάριο.

Φεβρουάριος - Φλεβάρης

Είναι ο τελευταίος μήνας του Χειμώνα, και ο μήνας με τις λιγότερες μέρες, γι' αυτό λέγεται και Κουτσοφλέβαςος.

Φεβρουάριος - Φλεβάρης

Ο καιρός είναι πολύ άστατος, μια γελάει, μια κλαίει, μια βρέχει, μια φυσάει, μια χιονίζει. Και ο θυμώσοφος λαός μας λέει.

«Ο Φλεβάρης με νερό, κουτσός μπαίνει στο χορό» και το άλλο «Ο Φλεβάρης κι' αν φλεβίσει, καλοκαίρι θα μυρίσει, μα αν τύχει και θυμώσει μες τα χιόνια θα μας χιώσει».

Η μέρα μεγάλωσε κατά σαράντα λεπτά (40') και μεγαλώνει συνέχεια κατά δύο με τρία λεπτά την μέρα.

Τα δένδρα αρχίζουν και ποικακώ-νουν για να δεχτούν την πλουμιστή φορεσιά τους. Στα μέρη μας έχουν ανθίσει δειλά-δειλά, φουντουκιές κραινιές-αμυγδαλιές και τα νείραντα. Είναι ο μήνας που ξυπνά το ενδιαφέρον των αγροτών ν' αρχίσουν τις γεωργικές δουλειές.

Ιστορικά και λαογραφικά να θυμηθούμε ότι:

Ο μήνας πήρε το όνομά του από το λατινικό «Februus» που σημαίνει καθορίζω-αγνίζω. Στην Αρχαία Ρώμη ήταν ο τελευταίος μήνας του χρόνου, γι' αυτό οι άνθρωποι έκαναν καθαρισμούς (ιερές τελετές) για να εξαγνίσουν τον χώρο γύρω από σπίτια - αγρούς - αμπέλια κλπ, από το μίσμα του παλαιού χρόνου.

Ο λαός μας έχοντας την ανάγκη να προσαρμόσει το λατινικό όνομα στην Ελληνική γλώσσα συσχέτισε τον

Φλεβάρη με τις φλέβες.

Έπρεπε όμως να βρεθεί ποιες ήταν αυτές οι φλέβες. Έτσι μερικοί υπέθεσαν ότι πρόκειται για τις φλέβες των ποταμών που γεμίζουν νερό από τις πολλές βροχές και προσφέρουν πολλά στην γεωργία και κτηνοτροφία. Άλλοι με τις φλέβες των δένδρων που φουσκώνουν και δίνουν άφθονο κλαδί και καρπό. Στα ορεινά μέρη της Ελλάδος προσάρμοσαν τ' όνομα στο πολύ κρύο και τους θανάτους που προκαλεί, εξ ου και η παροιμία «Ο Φλεβάρης φλέβες ανοίγεις και πόρτες σφаланά (κλείνει)». Μάλιστα σχηματίσθηκε και το ρήμα φλεβαρίζω, που σημαίνει τελειώνω. Τελειώνει ο χρόνος (παλαιά) ή ο Χειμώνας και έρχεται ο καινοβόρινος (παλαιά) ή η Άνοιξη. Στην αρχαία Ελλάδα ονομάζετο Ανθεστηριών, διότι άνθιζαν τα πρώτα δένδρα.

Ο Φλεβάρης είναι ο μήνας που φέρνει το Τριώδιο. Με τα κατανυκτικά τροπάρια και τις ευαγγελικές περικοπές, των Τελώνων, Φαρισαίου- Ασώτου κ.λπ. μας φέρνουν κοντά στην Εκκλησία, και με την Αποκριά, που σημαίνει αποχή από το κρέας, έχει σκοπό την προετοιμασία του ανθρώπου ψυχικά και σωματικά για να βιώσει το πάθος και την Ανάσταση του Κυρίου μας Ιησού Χριστού.

Την Αποκριά ο λαός γιορτάζει με

Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΒΟΤΑΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

μας παράδοσης, σαφώς και συνδέεται άρρηκτα με την διάσωση της πολιτισμικής μας κληρονομιάς.

Πρωταρχικό χαρακτήρα βέβαια έχει στην όλη υπόθεση η προστασία και η διάσωση των ιδίων των βοτάνων πολλά των οποίων σήμερα εξαφανίζονται συστηματικά ή απειλούνται με εξαφάνιση. Η ευρύτερη προστασία της φύσης και του φυσικού περιβάλλοντος γενικότερα, προβάλλει σήμερα επιτακτική στο πλαίσιο της αυτονόητης ηθικής υποχρέωσης του ανθρώπου για την προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής του κληρονομιάς.

Στο πλαίσιο αυτό και σε συνδυασμό με τις υπάρχουσες λαϊκές παραδόσεις των Βικιογιάτρων και της χρήσης των βοτάνων του Βίκου για θεραπευτικούς σκοπούς θα πρέπει κατ' αρχάς να συζητηθεί ειδικότερα η δημιουργία *βοτανοκαλλιεργειών* ιδιαίτερα στην ευρύτερη περιοχή του Ζαγορίου, βοτανοκαλλιεργειών που θα συμβάλλουν στη διάσωση της παραδοσιακής βοτανοθεραπείας αλλά και θα της δώσουν νέες, σύγχρονες προοπτικές.

Οι κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής ευνοούν την καλλιέργεια αυτοφυών φυτών στην χαράδρα του Βίκου και είναι επιτυχές το γεγονός ότι η όλη περιοχή είναι προστατευόμενη και έχει χαρακτηριστεί εδώ και χρόνια ως Εθνικός Δρυμός. Η προστασία και διατήρηση της χλωρίδας της περιοχής είναι πλήρως ενταγμένη στο γενικότερο οικολογικό ρόλο του δρυμού που άλλωστε ήταν και ο κύριος σκοπός της αναγνώρεσής του ως τέτοιου αλλά και παραμένει ως κύριος σκοπός της διαχείρισής του. Ταυτόχρονα επιτυγχάνεται η *διαφύλαξη της γενετικής ποικιλότητας*, δηλαδή του εύρους του γενετικού υλικού που υπάρχει στην περιοχή, η αξία του οποίου, πρέπει να σημειωθεί, δεν έχει εκτιμηθεί επαρκώς μέχρι σήμερα. Η διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εξασφάλιση συγκεκριμένων οικολογικών διαδικασιών που στόχο έχουν τη διατήρηση απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών αλλά και τη συνέχιση της φυσικής διεργασίας εξέλιξης των ειδών. Και αυτό επιτυ-

χάνεται, σε αρκετά μεγάλο βαθμό, με τις ελεγχόμενες, αλλά κατά βάση φυσικές, συνθήκες εξέλιξης και λειτουργίας των οργανωμένων βοτανοκαλλιεργειών. Η *επιστημονική αξία* μιας τέτοιας προσπάθειας είναι ιδιαίτερα εύκολο να τεκμηριωθεί. Γνωστά φυτά με φαρμακευτικές ιδιότητες προσφέρονται για την εκπαίδευση των νέων επιστημόνων ενώ φυτά τα οποία από πλευράς φαρμακολογικής δράσης και δραστικών συστατικών δεν έχουν μελετηθεί ακόμα –και είναι πολλά αυτά– προσφέρονται ως υλικό έρευνας στους φαρμακογνώστες – φαρμακολόγους. Πέρα από την ικανοποίηση της ανάγκης για γνώση, ως αυτοσκοπού για την προαγωγή της επιστήμης, δίνεται η ευκαιρία διάσωσης επιστημονικών πληροφοριών που κινδυνεύουν να χαθούν για πάντα λόγω της συνεχώς αυξανόμενης υπερκεμετάλλευσης του περιβάλλοντος, της καταστροφής των βιοτόπων, αλλά και της ρύπανσης της ατμόσφαιρας, του εδάφους και των υδάτων. Η συλλογή πληροφοριών για τη λειτουργία και την εξέλιξη συγκεκριμένων οικοσυστημάτων «υπό επιτήρησης», ελεγχόμενων, όπως είναι οι βοτανοκαλλιεργείες, δίνει τη δυνατότητα σύγκρισης φυσικών και ανθρωπογενών μεταβολών με συνέπεια την καλλίτερη διαχείριση των φυσικών πόρων και των φυσικών οικοσυστημάτων. Ταυτόχρονα, οι βοτανοκαλλιεργείες, λειτουργώντας ως υπαίθρια σχολεία, μπορούν να προτρέψουν κι άλλους επιστήμονες να ασχοληθούν με τη διερεύνηση των θεραπευτικών ιδιοτήτων των βοτάνων ενώ με συνδυασμένη παροχή και άλλων ευκολιών – δυνατοτήτων από ξεναγήσεις στο φαράγγι του Βίκου, κέντρα πληροφόρησης, βοτανολογικά μουσεία κλπ. μέχρι εκπαιδευτικά σεμινάρια αλλά και προχωρημένα επιμορφωτικά προγράμματα πανεπιστημιακού επιπέδου, οι βοτανοκαλλιεργείες μπορούν να εξελιχθούν σε σημαντικά κέντρα μετάδοσης γνώσεων και κατανόησης οικολογικών και περιβαλλοντικών αξιών.

Παράλληλα, η οργανωμένη προστασία και διατήρηση της χλωρίδας του Βίκου δίνει και τη δυνατότητα *απόληψης* *χρησίμων αγαθών* για τον άνθρωπο και πιο συγκεκριμένα φυτών *χρησίμων* στην φαρμακευτική, την κοσμετολογία και γιατί όχι και την μαγειρική. Αλλωστε, η διάκριση των φυτών σε βότανα, χορταρικά,

λαχανικά, μυρωδικά είναι εντελώς πρόσφατη επινόηση από την αρχαιότητα δε μέχρι και τον προηγούμενο αιώνα χρησιμοποιούνταν αδιακρίτως για την παρασκευή εδεσμάτων κάποια των οποίων και με σκοπό την πρόληψη αλλά και την εναλλακτική αντιμετώπιση ασθενειών.

Οι *οικονομικές διαστάσεις* μιας τέτοιας προσπάθειας είναι ολοφάνερες. Τα παραγόμενα προϊόντα άμεσα θα διοχετεύονται σε εταιρείες Φαρμακευτικές ή μή, Ελληνικές ή ξένες οι οποίες συνεχώς ζητούν, με ολοένα αυξανόμενο ρυθμό, φυτά με φαρμακευτικές ή αρωματικές ιδιότητες με αποτέλεσμα σημαντική εισροή χρημάτων και τόνωση της οικονομίας της περιοχής. Η δημιουργία, εκτός των μονάδων βοτανοκαλλιεργείας και μονάδων επεξεργασίας και συσκευασίας των φυτικών προϊόντων θα δώσει τη δυνατότητα δημιουργίας ενός σημαντικού αριθμού νέων θέσεων εργασίας συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας στην περιοχή. Παράλληλα θα δημιουργηθεί και ένας πόλος έλξης ενός συνεχώς αυξανόμενου αριθμού επισκεπτών, νέων κυρίως, που θα επιδιώκουν εκτός από την ικανοποίηση των αναγκών τους για διάφορες υπηρεσίες αναψυχής, φυσιολατρικού ή περιηγητικού τουρισμού και τις ανάγκες για περιβαλλοντική εκπαίδευση και επιστημονική ενημέρωση για τη σωστή χρήση των βοτάνων. Η παράλληλη οργάνωση για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών αυτών θα συμβάλλει καθοριστικά στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής δημιουργώντας ακόμα περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης του τοπικού πληθυσμού και νέες οικονομικές δυνατότητες.

Τέτοιου είδους δραστηριότητες σαφώς διασφαλίζουν τις τρεις βασικές επιταγές των διεθνών οργανισμών στα πλαίσια της «Παγκόσμιας Στρατηγικής Προστασίας-Διατήρησης του Περιβάλλοντος», δηλαδή :

- *Τη διατήρηση των ουσιαστικών οικολογικών δράσεων αλλά και των βασικών συστημάτων των απαραίτητων για τη διατήρηση της ζωής σε ένα τόπο.*

- *Την προστασία και διατήρηση της γενετικής ποικιλότητας και*

- *Την εξασφάλιση της επικερδούς και αειφορικής χρήσης των διαφόρων ειδών και οικοσυστημάτων.*

Παράλληλα βέβαια με τις προ-

τεινόμενες βοτανοκαλλιεργείες απαιτείται και μια συστηματική καταγραφή, μελέτη, αξιολόγηση και αξιοποίηση του τεράστιου πλούτου των σωζόμενων παραδοσιακών συνταγών, κειμένων και συγγραμμάτων από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, τόσο σε τοπικό όσο και σε Πανελλαδικό επίπεδο. Απαραίτητη είναι η αναγνώριση και ταυτοποίηση των αναφερομένων σ'αυτά βοτάνων, σύμφωνα με τις σημερινές γνώσεις, αλλά και ο έλεγχος των θεραπευτικών ιδιοτήτων τους και της αποτελεσματικότητάς τους. Τέλος, απαιτείται και η δημιουργία μίας εκτεταμένης Βάσης Δεδομένων για την πλήρη καταγραφή βοτάνων και συνταγών όχι μόνο της περιοχής του Βίκου αλλά και ολόκληρης της Ελλάδος. Μια πολύ καλή αρχή είναι αυτή του Εργαστηρίου Βοτανικής του Τμήματος Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογιών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων που υπάρχει στο Διαδίκτυο. Μια μικρή συμβολή στην όλη προσπάθεια είναι και το ημερολόγιο του Πολιτιστικού Συλλόγου του Καπεσόβου για το 2009 που σήμερα παρουσιάζουμε.

Ένα άλλο θέμα που κρίνεται σήμερα απόλυτη προτεραιότητάς είναι η σωστή εκπαίδευση του κοινού στη χρήση των βοτάνων. Οι διάφορες παραδοσιακές συνταγές περνάνε από γενιά σε γενιά, κυκλοφορώντας από στόμα σε στόμα. Πολλές φορές η χρήση των βοτάνων γίνεται πανάκεια και παραδοσιακές συνταγές χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση παθολογικών καταστάσεων, κάποτε σοβαρών, που απαιτούν άμεση φαρμακευτική αντιμετώπιση. Τα αποτελέσματα από μια τέτοια πρακτική κάποτε είναι ολέθρια. Παράλληλα δεν είναι σπάνια οι περιπτώσεις δηλητηριάσεων, οξείων ή χρόνιων, που παρατηρούνται λόγω της μη σωστής χρήσης των βοτάνων. Έτσι, συχνά λόγω λήψης μεγάλων δόσεων ή λόγω παρατεταμένης χρήσης διαφόρων βοτάνων εμφανίζονται σημεία και συμπτώματα τοξικότητας που μπορεί να έχουν το χαρακτήρα των γαστρεντερικών διαταραχών, της ηπιακής ή της νεφρικής ανεπάρκειας ή ακόμη των αιματολογικών διαταραχών. Καθοριστικής έτσι σημασίας είναι η ασφαλής γνώση των παρενεργειών που μπορούν να προκληθούν και των κινδύνων που εγκυμονεί η λήψη ροφημάτων, αφεψημάτων συνήθως, από βότανα τα οποία θα

Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΒΟΤΑΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ

πρέπει να λαμβάνονται, στο μέτρο του δυνατού, υπό ιατρική παρακολούθηση. Είναι αυτονόητο, ότι η διατύπωση σαφών οδηγιών για την ασφαλή χρήση των βοτάνων θα συμβάλλει αποφασιστικά στην εξάλειψη των κατά καιρούς παρατηρούμενων προβλημάτων τοξικότητας.

Επιπλέον, καθοριστικής σημασίας είναι και η γνώση της σωστής συλλογής των βοτάνων και ειδικότερα του σωστού είδους του φυτού, του σωστού τμήματος του φυτού, της σωστής εποχής συλλογής, της σωστής παρασκευής των διαφόρων εκχυλισμάτων, αφεψημάτων, βαμμάτων κλπ.

Να πώς η αρχή αυτή έχει περάσει στην κλασική λογοτεχνία σε σχέση πάντα με τα βότανα, τα φαρμακευτικά φυτά και τα φαρμακολογικά δραστικά τμήματά τους.

Ο Σαίξπηρ, στο «Ρωμαίος και Ιουλιέτα» χρειάζεται κάποιον που θα είναι ο παρασκευαστής αλλά και ο χορηγός του ναρκωτικού στην Ιουλιέτα. Κάποιον που να γνωρίζει καλά τα βότανα, τις αναλογίες, τη δράση τους. Το πρόσωπο αυτό είναι ο παπάς και συμβουλάτορας του Ρωμαίου, ο Λαυρέντιος που στο μονόλογό του λέει :

.....πάω να γεμίσω ετούτο το καλάθι με βότνια / φαρμακερά και με πολύτιμους χυμούς / Η γη της πλάσης μάνα είναι και τάφος της / Εκείνο που 'ναι τάφος της είναι και μήτρα, / κι από τη μήτρα της παιδί κάθε λογής / βρίσκονται να βυζαίνουν τον πλατύ της κόρφο, / πολλά με χάρες έξοχες, άλλα με λίγες, / κανένα δίχως χάρη, το καθένα αλλιώτικη / Ω! Έχουν τεράστια δύναμη όσες χάρες κρύβονται / στα χόρτα, στα φυτά, στις πέτρες, στις ουσίες τους / και το πιο τιποτένιο που στη γη φυτρώνει / κάποιο ξεχωριστό καλό στη γη ανταποδίνει / μα όποιο καλό, αν βγει απ' τη χρήση την καλή του, / το γένος του προδίνει και ξεπέφτει στο κακό / και η αρετή κακά βαλμένη γίνεται κακία, / και η κακία κάποτε δικαιώνεται στην πράξη. / Με τη νωπή του φλούδα αυτό το αδύνατο άνθος/ δύναται να γιαιτρεύει, μα είναι και φαρμάκι: / αν το μυρίσεις, το λιγάκι αυτό πολύ σ' ευφραίνει / αν το γευτείς, σ' αναισθηθεί και σε πεθαίνει.....

Κυρίες και Κύριοι, αγαπητοί φίλοι,

κατά τον Βαβαρέτο τρεις ήταν οι παράγοντες στους οποίους οφείλεται η θαυμαστή επιτυχία των Κομπογιαννιτών του Ζαγορίου:

α) η αναμφισβήτητη διαχρονική πνευματική υπεροχή των Ηπειρωτών –όπως με αρκετή δόση σωβινισμού υποστηρίζει–

β) η νηπιακή κατάσταση της ιατρικής την εποχή της δράσης τους και

γ) ο Βίκος ως ανεξάντλητη πηγή αφαντάστου ποικιλίας φαρμακευτικών βοτάνων

Σε αυτό το τελευταίο θέλω να σταθώ λίγο τελειώνοντας την εισήγηση αυτή.

Σήμερα, που πολλά από τα σπάνια βότανα της Χαράδρας του Βίκου έχουν εξαφανιστεί και οι συνταγές των Βικιογιάτρων αποτελούν αντικείμενα έρευνας για τις θεραπευτικές τους ιδιότητες, ερχόμαστε να επανεκτιμήσουμε το μεγάλο θησαυρό που κρύβει το φαράγγι τούτο και το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να το απολαμβάνουμε περπατώντας. Για πολλούς μπορεί να φαίνεται σαν μια επίπονη διαδικασία σωματικής καταπόνησης δίχως νόημα. Όσοι όμως ισχυρίζονται κάτι τέτοιο δεν μοιάζουν λίγο με εκείνους που κορόιδευαν τους Βικιογιάτρος ως Κομπογιαννίτες; Μήπως τελικά, τα αγαθά της υγείας και της καλοζωίας, που τόσο απεγνωσμένα ζητάμε σήμερα, βρίσκονται μέσα στη Φύση, στον περιβάλλοντά μας χώρο και εμείς δεν τα αναγνωρίζουμε γιατί έχουμε απομακρυνθεί, έχουμε αποξενωθεί από αυτή όσο ποτέ άλλοτε; Μήπως μια περιπλάνηση στο φαράγγι του Βίκου, όχι μόνο περπατώντας αλλά και μέσω των βοτάνων του, μπορεί να αποτελέσει μια αναζωογονητική κατάδυση στην Πηγή της Ζωής που, εν προκειμένω και ευτυχώς για μας, παραμένει ακόμη αμόλυντη;

Σε κάθε περίπτωση, το ημερολόγιο του Πολιτιστικού Συλλόγου του Καπεσόβου για το 2009, με θέμα τους Βικιογιάτρος και την παραδοσιακή βοτανοθεραπεία, που παρουσιάζουμε σήμερα θέλουμε να πιστεύουμε ότι θα αποτελέσει ένα ακόμη κίνητρο για την κατάδυση αυτή.

Σας ευχαριστώ όλους θερμά για την προσοχή σας αλλά και για την παρουσία σας σήμερα εδώ.

2α Φεβρουαρίου Παγκόσμια Ημέρα Υγροτόπων

Η 2α Φεβρουαρίου κάθε έτους έχει επιλεγεί να εορτάζεται ως η Παγκόσμια Ημέρα Υγροτόπων, καθώς την ίδια ημέρα του 1971 υπογράφηκε η Σύμβαση για τους Υγροτόπους, στην περσική πόλη Ραμσάρ, στις ακτές της Κασπίας Θάλασσας.

Ο εορτασμός της Παγκόσμιας Ημέρας Υγροτόπων διοργανώθηκε για πρώτη φορά το 1997. Έκτοτε, κάθε έτος, κρατικοί και μη κρατικοί οργανισμοί, αλλά και απλοί πολίτες σε κάθε γωνιά της Γης εκμεταλλεύονται την ευκαιρία να προβούν σε δράσεις που αποσκοπούν στην ενημέρωση του κοινού για τη Σύμβαση Ραμσάρ και στην ευαισθητοποίηση ποικίλων κοινωνικών ομάδων για τις αξίες και τα οφέλη που προσφέρουν οι υγρότοποι.

Τα τελευταία είκοσι έτη, ο δικτυακός τόπος του Γραφείου Ραμσάρ έχει φιλοξενήσει αναφορές για τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται κατά την Παγκόσμια Ημέρα Υγροτόπων, σε περισσότερες από 95 χώρες. Οι δραστηριότητες αυτές διεξάγονται σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, έχουν ποικίλο χαρακτήρα, αλλά και διαφορετική εμβέλεια. Αφορούν, κυρίως σε εκδηλώσεις που περιλαμβάνουν ομιλίες και σεμινάρια, περιπάτους στη φύση, παιδικούς διαγωνισμούς, διεξαγωγή αγώνων, καθαρισμούς υγροτόπων, εκστρατείες σε μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Το θέμα του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας Υγροτόπων για το 2009 αφορά στις **Λεκάνες απορροής και τη διαχείριση τους**. Ως μεγάλη πρόκληση τίθεται η ολοκληρωμένη διαχείριση της λεκάνης απορροής ενός υγροτόπου και όχι μεμονωμένα η διαχείριση των ποσοτήτων νερού που διαθέτει.

Η 2α Φεβρουαρίου 2009 επιχειρεί να αποτελέσει την αφορμή ώστε το κοινό να αντιληφθεί τη σπουδαιότητα και το πλέγμα των σχέσεων που αναπτύσσεται ανάμεσα στους υγροτόπους και το γύρω περιβάλλον, καθώς επίσης και τους τρόπους με τους οποίους η ανθρώπινη δραστηριότητα μπορεί να επιδράσει, θετικά ή αρνητικά, στους υγροτόπους.

Το μήνυμα του εορτασμού «Upstream-Downstream, Wetlands connect us all» υπογραμμίζει τη δραστηριότητα ανάμεσα στον άνθρωπο και το περιβάλλον, με σημείο αναφοράς τις λεκάνες απορροής.

Η μεγάλη πρόκληση και το σημείο αιχμής στη διαχείριση των υδάτων και των υγροτόπων είναι η ολοκληρωμένη διαχείριση των

λεκανών απορροής ποταμών.

Με αφορμή τα ανωτέρω, θα παραχθούν αφίσες, αυτοκόλλητα, χειροτεχνικές κατασκευές για παιδιά και θα δομηθεί σειρά 20 ερωτημάτων που θα απευθύνονται σε νέους, με σκοπό την ευαισθητοποίηση τους.

Τη βάση για τις εκδηλώσεις που θα διοργανωθούν κατά τη διάρκεια του εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας Υγροτόπων 2009, θα αποτελέσουν οι ακόλουθες 10 θεματικές ενότητες:

1. Υγρότοποι, γλυκά νερά και λεκάνες απορροής ποταμών.

Εισαγωγική ενότητα. Παρουσίαση της σπουδαιότητας των υγροτόπων ως φυσικών αποθεμάτων για τη ζωή.

2. Τι είναι η λεκάνη απορροής ενός ποταμού; Ορισμός της έννοιας.

3. Η αμφίδρομη ροή των ποταμών: άρρηκτα συνδεδεμένοι με το νερό. Τρόποι με τους οποίους οι άνθρωποι δράσεις επηρεάζουν τα ύδατα, τα εδάφη, τον αέρα, τη ζωή, τα φυτά. Ανάγκη κατανόησης πως, ό,τι ρίχνουμε στο νερό επιστρέφει σε εμάς.

4. Υγρότοποι: η οικολογική και υδρολογική λειτουργία τους.

Γνωριμία με τον ρόλο και τις συγκεκριμένες λειτουργίες των υγροτόπων.

5. Διαχείριση των υγροτόπων. Ολοκληρωμένη διαχείριση λεκανών απορροής, ως κοινή και διαδεδομένη πρακτική.

6. Ευαισθητοποίηση. Ευαισθητοποίηση των άμεσα ενδιαφερόμενων και των ευρύτερων κοινωνικών ομάδων στη διαχείριση των νερών και των υγροτόπων.

7. Έλλειψη υδάτινων πόρων. Ποια η σημασία για κάθε χώρα; Η άμεση σχέση με τη διαχείριση των υδάτινων πόρων.

8. Επιρροές της αστικοποίησης. Πώς επιδρά το αστικό περιβάλλον στην ποιότητα των γλυκών νερών και στη βιοποικιλότητά τους.

9. Διακρατικά ζητήματα διαχείρισης. Διακρατική διαχείριση ποταμών - Διεθνής πρόκληση.

10. Μεγάλες απειλές για τις λεκάνες απορροής. Οι κυριότερες απειλές για τις λεκάνες απορροής είναι τα φράγματα, η υπεράντληση υδάτων, η κλιματική αλλαγή, τα ξενικά είδη, η υπεράντληση, η ρύπανση, η καταστροφή της βλάστησης, η υπερβόσκηση και η εντατική καλλιέργεια.

Ιστοσελίδα Ραμσάρ (EKBY – Αμφίβιον, τεύχος 76, Ιούλιος - Αυγούστος 2008).

Επιμέλεια Φ. Καψάλη

Βαριά η ευθύνη των Πολιτιστικών μας Συλλόγων

Της ΕΛΕΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ - ΔΟΥΒΛΗ, Τοπικής Συμβούλου Άνω Πεδινών

Με τον ερχομό της Μνέας χρονιάς, καθώς σβήνει κι ο τελευταίος απόηχος των εκδηλώσεων των Πολιτιστικών Συλλόγων και Συνδέσμων του 2008, θαρρώ πως θάταν χρήσιμος ένας απολογισμός (κάτι που κάνουν όλοι στην αρχή του έτους), να δούμε τι έγινε σωστά, τι πρόχειρα, τι λάθος και να προγραμματίσουμε από τώρα ιδιαίτερες δραστηριότητες για το καλοκαίρι, αφού τώρα τα χωριά μας ξανάπεσαν σε «χειμερία νάρκη», στην παγερή σιωπή και τη μοναξιά, ξεχασμένα από ανθρώπους κι αφημένα στην τύχη τους και τη βοήθεια του Θεού για πολύ μακρύ, δυστυχώς, διάστημα.

Θα πρέπει ίσως πρώτα να σταθούμε στους σκοπούς των Πολιτιστικών Συλλόγων και στο έργο που καλούνται να παράγουν στις ολιγάνθρωπες κοινωνίες των χωριών μας, σήμερα. Με την κατάργηση των κοινοτήτων και την «επιβολή» του Καποδιστρία, τα χωριά μας, μικρές νοικοκυρεμένες κοινωνίες που λειτουργούσαν, μια ζωή, με τους κανόνες τους, βρέθηκαν ξαφνικά, απροετοίμαστα, απροσπάτητα και μόνα, εκτεθειμένα σε μια νέα πραγματικότητα.

Ο κάθε Δήμος έχει στη δικαιοδοσία του, πέντε, δέκα δεκαπέντε χωριά με ξεχωριστό πρόσωπο το καθένα, αρχιτεκτονική, ιστορία, παράδοση, έθιμα, δυναμικό.

Δύσκολο και για το Δήμο να συγκεράσει όλες τις ιδιαιτερότητες, δυσκολότερο για τα χωριά μας να χωρέσουν, να ενσωματωθούν, καθώς ο κίνδυνος να χάσουν την οντότητά τους και να συρραφούν όπως-όπως στο νέο Δήμο και τα νέα δεδομένα, διαφαινόταν καθαρά.

Μπροστά στον κίνδυνο της ομογενοποίησης και στο φόβο να χάσουν την ταυτότητα και το στίγμα τους κατέφυγαν στους Πολιτιστικούς Συλλόγους, δραστηριοποιώντας τους υπάρχοντες ή ιδρύοντας άλλους εξ αρχής.

Οι Συλλογοί αυτοί δημιούργησαν πυρήνες χωριανών με διάθεση για προσφορά, με ευαισθησία και υπευθυνότητα, με ιδέες και όραμα και ανέλαβαν να προβάλλουν τα χωριά τους με διάφορες εκδηλώσεις.

Σκοπός πρωταρχικός ενός Πολιτιστικού Συλλόγου θα πρέπει να είναι η ανάσυρση, διάσωση, προστασία, ανάδειξη και προβολή του ιδιαίτερου τοπικού πολιτισμού.

Κι είναι μεγάλη η ευθύνη αλλά και βαρύ το χρέος που αναλαμβάνουν, φροντίζοντας να κρατήσουν αλώβητο τόσο το φυσικό όσο και το δομημένο περιβάλλον του τόπου τους, αλλά και τον πολιτισμό τους, όπως τον παραλάβαμε από τις προγόνους μας κι όπως θα τον αφήσουμε κληρονομιά αξετίμητη στα παιδιά μας, **αγρυπνώντας, επισημαίνοντας, αποκαθιστώντας ό,τι τον αλλοιώνει και τον μολύνει.**

Ένας Σύλλογος Πολιτιστικός, αγκαλιάζει όλους τους χωριανούς, δεν αποκλείει κανένα, δεν προσωποποιεί και δεν περιθωριοποιεί, δεν δημιουργεί φατρίες και κλίκες, είναι ανοιχτός σε ιδέες και προτάσεις, σέβεται την κάθε άποψη, φροντίζει για την άμβλυνση των αντιθέσεων και διαφορών και τη σύσφιγξη των σχέσεων των χωριανών, συνεργάζεται με όλους. Επίσης σέβεται, υπολογίζει και «εκμεταλλεύεται» την πείρα και τη γνώση των μεγαλύτερων και των ηλικιωμένων, τους οποίους θεωρεί πηγή του τοπικού πολιτισμού από την οποία πρέπει και μπορεί να αντλήσει γνήσιο υλικό.

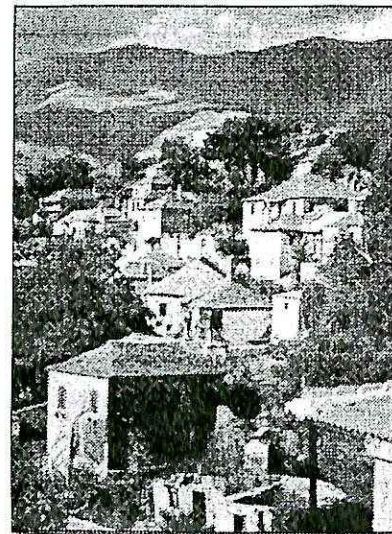
Ενδιαφέρεται και φροντίζει για τους ανήμπορους και μοναχικούς. Παιρνει θέση σε θέματα που αφορούν τους χωριανούς ή το χωριό, φροντίζοντας να μη χαρίζεται και να είναι αντικειμενικός.

Βέβαια ένας Πολιτιστικός Σύλλογος δεν είναι μια δημόσια υπηρεσία, ο ρόλος του είναι συμβουλευτικός, αλλά και ουσιαστικός, όταν πρόκειται για σοβαρά θέματα.

Δεν υποκαθιστά σε καμία περίπτωση τα Τοπικά Συμβούλια ή το Δήμο με τους οποίους συνεργάζεται διατηρώντας την ανεξαρτησία του και τη δική του γνώμη, δεν **σύρεται** δηλαδή στο άρμα τους, διαφωνώντας όταν χρειάζεται.

Κι επειδή αίμα μας ζωογόνο είναι και οι απόδομοι, στους σκοπούς του πρέπει να είναι με ποιους τρόπους θα αγκαλιάσουν, θα δραστηριοποιηθούν και θα συνδέσουν αυτό το μεγάλο κομμάτι μας

με τη ζωή του χωριού, ώστε οι νέοι να ζήσουν μνήμες των γονέων και των παπουδων τους, να το αγαπήσουν, να δεθούν με βιώματα μαζί του, να το επισκεπτόνται

Πρωταρχικός σκοπός ενός Πολιτιστικού Συλλόγου θα πρέπει να είναι η ανάσυρση, διάσωση, προστασία, ανάδειξη και προβολή του ιδιαίτερου τοπικού πολιτισμού.

συχνά και ν' ανοίγουν έτσι τα μανταλωμένα καστρόπια.

Για να γίνουν όμως όλα αυτά και να πετύχουν στο έργο τους, χρειάζεται να γνωρίσουμε καλύτερα τον τόπο μας και τον πολιτισμό μας.

Χωρίς αυτή τη βαθειά γνώση, καμία σκέψη, κανένας στοχασμός και οραματισμός, κανένας σχεδιασμός δεν μπορεί να μας ξεχωρίσει από τη **μάζα**.

Έτσι βλέπουμε πως τα πολιτιστικά μας δρώμενα χρόνο με το χρόνο χάνουν από την παράδοση και ελάχιστα φροντίζουν να την αναδείξουν. Αυξάνονται και πληθύνονται «τα φεστιβάλ», οι κάθε είδους «γιορτές» και «βραδιές» που δεν έρχονται να αναβιώσουν τις παραδόσεις, αλλά να μας προσφέρουν και ... νέα ήθη λες και τάχουμε ανάγκη...

Είναι αυτές οι «πολιτιστικές εκδηλώσεις» –πόσο εύκολα βαφτίζονται αλήθεια!– που μετατρέπουν τα καλοκαιρινά βράδια στα μεσοχώρια των χωριών μας, σ' ένα πανδαιμόνιο από μικροφωνικές συσκευές που σε ξεκουφαίνουν και σε κουράζουν, κι από την τοίκινα που περιφέρεται, αναπόσπαστο κομμάτι τους. **Εκδηλώσεις χωρίς ταυτότητα και συχνά χωρίς ποιότητα. Κι όμως δεν θα πρέπει να γίνονται τουλάχιστον**

με την ευθύνη των Πολιτιστικών Συλλόγων. Γιατί ή μιλάμε για προσφορά πολιτισμού στα χωριά μας ή για βραδιές «χαβαλέ της δεκάρας».

Κι αν όλα αυτά τα μεταφέρουμε στο Ζαγόρι του σήμερα, απόγονο ενός μοναδικού πολιτισμού, η ευθύνη είναι μεγαλύτερη και οι απαιτήσεις επίσης, καθώς δεν έχουν δικαίωμα οι Πολιτιστικοί Σύλλογοι ούτε να προχειρολογούν, ούτε να αυτοσχεδιάζουν, ούτε να υιοθετούν ξενόφερτες ή φτηνές, φτωχικές ή αδιάφορες εκδηλώσεις, που δεν μας αφήνουν τίποτε εκτός από τη θλιβερή επιβεβαίωση της κατάντιας μας.

Γιατί από την πλούσια και γνήσια τοπική παράδοση και μόνο θα πρέπει να αντλούν τα θέματα των εκδηλώσεών τους, αφού σίγουρα στ' αχνάρια της θα ανακαλύψουν -αν σκύψουν μ' αγάπη και πόνο για τον τόπο- και ιδέες και θέματα και υλικό γνήσιο και σπάνιο, αρκεί να ψάχνουν –όπως έχουν άλλωστε υποχρέωση– την ιδιαιτερότητα, την αυθεντικότητα, την πρωτοτυπία, πάντα με τον οφειλόμενο σεβασμό και τη συναίσθηση της ευθύνης.

Μεγάλες Ζαγορίσιες μορφές, ευεργέτες, διδάσκαλοι, ιστορικοί, συγγραφείς, ζωγράφοι, καρτερούν λησμονημένοι να ξαναπαρουν μια θέση στη Ζαγορίσια κοινωνία. Μοναδικά έθιμα καρτερούν να αναβιώσουν.

Τραγούδια, παραμύθια, νανουρίσματα και μοιρολόγια λαχταρούν να ξανακουστούν στα μεσοχώρια μας.

Χοροί, νοικοκυριά, εργόχειρα, μαγειρική, δεν βλέπουν την ώρα να ξαναζωντανέψουν, έστω και σαν μνημόσυνο σε κείνες τις αγιασμένες Ζαγορίσιες.

Παροιμίες, ευχές, κατάρες, γλωσσικό ιδίωμα, βότανα και γιατροσόφια, όλη η σοφία ενός τόπου που πορεύτηκε για αιώνες διαφορετικά απ' τους άλλους πρέπει να μην ξεχαστεί, να μην χαθεί και να γίνει γνώση για τους νέους, που θα μπορούν έτσι να περηφανεύονται για τους προγόνους τους. Έτσι θα εξασφαλιστεί η συνέχεια που προβάλλει σαν επιτακτική ανάγκη για το ολιγάνθρωπο μεν σήμερα..., «υπό αξιοποίηση» δε Ζαγόρι.

Κι ύστερα στους θησαυρούς

Κοπή πρωτοχρονιάτικης πίτας με παραδοσιακό γλέντι της Αδελφότητας Κουκουλιωτών

«Ευγένιος Πλακίδας»

Το Σάββατο 24 Ιανουαρίου 2009 η Αδελφότητα Κουκουλιωτών «Ευγένιος Πλακίδας» έκοψε την πρωτοχρονιάτικη πίτα στο κέντρο «Λιθαρίτσια» στα Γιάννενα. Παρευρέθηκαν πολλοί Κουκουλιώτες και φίλοι των Κουκουλιωτών οι οποίοι απόλαυσαν παραδοσιακή μουσική στο γλέντι που ακολούθησε.

τους θρησκευτικούς να σταθούμε, στα μοναστήρια και στις εκκλησίες, στη μοναδική αρχιτεκτονική μας, τα γεφύρια, τα σπήτια, τα σχολειά-σεράγια.

Ποιος είπε πως δεν έχουμε θέματα -τροφή για τις εκδηλώσεις των Πολιτιστικών Συλλόγων μας!

Βέβαια, ευτυχώς υπάρχουν κι οι εξαιρέσεις. Εφευρετικοί, ανήσυχτοι και υπεύθυνοι Σύλλογοι, ψάχνουν ολοχρονίς για εκδηλώσεις ξεχωριστές που και την παράδοση να σέβονται και το Ζαγόρι να προβάλλουν.

Κι υπήρξαν πολλές τη χρονιά που μας πέρασε, εκτός απ' τα πανηγύρια μας που κι αυτά χρειάζονται ιδιαίτερη φροντίδα για να

Βαριά η ευθύνη των Πολιτιστικών μας Συλλόγων

μην «κατανοήσουν για τα πανηγύρια».

Σπουδαίες και μοναδικές οι εκδηλώσεις του Συνδέσμου Ζαγορισίων, απαιτητικές, αυστηρά κοντά στην παράδοση, είτε πρόκειται για χορούς ή για δρώμενα και αναπαραστάσεις εθίμων, για συναυλίες ή για ηνέσεις καταγραφές σε CD's του μουσικού πλούτου της περιοχής μας.

Ιδιαίτερες πολιτιστικές εκδηλώσεις έγιναν φέτος στα Άνω Πεδινά, με το αφιέρωμα στο μεγάλο ιατροφιλόσοφο και ιστορικό Ιωάννη Λαμπρίδη, στο Γρεβενίτη με την παρουσίαση του βιβλίου «Λεάνδρος Βρανούσης» του Συνδέσμου «Αποφοίτων της

Τι να πρωτοθυμηθώ για σένα όμορφο χωριό μου! Πέρασαν χρόνια δύσκολα, χρόνια βασανισμένα, χρόνια με πόλεμο. Κινδύνευε η ζωή μας να χαθεί. Όμως δεν μπορώ να ξεχάσω το όμορφο χωριό μου, με τα άγρια βραχώδη και καταπράσινα βουνά, που αγαπώ τόσο πολύ και τα έχω περπατημένα σε δύσκολους καιρούς. Εν καιρώ

πολέμου, τρέχαμε να μαζέψουμε τρυφερά λαχανα για να εξασφαλίσουμε τροφή. Με τα άλογα ανεβαίναμε στις λίμνες να βρούμε ρεζίνα για να γεμίσουμε τα στρώματα. Οι συνθήκες ήταν σκληρές αλλά οι αναμνήσεις παραμένουν ζωντανές!

Το χωριό έσφυζε ζωή. Το σχολείο ήταν γεμάτο με παιδικά χαμόγελα και χαρούμενες παιδικές φωνούλες. Ο ακούρατος δάσκαλός μας, Πύρρος Στάρας, με πολύ θέληση μας δίδασκε τη ζωή και μας εκπαίδευε να φυτεύουμε δέντρα να κλαδεύουμε τα κλήματα και ότι άλλο ήταν χρήσιμο για τη δύσκολη επιβίωσή μας. Τα βράδια οι αυλές των σπιτιών γέμιζαν ζωή από χωριανούς που ξεκουράζονταν από την κόπωση της μέρας και παιδικές φωνούλες που έπαιζαν στην πλατεία του χωριού γύρω από τον πλάτανο.

Ο πόλεμος όμως ανέτρεψε την καθημερινότητα και λύγισε τον κόσμο. Η επόμενη μέρα έμοιαζε αβέβαιη και δεν ήξερε κανείς εάν θα ξημερώσει. Το χωριό ήταν περικυκλωμένο από αντάρτες που παραδοκούσαν για να σκορπίσουν το θάνατο. Κοιμόμασταν στο ακρινό σπίτι της Χαρίκλειας μαζί με την κυρά Γλυκούλα. Ένα βράδυ, ένας βοσκός, που γνώριζε σπύθαμη προς σπύθαμη τη χαράδρα του Βίκου, οδήγησε εμένα και τα άλλα κορίτσια του χωριού στο δημόσιο δρόμο προς τα Ιωάννινα. Έτσι

Α.Μ.

Αναμνήσεις...

καταφέραμε να σωθούμε.

Οι οικογένειες που απέμειναν στο χωριό λαχταρούσαν για να σώσουν το σπίτι τους, τους αγαπημένους τους ανθρώπους και τη ζωή τους. Έτσι κυλούσε ο χρόνος μέχρι που ο εμφύλιος πόλεμος σταμάτησε και ο ήλιος άρχισε και πάλι να λάμπει στα πρόσωπα των χωριανών. Όσοι είχαν απομείνει έφτια-

ξαν τα σπίτια τους και επανέφεραν τη ζωή στο χωριό. Έτσι επιστρέψαμε και εμείς. Οι κήποι γέμισαν, τα λουλούδια άνθισαν και τα αμπέλια καρποφόρησαν ξανά.

Η φύση προσέφερε απλόχερα τους καρπούς της και το χωριό από τότε μοιάζει συνεχώς με πλουμιστή νύφη που είναι έτοιμη να αγκαλιάσει και να μαγέψει κάθε επισκέπτη. Τα γάρφα νερὰ κυλούν και τα αηδόνια κελαηδούν συνθέτοντας το ωραιότερο τραγούδι της φύσης. Η ομορφιά του παραμένει μέχρι σήμερα ζηλευτή.

Το χωριό μου είχε οικογένειες με αρχές και αξίες. Άλλοι γέρασαν, άλλοι πέθαναν και άλλοι χάθηκαν. Απέμειναν όμως οι απόγονοι. Άραγε θα μπορέσουν να διατηρήσουν στο χωριό μου την αγνότητα με την οποία εγώ το γνώρισα;

Θέλω να πάω στο χωριό του τότε, να ξαναδώ τα αγαπημένα μου μέρη, να θυμηθώ α παιδικά μου όνειρα, τους αγαπημένους μου φίλους. Το σώμα μου όμως είναι κουρασμένο από τη ζωή και η δύναμή μου λιγοστή. Τα πρόσωπα που αγαπούσα πολύ, η αδερφή μου, οι γονείς μου έφυγαν. Η καρδιά μου όμως είναι μεγάλη και μέσα ζει πάντα ο μικρός αυτός παράδεισος με τις μεγάλες αναμνήσεις. Το **Πάπιγκο** ή αλλιώς η «Νέα Ελβετία» όπως συνήθιζε ο αγαπημένος μου πατέρας να το αποκαλεί!

μία του τόπου δημιουργούνται και φιλικές σχέσεις. Εξαιρετική επιτυχία, όλο και μεγαλύτερη κάθε χρόνο, σημειώνει το τριήμερο θερινό σινεμά στα Κάτω Πεδινά με εκλεκτές πάντα ταινίες.

Έτσι, ψάχνοντας πάντα την πρωτοτυπία, σαν τους ευρηματικούς λογότυπους στις μπλουζες των παιδιών του Συλλόγου της Βίτσας, την ιδιαιτερότητα και κυρίως τη γνησιότητα, θα προσφέρουν οι Σύλλογοι μας πολιτισμό στο Ζαγόρι και θα μεγαλώνουν τη φήμη του. Αυτό που χρειάζεται περισσότερο από ποτέ στις μέρες μας είναι να συνειδητοποιήσουν τις μεγάλες ευθύνες τους όσοι ασχολούνται με τα πολιτιστικά του τόπου μας.

Σήμερα στο άρθρο μας αυτό θα καταχωρήσουμε ένα παλιό - πολύ γνωστό τραγούδι το: «ο Ρόβας» του Δ. Μ. ΣΑΡΡΟΥ, από το εκδιδόμενον εικονογραφημένον ημερολόγιον «ΔΩΔΩ-ΝΗ» του έτους 1896, υπό του ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΓΑΓΑΡΗ (1864-1954) Δημοσιογράφου και πολιτικού από το (Αληζήτ - Τσιφλίκι) σημερινό Γεροπλάτανο, που τότε από το 1892 μέχρι το 1918, εξέδιδε στην Αθήνα την εφημερίδα «ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ» και υπήρξε για 40 και πλέον χρόνια σύμβουλος της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής. Ας το παρακολουθήσουμε.

Ο ΡΟΒΑΣ (1)

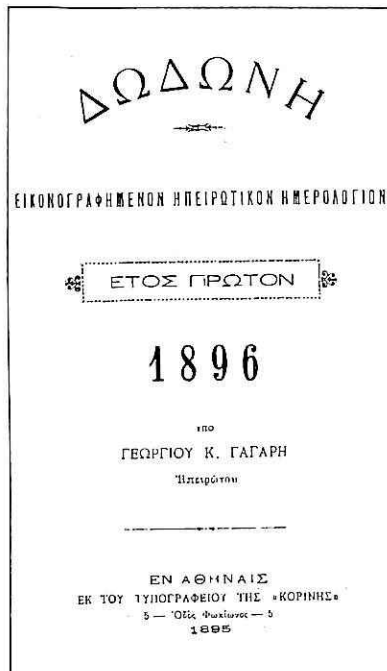
«Κίνησ' ο Ρόβας κίνησε μές στη Βλαχιά νά πάνη
Βλάχισσες τόν καρτέρησαν γλυκά τόν κουβεντιάσουν:
Καλώς τὸ Ρόβα ἔδοχεται, καλὼς τὸ Ρόβα πούθε,
Ρόβα, τὸ τί μᾶς ἤφερες ἄχ' τὸ ῥημο Ζαγόρι;
- Σὰς ἤφερα τρία παιδιά τρία παλληκαράκια
Τὸνα τὸ λέγουν Κωσταντί και τᾶλλο Νικολάκη
Τὸ τρίτον τόμορφώτερο τὸ λέγουν Δημητράκη...»

Αὐτοὶ εἶναι οἱ ὀλίγοι καὶ ἅπλοϊ μὲν ἄλλ' ἔμφαντικοὶ στίχοι

1. Αρχαία καθαρεύουσα του κειμένου εποχής 1896

ΑΝΑΔΙΦΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ

ΕΝΑ ΠΑΛΙΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

μετά πολλές περιπετειές από την Ήπειρον διά του Ζυγού, Μετσόβου, Γρεβενών, Κονιαροχωρίων, Περγλεπέ, Βελεσσών, Δουβνοβίτσας, Σιστοβίου, έφθανε με τὰ καρβανιά του εἰς τὰ Παραδουνάβεια. Σήμερον εἰς τὸ διάστημα τοῦτο κάμνει τις δέκα σχεδὸν φορὰς εὐκολώτατα τὸ ἴδιον ταξίδι καὶ μ' ὅλα ταῦτα καὶ τότε καὶ τώρα με βαρὺ παράπονον ἐτραγωδοῦσαν καὶ τραγοῦδον τὰ παραπονεμένα χεῖλη τῆς Ήπειρώτιδος.

«Τὸ λέν οἱ κοῦκοι στὰ βουνὰ κοὶ πέρδικες ὅτ' ἀ πλάγια τὸ λέν κοὶ Ἄγραφιούτισσες τὸ λέν στὸ μυριολόγι ποὶ ἔχει ἄντρα μὲς στὴ Βλαχιά καὶ γυιὸν στὸ Μπουκουρέστι πὲς τῆς νὰ μὴν τοὺς καρτερῇ νὰ μὴν τοὺς παντεχαῖνη οἱ Βλάχισσες εἶναι κακὲς κι' αὐτὲς οἱ Βλαχοπούλλες γελοῦν τῶν μαννάδων τὰ παιδιά καὶ πίσω δὲ γυρίζουν!

Ἐν Ζαγορίῳ 1895.

Δ. Μ. ΣΑΡΡΟΣ

Ἄλλοι καιροί, ἄλλες εποχές, ἄλλα ἤθη καὶ ἔθιμα. Οἱ ξένες εἶναι ὁμορφες καὶ ξέρουν τὴν τέχνη νὰ πλανεύουν τοὺς ξενιτεμένους. Τὸ ξέρανε καλὰ αὐτοὶ οἱ Ἡπειρώτισσες μάνες ἀδελφές καὶ γυναῖκες.

Κάποτε ὅμως, ἐρχόταν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου κι ο ξενιτεμένος ζώνεται τὸ θάνατο μαγνάδι τῆς Λευκοθέας ρίχνεται στὰ πέλαγα καὶ ἐρχεται στὴν πατρίδα του στο χωριὸ του. Πισασμένος ἀπὸ τὰ συντρίμια τοῦ πλοίου, σαν τὸν Ὀδυσσεά, σ' ἓνα τρικυμισμένο πέλαγος, ταξιδεύει, ταξιδεύει πρὸς τὴν ἸΟΑ-ΚΗ ΤΟΥ...

Τὰ κείμενα αὐτὰ με φόντο τὴ μαῦρη ξενιτιά μας φωτίζουν καὶ μας πληροφοροῦν γιὰ τὴ ζωὴ τῶν ἀποδήμων καὶ τὴ δράση τους, ἐνὺ συγχρόνως εἶναι καὶ μὴ διαρκὲς παρακατῆκη γιὰ νὰ θυμούνται οἱ παλιοὶ καὶ νὰ μαθαίνουν οἱ νέοι.

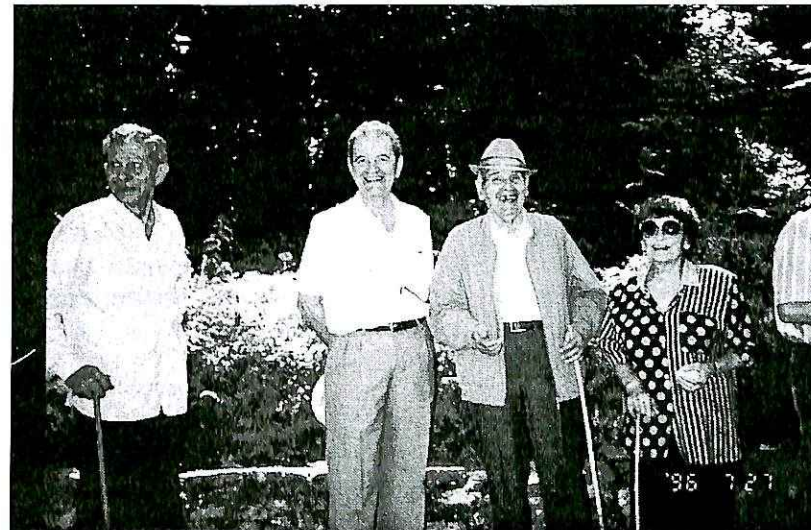
ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΣΩΚΡΑΤΗΣ Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

«Μία φωτογραφία μία ανθρώπου ιστορία»

Η θεία μου η Πόπη

Τὴν προσφωνοῦσα πάντα θεία. Ὅχι τόσο ἐξ αἰτίας τῆς συγγενικῆς μας σχέσης με τὸ σύζυγό τῆς ἀλλὰ κυρίως ἐξ αἰτίας μίας ἰδιότη- πης ἀλλὰ ουσιαστικῆς σχέσης που εἶχε ἀναπτυχθεῖ μεταξύ μας. Σχέση που θύμιζε κάπως ἐκεῖνα τὰ ἐγγλέζικα μυθιστορήματα ἐποχῆς ὅπου θεία καὶ ἀνεψιὰ ἐπικοινωνοῦ-

Στα πάμπολα προβλήματα που ταλαιπώρησαν γιὰ χρόνια τὸ κορμὶ τῆς ἔδειξε μοναδικὴ καρτερικότητα καὶ σπάνια ἐσωτερικὴ δύναμη. Γιὰ τὰ ωραία πράγματα καὶ τὶς ἀξίες τῆς ζωῆς που κληροδότησε ὁ μικρὸς ἀλλὰ ἀξιόλογος τόπος μας ἤξερε νὰ τάσσεται καὶ νὰ δίνει. Ὅπως καὶ με τοὺς ἀνθρώ-

Η Πόπη Διαμαντή, ο Οδυσσεὺς Σκούρτης, ο Κώστας Διαμαντῆς, στὴν ἀκρὴ ο Χαρῖσης Ἀναγνωστόπουλος.

(Αβραμόνιος, Ἀγίου Παντελεήμονος 27-7-1996)

σαν καὶ πολλές φορές συνωμοτοῦσαν, ἀνάλογα με τὴν ὑπόθεση τοῦ ἔργου.

Αγαποῦσα πολὺ τὸ νὰ ἐπισκέπτομαι τὸ φωτεινὸ καὶ φιλόξενο σπίτι τῆς στο χωριό, νὰ ἀπολαμβάνω τὴν ἰσκιερὴ πλακόστρωτη αὐλὴ τῆς, τὴ χαριτωμένη κουζίνα τῆς. Μὰ πάνω ἀπ' ὅλα ἀγαποῦσα τὴν ἴδια.

Αγαποῦσα τὸν τρόπο που θεωροῦσε τὴ ζωὴ, τὸ εὐθύ καὶ ἀληθινὸ βλέμμα τῆς, τὸν καθάριο λόγο τῆς. Γιὰ τὴ θεία μου ἡ Πόπη διέθετε αὐτὸ τὸ μάλλον σπάνιο γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ βουνήσιου τόπου μου χάρισμα: νὰ μιλάει χωρὶς περιστροφές, χωρὶς πεισωγύσματα γιὰ τὸ κάθε τι, νὰ «ονοματίζει» τὰ πράγματα με τὸ πραγματικὸ τους ὄνομα, νὰ μὴν τὰ κρύβει σε σκοτεινὰ δωμάτια τοῦ νου καὶ τῆς ψυχῆς.

Δασκάλα δὲν ἐγίνε ὅπως ἐγίναν τὰ περισσότερα ἀπ' τὰ πολλὰ ἀδελφὰ τῆς, ὅπως ἐγίνε ἡ ἀδελφὴ τῆς – ἡ ἀγαπημένη δική μου δασκάλα – ὅπως ἦταν δασκάλος ὁ πατέρας τῆς.

Με τὴ δική τῆς ξεχωριστὴ στάση ζωῆς στο γήινο διάβα τῆς διδάξε ἥθος, ἀξιοπρέπεια, καλοσύνη, μεγαλοψυχία. Μὰ πάνω ἀπ' ὅλα διδάξε εὐλικρίνεια.

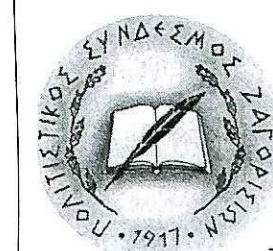
Ελένη Σκούρτη

Νέος πρόεδρος στην ΕΗΜ ο κ. ΚΩΣΤΑΣ Π. ΒΛΑΧΟΣ

Ο κ. ΚΩΣΤΑΣ Π. ΒΛΑΧΟΣ, φιλόλογος καὶ συγγραφέας, εἶναι ὁ νέος πρόεδρος τῆς Εταιρείας Ἡπειρωτικῶν Μελετῶν, μετὰ τὴν ἀποχώρησή του μέχρι πρότινος προέδρου κ. Θεόδωρου Γεωργιάδη.

Ο κ. Βλάχος ἐξελέγη ὁμόφωνα σ' αὐτὴ τὴ θέση ἀπὸ τὸ Δ.Σ. τῆς Ε.Η.Μ. καὶ θὰ ἀσκήσει τὰ καθήκοντά του μέχρι τὸ Μάρτιο τοῦ 2010, ὁπότε καὶ θὰ γίνουν ἐκλογές γιὰ νέα διοίκηση με τριετὴ θητεία.

Τὸ «Ζαγόρι μας» ἀπευθύνει στο φίλο καὶ συνεργάτη μας θερμὰ συγχαρητήρια.

Σύνδεσμος Ζαγορισίων καὶ ΠΑΤΗΜΑΤΑ ... γῆς καὶ οὐρανοῦ

Χιλιετίες τώρα ἡ θρησκεία, ἡ φιλοσοφία, ἡ τέχνη ἀναζητοῦν δρόμους καὶ τρόπους νὰ βγάλουν ἀπὸ τὸ ταπεινὸ σαρκί- ον τὸν ἄνθρωπο, νὰ ἐλευθερώσουν τὸ πνεῦμα του καὶ νὰ τὸν ὁδηγήσουν στὴν ἀνάσταση. Αὐτὸ τὸ ταπεινὸ σαρκί- ον ἀποδεικνύεται κάποτε πιο σοφὸ καὶ καταφέρνει σὲ λίγες μελωδικές στιγμές ὅσα αἰῶνες ἀναζητήσεως δὲν κατάφεραν.

Ὁ Σύνδεσμος Ζαγορισίων, πιστὸς στὸ ετήσιο ραντεβού του ἀλλὰ καὶ στὸ ρόλο του, τὸν ψυχαγωγικὸ καὶ παιδευτικὸ, δανεῖζεται φέτος τὴ σοφία τοῦ σώματος – καὶ γιὰ νὰ εἴμαστε πιο ἀκριβεῖς τὴ σοφία τοῦ σώματος τοῦ χορευτῆ – κοινωνεῖ σ' αὐτὴ καὶ τὴν μοιράζεται με τὸ κοινὸ του. Παρακολουθεῖ τὸ σῶμα νὰ ἐκφράζεται με περισσότερὴ εὐλικρίνεια, δύναμη, ἀμεσότητα καὶ σαφήνεια ἀπὸ οἰποιοδήποτε λόγο, ὅσο καλὰ ὁργανωμένος κι ἀν εἶναι αὐτός. Διακρίνει τὶς ἀπείρες δυνατότητές του, τὴν τεχνικὴ, τὴν ἀρμονία, τὴν ἀνάσταση τῆς θέωσης τελικά.

Ὅσοι γνωρίζουν καὶ ἀγαποῦν αὐτὴ τὴ γλώσσα τοῦ σώματος, ὅσοι τὴν ἔχουν μιλήσει καὶ τὴν ἔχουν ἀκούσει, ἀλλὰ κι ὅσοι θέλουν νὰ μνησθῶν πιστεύουμε πὺς θὰ εἶναι μαζί μας στὸ ραντεβού τῆς ετήσιας παράστασης τοῦ Συνδέσμου τὴν

Κυριακὴ 22 Μαρτίου 2009 καὶ ὥρα 8:00μ.μ.

στο Πνευματικὸ Κέντρο τοῦ Δήμου Ἰωαννινῶν με τίτλο:

“Πατήματα ... γῆς καὶ οὐρανοῦ”

Συνεργάζονται ὁ δάσκαλος χοροῦ **Γιάννης Τριφύλλης** καὶ ἡ **Νίκη Ζούκη** σὲ κείμενα τῆς ὁποίας στηρίζεται ἡ παράσταση. Θὰ ἀναγνώσουν καὶ δύο κείμενα γραμμένα εἰδικὰ γι' αὐτὴ τὴν ἐκδή- λωση ἀπὸ δύο γνωστὲς καὶ πολυγραφώτατες Ζαγοριεῖς, τὴν κα **Ελένη Σκούρτη** καὶ τὴν κα **Ελένη Δούθλη**, ἐνῶ θὰ ἀποδώσουν κείμενα τῆς Νίκης Ζούκης ἡ **Ἄννα Βαρζώκα** καὶ ὁ **Τιμόθεος Θάνος**.

Τὰ χορευτικὰ τμήματα τοῦ Συνδέσμου θὰ χορεύουν χορούς ἀπὸ τὸ Ζαγόρι, τὴν Ἡπειρο καὶ ὅλη τὴν Ελλάδα καὶ θὰ τοὺς συνο- δέψουν οἱ μουσικοὶ: Νίκος Φιλιππίδης καὶ Βασίλης Παπαγεωργί- ου στο κλαρίνο, Κώστας Καραπάνος στο βιολί, Φώτης Παπαζήκος στο λαούτο, Τάσος Ντάφλος στὰ κρουστά, Σαράντης Δράμαλης στὴν τρομπέτα, Παναγιώτης Λάλεζας καὶ Γιάννης Παπακώστας στο τραγούδι.

Ἡ ἐκδήλωση ἀποτελεῖ **συνδιοργάνωση** με τὸν **Δῆμο Κεντρι- κού Ζαγορίου**.

Ἡ εἴσοδος εἶναι ἐλεύθερη.

Ο ΑΡΧΑΙΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΒΙΤΣΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ, ΟΙ ΜΟΛΟΣΣΟΙ ΚΑΙ Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Οι Μολοσσοί ἦταν ἀρχαῖο ἐλλη- νικὸ φύλο που ἐγκαταστάθηκε στὴν Ἡπειρο κατὰ τοὺς Μυκηναϊκοὺς χρόνους. Ο ἀρχαῖος οἰκισμὸς τῆς Βίτσας ἔχει διαπιστωθεῖ ὅτι ἦταν κτηνοτροφικὸς οἰκισμὸς Μολοσσῶν. Ἐκτός ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ περιλαμβάνει δύο νεκροταφεῖα, τὸ ἓνα πρὸς τὸ βόρειο καὶ τὸ ἄλλο πρὸς τὸ νότιο τμήμα του. Εἶχε κατοικήθει ἀπὸ τὸν 9^ο αἰῶνα ὡς τὸν 4^ο αἰῶνα π.Χ. καὶ οἱ ἀνασκαφές ἔχουν φέρει στο φῶς πολλὰ σημαντικὰ εὐρήματα - μαρτυ- ρίες γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὰ ἔθιμα τῶν Μολοσσῶν. Οἱ ἀνασκαφές ξεκίνη- σαν τυχαῖα τὸ 1965 καὶ συνεχίστη- καν τμηματικὰ ὡς τὸ 1981 με διακο- πές κάποιων ἐτῶν. Τὸ χαρακτηριστι- κὸ τῶν νεκροταφείων εἶναι ἡ ἐπαλ- ληλία τῶν τάφων (σε πολλὰ σημεῖα υπήρχαν μὲχρι καὶ τέσσερα στρώμα- τα τάφων) καὶ ἡ ποικιλία στὸν τρόπο κατασκευῆς τους, ἀνάλογα με τὴ σύσταση τοῦ ἐδάφους. Σημαντικὸ εἶναι ἐπίσης κατοικοῦσαν στὴν πε- ριοχὴ οἱ Μολοσσοί, γεγονός που συμφωνεῖ ἀπὸλυτα με τὸ ἔθιμο τὸν ἐνταφιασμὸ που κυριαρχεῖ στα νεκροταφεῖα τῆς Βίτσας. Τὰ κτερι- σματα ἦταν ὀπλὰ, ξίφη, μαχαίρια καὶ αἰχμές δοράτων στῶς ἀντρικοὺς τάφους καὶ στοὺς γυναικειοὺς κο-

σμήματα, περιδέραια καὶ δαχτυλί- δια. Πολλὰ εὐρήματα ἀπὸ τὸν ἀρχαι- ολογικὸ χώρο τῆς Βίτσας ἐκτίθενται στο Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο Ἰωαννί- νων. Κόρη τοῦ Νεοπτόλεμου τοῦ βασιλιά τῶν Μολοσσῶν τῆς Ἡπείρου ἦταν ἡ Ολυμπιάδα, ἡ μητέρα τοῦ Ἀλεξάνδρου, τοῦ βασιλιά τῆς Μακε- δονίας.

Δύο ὄνειρα σηματοδοτοῦν τὴ γέννηση τοῦ Ἀλεξάνδρου (356 - 323 π.Χ.): ὁ πατέρας τοῦ Φίλιππος Β' ὀνειρεύτηκε ὅτι ἔβαλε πάνω στὴν κοιλία τῆς Ολυμπιάδας μὴ σφραγι- ὀντα με εἰκόνα λιονταρίου. Τὸ ὄνειρο σύμφωνα με τοὺς μάντεϊς σήμαινε ὅτι θὰ γεννοῦσε γιὸ ὁρμητικὸ καὶ τολμηρὸ σαν λιοντάρι. Καὶ ἡ μητέρα τοῦ Ὀλυμπιάδα ὀνειρεύτηκε ὅτι ἔπεσε πάνω στὴν κοιλία τῆς κεραυ- νός καὶ ἀπὸ τὴν πληγὴ βγήκε μὴ μεγάλη φωτιά, που χωρίστηκε σε φλόγες πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις πρὶν ἐξαφανιστεῖ. Ὁ Ἀλεξάνδρος ἦταν 1,60 στο ὕψος, εἶχε ξανθὰ μαλ- λιά καὶ γκρίζα μάτια. Εἶχε δασκαλὸ τοῦτον Ἀριστοτέλη, ὁ ὁποῖος ἐπι- ρέασε πολὺ τὴν προσωπικότητά του. Ἀγαπημένο του βιβλίον ἦταν ἡ Ἰλιάδα τοῦ Ομήρου, τὴν ὁποία εἶχε πάντα κάτω ἀπὸ τὸ μαξιλάρι του. Ἐφυγε με τὸ στρατὸ τοῦ ἀπὸ τὴ Μακεδονία καὶ

δὲν γύρισε ποτέ. Πέθανε τὸ 323 π.Χ. στὴ Βαβυλώνα. Ὁ θάνατός του καὶ ἡ τοποθεσία τοῦ τάφου του παραμέ- νουν ἀκόμα μυστήριον. Δημοιούργησε μὴ τεράστια αυτοκρατορία που ἐκτεινόταν στὴν Ελλάδα, Ἀσία καὶ Ἀφρική. Σεβάστηκε ὅμως τὶς παρα- δόσεις καὶ τὶς θρησκείες τῶν λαῶν που υπέταξε, γιὰ τὴ πίστευε ὅτι ὁ θεὸς εἶναι ὁ ἴδιος, εἴτε λατρεύεται στὴ Μακεδονία, εἴτε στὴν Αἴγυπτο. Ἰδρυσε πολλές πόλεις που ἔφεραν τὸ ὄνομά του, με σημαντικότερη τὴν Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου (331 π.Χ.) καὶ ἐπιθυμοῦσε διαμέσου αὐτῶν νὰ διαδώσει τὸν ἐλληνικὸ πολιτισμὸ. Τὸ ὄραμα τοῦ ἦταν νὰ συγχωνεύσει ὅλες τὶς φυλές τῆς αυτοκρατορίας του καὶ νὰ ζοῦν ὅλοι ἐιρηνικά σ' αὐτὴν. Ἴσως γι' αὐτὸ λατρεύτηκε καὶ ἐγίνε θρύλος, ἀντί- θετα ἀπὸ ἄλλους κατακτητές, που υπήρξαν μιστοὶ ἀπὸ τὴν ἀνθρωπὸ- τητα, ὅπως ὁ Χίτλερ.

Με τὸν Ἀλεξάνδρο συνδέονται πολλοὶ θρύλοι καὶ παραδόσεις. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ παρακάτω ἱστορία: ὅταν ὁ Ἀλεξάνδρος βρισκό- ταν στὴν Ἰνδία προχωροῦσε με τὸ στρατὸ τοῦ σ' ἓνα δρόμο. Ἡ πορεία τοῦ ὅμως διακόπηκε, γιὰ τὸ σε κάποιον σημεῖο τοῦ δρόμου βρισκόταν μὴ

ομάδα γυμνοσοφιστῶν (δηλαδὴ Βραχμάνοι που ζοῦσαν γυμνοὶ σε ἐρημητήρια καὶ διέδιδαν τὴν Ἰνδικὴ φιλοσοφία), οἱ ὁποῖοι ἀρνήθηκαν νὰ κάνουν στὴν ἀκρὴ. Ὁ ἐπικεφαλῆς τοῦ στρατοῦ συνομιλεῖ με ἓναν ἀπὸ αὐτούς καὶ τὸν διατάζει νὰ παραμε- ρίσουν γιὰ νὰ περάσει ὁ ἄνθρωπος που ἔχει κατακτήσει τὸν κόσμον, ρωτώντας τὸν ταυτόχρονα *εσὺ τι ἔχεις κάνει;* καὶ αὐτὸς ἀπαντᾷ: *ἐγὼ ἔχω νικήσει τὴν ἀνάγκη μου νὰ κατακτήσω τὸν κόσμον....* Ὁ Ἀλεξάν- δρος ἐντυπωσιάζεται με τὴν ἀπᾶν- τησή του καὶ τὸν ρωτᾷ εἰς τὴ δὴν θέλει νὰ τοῦ κάνει. Ὁ γυμνοσοφι- στὴς ζητᾷ ἀπλὰ τὸ μῆλον που κρα- τοῦσε ὁ Ἀλεξάνδρος, ὁ ὁποῖος, ἀν καὶ παραξενεύεται, τοῦ το χαρίζει. Καὶ τότε αὐτὸς γυρίζει καὶ το χαρίζει σε ἓναν ἀπλὸ στρατιώτη, μὴν κρα- τώντας οὔτε αὐτὸ γιὰ τὸν εαυτὸ του...

Πολὺ διαδεδομένη εἶναι καὶ ἡ παράδοση που παρουσιάζει τὴ γορ- γόνα ὡς ἀδελφὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀν ρωτᾷ τοὺς ναυτικούς *ἀν ζεῖ ὁ βασιλιάς Ἀλεξάνδρος* καὶ νὰ δέχεται ὡς ἀπάντηση μόνον τὸ *ζεῖ καὶ βασι- λεύει*.

ΤΖΑΜΠΟΥΡΑ ΧΑΡΑ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΧΛΩΡΙΔΑ ΚΑΙ ΠΑΝΙΔΑ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Οι νησιώτες λένε ότι η θάλασσα αλλάζει όψη κάθε λεπτό, ενώ τα βουνά μένουν στατικά και ακίνητα. Πραγματικά τα βουνά δεν κινούνται όπως η θάλασσα, αλλά κάθε εποχή του έτους παρουσιάζουν μια διαφορετική, εξίσου γοητευτική όμως όψη. Το χειμώνα σκεπάζονται από σύννεφα, ομίχλη και κάτασπρο χιόνι, την άνοιξη ανθίζουν τα λουλούδια και τα δέντρα, το καλοκαίρι το πράσινο είναι πιο λαμπερό και το φθινόπωρο κυριαρχεί το πορτοκαλί, κίτρινο και κόκκινο χρώμα, κάνοντας το τοπίο να μοιάζει με πίνακα του Van Cogh.

Το Ζαγόρι διαθέτει πλούσια πανίδα και χλωρίδα, θα αναφερθώ όμως σε κάποια χαρακτηριστικά είδη. Το πιο γνωστό είναι η Κεφαλληνιακή Ελάτη, που φύεται σε υψόμετρο 800 και 1800μ. και φτάνει σε ύψος τα 20 μ. Στην αρχαία ελληνική μυθολογία ονομαζόταν *Πίτυς* και ήταν το ιερό δέντρο του θεού Πάνα. Αρχικά η Πίτυς ήταν νύμφη και την είχε ερωτευθεί ο θεός Πάνας, άρεσε όμως και στον Βοριά. Η Πίτυς προτίμησε τον Πάνα, που έκανε λιγότερο θόρυβο και ο Βοριάς για να την εκδικηθεί την φύσηξε και την γκρέμισε κάτω από τα βράχια. Εκεί τη βρήκε ξεψυχισμένη ο Πάνας και την μετέτρεψε στο

ιερό του δέντρο, το έλατο. Από τότε η νύμφη έκλαιγε κάθε φορά που φυσούσε ο Βοριάς και τα δάκρυά της είναι οι σταγόνες ρετσίνοιου που στάζουν κάθε φθινόπωρο από το έλατο.

Άλλο χαρακτηριστικό είδος είναι η Μαύρη Πεύκη, που έχει βελόνες μετρίου μεγέθους και μικρά κουκουνάρια και φτάνει σε ύψος τα 45 μ. Εκεί που κανένα άλλο ελληνικό δέντρο δεν φτάνει, φύεται το Λευκόδερμο Πεύκο ή Ρόμπολο. Φύεται στις κορυφογραμμές σε υψόμετρο 1500 - 2400 μ. στις πλέον αντίξοες κλιματολογικές συνθήκες, εκεί που τελειώνουν τα δάση της Μαύρης Πεύκης και της ελάτης. Είναι είδος που απαντά διάσπαρτο και δεν σχηματίζει πυκνό δάσος. Το ξύλο του είναι πολύ γερό.

Στα δάση ζωή δίνουν τα πουλιά. Από τα ωραιότερα είναι το αηδόνι, που έχει συνδέσει το όνομά του με πολλούς μύθους, θρύλους και παραδόσεις. Σύμφωνα με την αρχαία ελληνική μυθολογία ο βασιλιάς της Θράκης Τηρέας παντρεύεται την Πρόκνη και αποκτούν έναν γιο, τον Ίτυν. Την απάτησε όμως με την αδελφή της Φιλομήλα και για να μην το φανερώσει στην Πρόκνη της έκοψε τη γλώσσα. Αυτή όμως με νοήματα φανέρωσε στην αδελφή

της τι είχε συμβεί. Οι δυο αδελφές τότε σφάζουν τον Ίτυ και τον δίνουν στον Τηρέα να τον φάει. Αυτός όμως το κατάλαβε και άρχισε να τις καταδιώκει για να τις σκοτώσει. Οι θεοί τότε μεταμόρφωσαν τη Φιλομήλα σε αηδόνη, την Πρόκνη σε χελιδόνι, τον Ίτυ σε φασιανό και τον Τηρέα σε τσαλαπετεινό. Το αηδόνι είναι μικρόσωμο πουλί 16,5 συνήθως εκ. και τα χρώματά του είναι τέτοια ώστε να μην το διακρίνουν οι εχθροί του. Σπάνια το βλέπει και άνθρωπος. Έρχεται στην Ελλάδα τον Απρίλιο και αποδημεί τέλους Αυγούστου για την Αφρική και τη Νοτιοδυτική Ασία. Ζει συνήθως σε δάση και ρεματιές, κοντά σε νερό. Κελαηδάει το σούρουπο και τη νύχτα, πάνω σε ένα ψηλό κλαδί σε ανοικτό μέρος, για να μπορεί να αντιληφθεί τους εχθρούς του. Το κελάηδημα του έχει ένα τόνο μελαγχολίας. Το αηδόνι είναι στενά συνυφασμένο με την ελευθερία. Αν το κλείσουν σε κλουβί πεθαίνει από μαρασμό, ελεύθερο όμως μπορεί να ζήσει μέχρι και 18 χρόνια.

Το αηδόνι εμφανίζεται και σε πολλά δημοτικά τραγούδια, ιδίως της αγάπης, για παράδειγμα: «Δόντια πυκνά και μαργαριτάρια, φωνή σαν τ' αηδονιού, στόμα χελιδονιού, όλο το Μάη λαλεί κι

όλη τη Άνοιξη...», «Τριανταφυλλένια μάγουλα και μάτια γιε μου μενεξέδες, για σένα γλυκοκελαϊδούν τ' αηδόνια γιε μου στους μπαξέδες...», «Στα κατασάρ σου τα μαλλιά λαλούν αηδόνια και πουλιά...».

Τα δάση και τα πουλιά ομορφαίνουν ένα τόπο, γι' αυτό πρέπει να τα αγαπάμε και να τα προστατεύουμε. Επιπλέον σύμφωνα με την Κινέζικη φιλοσοφία το κάθε χρώμα επιδρά στην ψυχή του ανθρώπου θετικά ή αρνητικά. Το κόκκινο χρώμα του κρασιού κρατά την ψυχή δεμένη στο έδαφος και προσγειωμένη, ενώ το πράσινο την ηρεμεί και την γαληνεύει. Και εγώ προσωπικά αισθάνομαι μεγάλη γαλήνη και ηρεμία αντικρίζοντας το πράσινο χρώμα των βουνών μας...

ΤΖΑΜΠΟΥΡΑ ΧΑΡΑ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ

Σημειώσεις μαγειρικής

Ο Πολιτιστικός σύλλογος Λεπτοκαρυάς εξέδωσε ένα σημειωματάριο με συνταγές μαγειρικής και πιο συγκεκριμένα με δεκατέσσερις συνταγές που έχουν ως κύριο υλικό τα φασόλια και τρεις πίτες χωρίς φύλλο. Συνταγές μεσογειακής διατροφής στις οποίες συνήθως δε χρησιμοποιείται κρέας. Τη συγκέντρωση του υλικού και την επιμέλεια της έκδοσης έκαναν οι κυρίες Ελένη Καμπέρη, Σεβαστή Κατσάτουρη κι η δεσποινίδα Αριστεά Παναγιωτακοπούλου. Τις συνταγές έδωσαν γυναίκες του χωριού όπως η Ευγενία Κλούφα, η Ερμιόνη Καλύβα, η Φιλάνη Τζιώρα, η Αφροδίτη Τσιμή, η Φρόσω Γκαγκοπούλου, η Χρυσάνθη Αποστόλου, η Αθηνά κι η Αριστεά Μητσιμάρη, η Τζέννη Ζιώρα, η Αγνή Παπαδοπούλου κι η Περσεφόνη Γκολογκάνη καθώς κι ο Κώστας Παναγιωτακόπουλος όπως θυμάται απ' τη μάνα του Τούλα. Γεύσεις νόστιμες, φαγητά μαγειρεμένα με αγνά υλικά, χωρίς λιπαρά και ανθυγιεινά υλικά, φαγητά που μαγειρεύονται εύκολα, ό,τι χρειάζεται για τη σημερινή διατροφή μας. Επίσης στην έκδοση του σημειωματαρίου βοήθησαν ο ζωγράφος Βασίλης Ζωγράφος που έκαμε τη μακέτα του εξωφύλλου και η Μαριάννα Σαμαντά που έκαμε τον καλλιτεχνικό σχεδιασμό.

Χαρά Παπαδοπούλου - Κατσαρού

Αφιερωμένο στους Βικολογιστές το ημερολόγιο του Συλλόγου Καπεσόβου

Πλήθος κόσμου στην παρουσίασή του - Δηλώσεις της Προέδρου του Κ. Κοντοδήμου

«**Σκοπός μας με την έκδοση του πλούσιου σε περιεχόμενο και φωτογραφικό υλικό ημερολογίου είναι να επικεντρωνόμαστε σ' ένα θέμα σχετικά με το χωριό μας από το παρελθόν, προκειμένου να μαθαίνουν τις παραδόσεις οι νεότεροι και να τις θυμούμαστε εμείς.**»

Αυτά τόνισε μετά-ξυ άλλων στον «Π.Λ.» η Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου Καπεσόβου «Ο Αλέξης Νούτσος» Καίτη Κοντοδήμου.

Ο Σύλλογος παρουσίασε προχθές σε μια όμορφη εκδήλωση, όπου συμμετείχε πλήθος κόσμου, το ημερολόγιο.

Εκ μέρους του Συλλόγου μίλησαν ο Θουκυδίδης Παπαγεωργίου και η Νίκη Ζούκη, αναφερόμενοι στις δραστηριότητες του Συλλόγου αλλά και στο ημερολόγιο.

Ο Καπεσοβίτης καθηγητής Τοξικολογίας στην Ιατρική Σχολή Αθηνών Σωτήρης Αθανασέλης, επιμελη-

«Σκοπός μας είναι να μαθαίνουν οι νεότεροι τις παραδόσεις του χωριού», δήλωσε η κ. Κ. Κοντοδήμου με αφορμή το νέο ημερολόγιο του Συλλόγου Καπεσόβου...

γορίου είχαν αποκτήσει σπουδαία εμπειρική γνώση. Είχαν κερδίσει την εμπιστοσύνη του απλού λαού, στον οποίο πρόσφεραν το βασικότερο ίσως συστατικό μιας αποτελεσματικής ιατρικής θεραπείας, την ελπίδα».

Η.

(Αναδημοσίευση από τον «Πρωινό Λόγο» Ιωαννίνων)

ΥΓΡΟΒΙΟΤΟΠΟΣ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΥ

μύρια περίπου χρόνια. Οι ποταμοί Λούρος και Άραχθος δημιουργήσαν εκεί μια τεράστια λίμνη, την οποία με την πάροδο χιλιάδων ετών, εξομάλυναν οι φερτές τους ύλες, τα διατροφικά μπαζώματα και η βλάστηση. Εισχώρησε μετά, έξω από το πέλαγος και το νερό της θάλασσας, για να καταλήξει όπως έχει σήμερα, ένα εφάλμυρο και δίχως σπουδαίες γεωγονικές εξάρσεις, υγρό βουκολικό τοπίο.

Ενδημούντα και παρειπιδήμουντα είδη ορνιθοπανίδος: Σε εφαιμογή της Συνθήκης Ραμσάρ, έχουν ορεοθετηθεί και θεθεί σε καθεστώς απόλητης «καρναβόλας»

νες και στους σκληρόφυλλους αειθαλείς θάμνους 250-290 είδη πουλιών που διαχειμιάζουν ή σταθμεύουν στην περιοχή, εκ των οποίων τα 75 απ' αυτά είναι σπάνια ή απειλούμενα με ολοκληρωτικό αφανισμό. Τα ξεχειμωνιάζοντα πουλιά στον υγρότοπο Ροδιάς,

Του Φωκίωνα Καψάλη

που είναι ο μεγαλύτερος των Βαλκανίων, έχουν υπολογισθεί ίσα με 100.000 περίπου χιλιάδες. Το χειμώνα καταφθάνουν εδώ πάπιες, χήνες, καθώς και προσελκυσμένα αρπακτικά όπως ο περήφανος

Αμβρακικός: Ο μεγαλύτερος και σημαντικότερος υγροβιότοπος της χώρας μας.

105.000 στρ. Καταφύγιο Άγριας Ζώης (Λιμνοθάλασσα Τσουκαλιό και Βάλτος Ροδιάς). 236.490 στρ. περιοχή Ramsar (Αμβρακικός Κόλπος). 230.040 στρ. Ζώνη Ειδικής Προστασίας (Αμβρακικός Κόλπος, Λιμνοθάλασσα Κατάφυρκο και Κορακονήσια GR 2110004). Έτσι, προσελκύονται εκεί, σ' αυτή τη «γη της επαγγελίας» και καμουφλάρονται μέσα στους καλαμιώ-

χρυσασέτες, φιδασέτες, ιεράκες κ.ά. Περιφέρονται επίσης αποκεκρυμμένα στα πυκνά φυλλώματα και πολλά τετράποδα ή «διπόδα» αρπακτικά, όπως αλεπούδες, κουνάβια, ασβόι, νυφίτσες, λιγυστά τσακάλια, πάμπολλοι κυνηγοί κ.ά. Εγκαταβιώνουν επίσης νυχτερίδες, φίδια, σαύρες, χελώνες, βατράχια και άλλα μικρά αμφίβια ή παρυδάτια ερπετά. Το 2001 οι Βιο-

λόγοι του προγράμματος Life επανέφεραν και τους νεροβούβαλους, ένα είδος που είχε εξαφανισθεί από το 1950 (μήπως φαγόθηκαν από τους κυνηγούς);

Ιχθυολογικός πλούτος: Υπάρχει φυσικό ή σε ιβάρια πλούσιο αλιεύμα. Αν και μειωμένη, συγκριτικά με το παρελθόν η παραγωγή, αντέχει ακόμη στις ποικίλες δραστηριότητες. Κεφάλαια, λαβράκια, τσιπούρες, μεγάλου μεγέθους γαρίδες, γλώσσες, σουπιές, μύδια και φυσικά τα περίφημα χέλια που εξαγονται κυρίως Ιταλία, είναι ο αμνός της θαλάσσιας αυτής περιοχής. Από τον Κόλπο περνούν επίσης δελφίνια και μεγάλες χελώνες Carreta-Carreta.

Τουριστικά ενδιαφέροντα: Εκτός από την ευτορία των αγαθών και τα οικολογικά ενδιαφέροντα, η περιοχή «που διαθέτει άρτιες ξενοδοχειακές μονάδες και οικήματα, πανέμορφη φύση και γραφικά στέκια, παρουσιάζει μέγιστο αρχαιολογικό και μουσειακό ενδιαφέρον. Μνημεία της κλασικής περιόδου, όπως και της Ρωμαϊκής και Βυζαντινής εποχής, καθώς και των νεωτέρων χρόνων, βρίσκονται διάσπαρτα σ' όλη τη γήινη επικράτεια της. Υφίστανται ακόμη το αρχαίο λιοτρίβι, οι *μυλόπερτες*, ο διαχωριστήρας και το πιεστήρι, το μεταβυζαντινό μοναστήρι Παναγίας της Ροδιάς στην ομώνυμη λιμνοθάλασσα, η σπηλιά Αγίου Βλασίου με λείψανα από το ασκητάρι και τοιχογραφίες στην οροφή. Μπορεί ακόμη να δει κανείς τα φυσικά ιχθυοτροφεία χελιών. Είναι ο μεγαλύτερος χελότοπος της χώρας μας. Τι να πει κανείς ύστερα και για την Ιερά Μονή του Προφήτου Ηλία (Φλάμπουρου), που θέλγεται από την μοναστική ιερότητα, την ακράδαντη και άκρατη πίστη, την πνευματική εντρύφηση, την σεμνή λειτουργική κατήχηση και την μελιχλιότητα των μοναχών (πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών)...

Περιβαλλοντικά προβλήματα: Δυστυχώς, ο υγρότοπος αργοπεθαίνει χρόνο με το χρόνο, χτυπημένος από το χέρι της ασοδοσίας. Στερεά και υγρά απόβλητα, φυτοφάρμακα, λιπάσματα, αποχετεύσεις πόλεων, κώμων και κτηνοτροφικών μονάδων, αποθήκες καυσίμων (Αμφιλοχία), βιομηχανικά απόβλητα, επιβαρυμένοι ποταμοί, ρέματα, ανεξέλεγκτα ιβάρια, υπεραλίευση, κυνηγετικό πογκρόμ και άλλα πολλά, τείνουν ν' ακυρώσουν τον υγροβιότοπο. Και η πολιτεία απουσία. Μ' ένα κοινό αγρόκτημα, αρπακτικό και έκνομο, ανίκανο να κατανοήσει τον ευεργετικό και αισθητικό χαρακτήρα του φυσικού περιβάλλοντος.

Αδάμ: Από το χωριό μου

Βιβλιοπαρουσίαση

ΣΕΙΡΑ ΜΝΗΜΟΣΥΝΗ, Αριθ. 25

Το Δωδεκαήμερο - Χιόνι στο χωριό

Επιμέλεια Κώστας Π. Βλάχος - Έκδοσις Ιεράς Μονής Ελεούσης Νήσου- Ιωάννινα 2008

Γράφει
ο ΝΙΚΟΣ Θ. ΥΦΑΝΤΗΣ

Είκοσι πέντε καλαίσθητα διβλιάρικα έχουν εκδοθεί μέχρι σήμερα στη «Σειρά Μνημοσύνη» με επιμέλεια του Κώστα Π. Βλάχου. Το 25ο αναφέρεται στον Αδάμ (Βασίλειο Αδαμίδη από τη Δόλιανη Ζαγορίου) με δυο αφηγήματά του μικρά, αλλά εξαιρετα, θαυμάσια, γεμάτα χάρη, από τον μικρόκοσμο του χωριού: «Το Δωδεκαήμερο» και «Χιόνι στο χωριό».

Τα μικρά καλοτυπωμένα βιβλιάρικα της «Σειράς Μνημοσύνης», όπως το παρόν, τα οποία αθόρυβα, αλλά με ξεχωριστή προσοχή, επιμελείται ο Κώστας Π. Βλάχος «δεν είναι μεγάλα μνημεία του λόγου, είναι όμως γεννήματα μεγάλης αγάπης», όπως πολύ σωστά γράφει ο Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλος.

Αλλά και για έναν άλλο λόγο σημαντικό το βιβλιάρικα αυτά είναι αξιόλογα: Μεταξύ των ανεγνωρισμένων δημιουργών φέρνουν στην επιφάνεια αξιοπρόσεκτους Ηπειρώτες, οι οποίοι θα έμεναν και εκείνοι άγνωστοι και τα γραπτά τους στην αφάνεια και στη λησμονή. Τέτοια είναι και η περίπτωση του Αδάμ (Βασίλειο Αδαμίδη), ο οποίος κατά τον επιμελητή είναι «πηγαιός, αυθόρμητος, με διδακτικό ένστικτο, μεταποιεί αριστουργηματικώς κι αναδεικνύει τη «χωριάτικη» ζωή, όπως και όσο πρόλαβε να τη ζήσει, πριν φύγει «παιδάκι αμούστακο» για το Βόλο, σε λογοτεχνικό επίτευγμα».

Θα ήταν κρίμα αφηγήματα όπως το «Δωδεκαήμερο» και το «Χιόνι στο χωριό» να έμεναν λησμονημένα. Δεν είναι μόνο απλά και εύληπτα που απεικονίζουν ανθρώπινες σκηνές των χωριών, αλλά είναι πραγματικά λογοτεχνήματα, θαυμάσια διηγήματα που τέρπουν και μας ξαναφέρνουν στη μνήμη αλλοτινές καλές ηπειρώτικες εποχές.

Μια παράγραφο από το «Δωδεκαήμερο» και ένα μικρό απόσπασμα από το «Χιόνι στο χωριό» δείχνουν «τον κρυφό λογοτέχνη με τις έξοχες ζωγραφικές εικόνες... που ανασκαλεύει τρυφερές μνήμες και συγκινεί όσους τις κουβαλούν».

«Ανήμερα του Χριστού ήρθαν οι φιλενάδες της κυραμάνας μου στο σπίτι μας να τη δουν, γιατί ήταν

ανήμπορη, κι άρχισαν να γιατρολογήματα, η μια της έλεγε να βάλει ποτήρια στο κορμί, η άλλη να τριφτή με ρακί και πιπέρι και να ρίξει κι ένα ποκάρι μαλλί άπλυτο στις πλάτες κι άλλη άλλα».

«Δωδεκαήμερο» σελ. 7

«Η θεόρατη συκαμινιά μας στην αυλή κρατούσε στις πλάτες της και στα λυγισμένα κλωνάρια της όσο μπορούσε να βασιτάξει από τ' άσπρο φορτίο της, τα μικρότερα ίπωρα στον κήπο μας είχαν γύρει άλλα από τη μια άλλα από την άλλη μεριά, κι οι λεφτοκαρυές ήταν που ήταν θαμμένες».

«Χιόνι στο χωριό» σελ. 17

Στην εποχή της μακαριότητας και της πνευματικής άπνοιας εκδοτικές προσπάθειες, όπως αυτή του φίλου συναδέλφου Κώστα Βλάχου, είναι ευπρόσδεκτες και αναγκαίες, θα έλεγα, για να βρούμε από το πνευματικό τέλμα, από τα πρόσκαιρα και τα φανταχτερά. Σε περιόδους πνευματικής ξηρασίας, εφησυχασμού και ύπνωσης, ανθρώπους που σκάβουν και οργάνουν τον τόπο μας αποκαλύπτοντας ανεκτίμητους θησαυρούς, όχι μόνο τους τιμούμε και τους σεβόμαστε, αλλά αποκαλυπτόμεθα μπροστά στους ίδιους και στο έργο τους.

Αντιλήψεις, εικόνες, παραδόσεις και καταστάσεις των τοπικών κοινωνιών προέχει να αναδεικνύονται μέσα στη σύγχρονη ρευστότητα και στην υπερτίμησή της τεχνολογίας, για να μαθαίνουμε και τη μικρή, την τοπική μας ιστορία.

Οι Ηπειρώτες πνευματικοί δημιουργοί της «Σειράς» συνδέονται άμεσα με την εποχή τους και αποτελούν ένα καθοριστικό κομμάτι των χρόνων τους. Εύστοχα παρουσιάζονται οι ίδιοι και το έργο τους.

Μέσα από τις σελίδες των βιβλιαρίων της «Σειράς Μνημοσύνης» έρχονται ανεπαίσθητοι ψιθυροί της ηπειρωτικής πνευματικής ιστορίας.

Ανασύρει ο Κ.Π.Β. μέσα από τα βάθη των χρόνων λόγιους Ηπειρώτες, τους οποίους με τα λίγα προλογικά που παραθέτει και τα αντιπροσωπευτικά τους δημιουργήματα, τους αναδεικνύει και τους φωτίζει με ένα διαφορετικό αναγνώρι.

Ο Κώστας Βλάχος αναλαμβάνει το βάρος και την ευθύνη να μοιραστεί την ικανοποίηση με τους αναγνώστες.

Γράφει
ο ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Μέσα σ' αυτόν τον ανηλεή βομβαρδισμό ιδεών, θεωριών κ.λ. που εκών άκων δέχεται ο άνθρωπος σήμερα από όλα τα μαζικά μέσα ενημέρωσης, ζαλίστηκε και έχασε τα μπουσισιούλά του, τον προσανατολισμό του,

τη σωστή πορεία του και μεταξύ των άλλων συνεπειών, έπαυσε σχεδόν να διαβάζει, γιατί το διάβασμα θέλει ηρεμία, αυτοσυγκέντρωση και χρόνο.

Και μέσα σ' αυτή την παραζάλη, έρχεται, όχι με «κρότο και πάταγο» ή απλά όπως το λέει ο λαός, «χωρίς να κάνει βρόντο», ο εκλεκτός και ανεγνωρισμένος πλέον δάσκαλος, πολυγραφώτατος συγγραφέας, φιλόλογος, διακρινόμενος διά την ευγένεια και το ήθος του, ο Κώστας Π. Βλάχος, ο οποίος ποτέ δεν ενεσχελθεί αποφεύγων μετά σπουδής την εμφάνιση και επίδειξη, πρέπει συ να στρέψεις το βλέμμα σου και να τον προσέξεις τι θέλει να πει μ' εκείνα τα μικρά μεν το δέμας βιβλιάρικα, αλλά μεσά πνευματικών αρωμάτων.

Δεν θέλει με κανέναν τρόπο να κουράσει τον αναγνώστη, λίγα μόνον λεπτά της ώρας να διαθέσει, φθάνουν για ν' αλλάξει αμέσως η διάθεσή του και από σκυθρωπός, βιαστικός και γεμάτος φροντίδες, θα ενθουσιασθεί καθώς θα εισέρχεται στον από χρόνια ξεχασμένο πνευματικό ανθόκηπο, από την ποικιλία

χρωμάτων και αρωμάτων των λουλουδιών σκέψεων.

Έτσι αθόρυβα, μια μέρα του Δεκέμβρη που τυχαίως συναντηθήκαμε στην τράπεζα, μου χάρισε ένα υπέροχο πνευματικό λουλουδί, όχι κομμένο, νεκρό, αλλά ζωντανό, καλά τοποθετημένο σε μια ωραία γλάστρα (εξώφυλλο) με τον καλλιτεχνικό τίτλο που ο ίδιος ζωγράφησε «Αδάμ, από το χωριό μου, το Δωδεκαήμερο, χιόνι στο χωριό» 25° τον αριθμό παρακαλώ στη ΣΕΙΡΑ ΜΝΗΜΟΣΥΝΗ, που με τη mania της έρευνας που τον διακρίνει, το ανέκαλυψε ανάμεσα στους θάμνους της Δόλιανης Ζαγορίου - καλά κρυμμένο τον επίσης αφανή ζαγορίσιο Δολιανίτη συγγραφέα Βασίλειο Αδαμίδη (1865-1923) - και προσεκτικά το μεταφύτευσε στον κήπο του Μοναστηριού της Ελεούσας στο Νησί.

Αγαπητέ κ. Βλάχο, το ξαναλέω, είστε ένας εξαιρετός κηπουρός, άλλο να πω δεν έχω παρά μόνον θερμά να συγχαρώ σας, καθώς και την ιδιοκτήτρια του κήπου, ευχόμενος η συλλογή αυτή ασταμάτητα να εμπλουτίζεται από τέτοια ευώδη άνθη και φυτά και να γίνει ευρύτερα γνωστός (ο κήπος), όσο το δυνατόν σε περισσότερους κουρασμένους πεζοπόρους της ζωής, οι οποίοι, αναπνέοντας το άρωμα που αναδίδουν αυτά τα τόσο ωραία πνευματικά άνθη να ξαποστύνουν «μια στάλα» από την εξοπτική σημερινή παραζάλη.

Θερμά συγχαρητήρια. Βιβλιοφίλοι, φιλαναγνώστες, Δολιανίτες, Ζαγορίσιοι και όχι μόνον, προμηθευτείτε το βιβλιάρικι αυτό, η τιμή του είναι όσο ένας καφές, το δε αντίτιμό του δεν θα πάει στον επιμελητή κηπουρό, αλλά στην ιδιοκτήτρια του κήπου για να αυξάνει αυτή την ωραία συλλογή. Ο χρόνος που θα διαθέσετε για να το διαβάσετε, θα είναι ελάχιστος και δεν θα μετανιώσετε.

Μετανιώνει κανένας, όταν βλέπει και εισπνέει το άρωμα ενός όμορφου λουλουδιού;

Βιβλιοπαρουσίαση

«Ο ΕΛΛΗΝΑΣ ΕΞΟΡΙΣΤΟΣ»

Η ΑΦΗΓΗΣΗ
ΤΗΣ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΡΑΠΕΤΕΥΣΗΣ
ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ
ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΚΑΣΤΑΝΗ
ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ
ΣΦΑΓΗΣ ΣΤΗ ΝΗΣΟ ΧΙΟ,
ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΥΣ,
ΜΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΕΡΙΠΤΕΙΕΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ
ΓΡΑΜΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΙΔΙΟ·

Του Χριστοφόρου Πλάτωνος
Καστάνη
Μετάφραση:

Χρήστου Γ. Γιατράκου

Πρόλογος: Μαρίας - Ελευθερίας
Γ. Πατράκου, Δρ. Φιλ.

Εκδόσεις: ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ Α.Ε.,
Μεσογείων 10, Αρμελόκηποι
11527· Τηλ. 2107488366-7
Αθήνα 2001

Ο συγγραφέας Χριστόφορος Πλάτωνος Καστάνης, γεννήθηκε σ' έναν πράγματι επίγειο παράδεισο του Αιγαίου πελάγους στο όμορφο νησί, τη Χίο, τότε «που όλα τάσκιζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά»... Δεν πρόλαβε ούτε καν σαν παιδί να ζήσει μέσα σ' αυτόν, γιατί κάποια κακή Μοίρα πολύ ζήλευε το καλό, το αγαθό και την ευτυχία. Έζησε από πολύ κοντά σ' όλο του το φάσμα την αποτρόπαιη σφαγή των δικών του ανθρώπων και όλων γύρω του από τον στυγνό τουρκο δυνάστη, εκεί στη μυροβόλη Χίο.

Σώθηκε ως εκ θαύματος, γιατί μια άλλη καλή Μοίρα, κατόρθωσε να πάει κοντά του και να τον προστατεύσει την ώρα που οι παντός είδους ατιμώσιμες ήταν στο κατακόρυφο και τα ανθρώπινα κεφάλια έπεφταν χωρίς ίχνος οίκτου και συμπόνιας.

Πωλήθηκε και ξανακλήθηκε ως εμπόρευμα μεταξύ των ισχυρών και βαρβάρων κατακτητών. Μετήλθε, για να επιζήσει, τα χειρότερα επαγγέλματα.

Και ξαφνικά και αναπάντεχα, σαν άγγελος σταλμένος από τον Ουρανό, ήρθε στο ρημαγμένο πλέον ομορφονήσι ο αληθινά μεγάλος φιλέλληνας και φιλεύσπλαχνος Αμερικανός γιατρός Samuel Howe, ο οποίος εκτός από την ανθρωπιστική βοήθεια που παρείχε διαισθάνονταν και τον καλό και δυνατό χαρακτήρα νέων ανθρώπων και τότε σαν αστός ωρμούσε και τους άρπαζε από τα χέρια των κατακτητών, όχι βέβαια για να τους κατασπαράξει και άλλο, αλλά για να τους σώσει, και έσωσε τον μικρό Χριστόφορο.

Όπως ακριβώς η κάπως έτσι είχε πράξει και με τον δικό μας, εκ Παπίγκου καταγομένου, Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου ή όπως αργότερα τον ονόμασαν οι Αμερικανοί Michael Anagnos, του οποίου διέγινε τον αδαμάντινο χαρακτήρα, την παιδεία, το ήθος, την εργατικότητα, την εντιμότητα,

τα, την φιλοπατρία και την φιλανθρωπία του, τον προσέλαβε στην αρχή ως διερμηνέα του και έπειτα τον κάλεσε στην Αμερική, τον έκανε γαμβρό του και τέλος του παρεχώρησε την Διεύθυνση ενός εκ των πρώτων Ιδρυμάτων αν όχι και το πρώτον της Αμερικής και της Ευρώπης του Ινστιτούτου PERKINS της Βοστώνης διά τυφλά και κωφάλαλα παιδιά.

Το ίδιο έπραξε και για τον συγγραφέα του παρόντος βιβλίου Χριστόφορο Πλάτωνος Καστάνη, τον πήρε μαζί και με άλλα κατατρεγμένα Ελληνόπουλα, στην Αμερική.

Εκεί λοιπόν ο Χριστόφορος ξαναβρέθηκε, αφού σώθηκε από την κόλαση, σ' έναν νέων πνευματικό παράδεισο και καθώς είχε έντονη την έφεση για μάθηση, γρήγορα προχώρησε και άνετα τελείωσε όλα τα σχολεία από το Δημοτικό μέχρι και το Πανεπιστήμιο και με διδακτορικούς τίτλους και άλλων Πανεπιστημίων της Αμερικής.

Είχε θέσει μοναδικό σκοπό στη ζωή του, τη διάδοση της Ελληνικής κλασικής Παιδείας, γιατί πίστευε ακράδαντα ότι μόνονα υπή μπορεί να εξημερώσει τον άνθρωπο και από άγιο και αιμοβόρο θηρίο, να γίνει άγγελος. Κυριολεκτικά «αλώνιζε» την Αμερική που τότε λάτρευε τον Ελληνικό πολιτισμό και την Ελληνική Παιδεία, και όλα τα Πανεπιστήμια ζητούσαν ποιο πόρω να καλέσει, να κάνει διαλέξεις γι' αυτά κι εκείνος ακούραστα και ασταμάτητα έτρεχε παντού.

Ε, λοιπόν, αυτό το βιβλίο γράφτηκε από τν αυτόπτη μάρτυρα της σφαγής της Χίου, πλέον ειδικθώς στην Ιστορία της ανθρωπότητας, τον μικρό τότε Χριστόφορο, στην Αγγλική γλώσσα και τυπώθηκε στην Αμερική το 1851.

Το τόσο σπουδαίο βιογραφικό και ιστορικά Ελλάδος και Αμερικής πόνημα, ήταν παντελώς άγνωστο στην Ελλάδα και την Αμερική. Και ήρθε η στιγμή, ύστερα από 150 ακριβώς χρόνια, να το ανακαλύψει η άξια, θετική και προσεκτική ερευνητρια κ. Μαρία-Ελευθερία Πατράκου Δρ. Φιλ., κατά τη διάρκεια ερευνών της για μια άλλη επισημονική εργασία της.

Τη μετάφραση, τέλεια από κάθε άποψη, έκανε υπεύθυνα και σωστά ο αείμνηστος Χρήστος Γ. Πατράκος.

Έτσι το βιβλίο τούτο, πλουμισμένο καθώς είναι από γκραβούρες και πίνακες ζωγραφικής από διασώστους της εποχής εκείνης ζωγράφους και χαράκτες, ιδιαίτερα εκείνης που κοσμεί το εξώφυλλο, του Γάλλου ζωγράφου Ντελακρουά-Εζέν (1798-1803), επιμελεία της καλλιτεχνικής Αλεξάνδρας Θεοδωράκη, που μόνον αυτή αν προσέξει ο αναγνώστης πολλά συμπεράσματα μπορεί να βγάλει, όταν ο άνθρωπος γίνεται άγριο σπαρτακτικό για τον άνθρωπο θηρίο... Γι' αυτό πρέπει, εκτός από τους Χιώτες και όλοι οι Έλληνες και όχι μόνον, ακόμη και όσοι ασχολήθηκαν ή άκουσαν για τον Μιχαήλ Αναγνωστόπουλο, να το διαβάσουν για να ιδούν πώς μόνον η Παιδεία ημερεύει τον άνθρωπο!

Ιωάννης Γ. Παπαϊωάννου

«Έν Τσεπελόβω»

Περιοδική έκδοση του Πολιτιστικού
Συλλόγου Τσεπελόβου «Ο Τσούφλης»

Μας εξέπληξε ο Πολιτιστικός Σύλλογος Τσεπελόβου «Ο Τσούφλης» με την έκδοση του καλαίσθητου περιοδικού τους, που φέρει το χαρακτηριστικό τίτλο «Έν Τσεπελόβω».

Πρόκειται για μια αξιέπαινε πρωτοβουλία –πρωτοποριακή για την περιοχή μας– γιατί η όλη διαδικασία ξεκίνησε και πραγματοποιήθηκε στο χωριό τους «στο Τσεπέλοδο», μεταφέροντας στη δημοτική τον τίτλο του περιοδικού τους.

Και είναι το γεγονός αυτό ένα αισιόδοξο μήνυμα για τα χωριά μας σε μια εποχή μάλιστα, που ιδανικά και αξίες στη ζωή περνούν σε δεύτερη μοίρα. Οι εκλεκτοί συμπατριώτες μας Τσεπελοβίτες, λάτρεις πιστοί του τόπου τους με ιδιαίτερες ευαισθησίες και καλλιτεχνικά ενδιαφέροντα, αποδύθηκαν σε μια επίπονη προσπάθεια για την προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς του χωριού τους αλλά και επέκτεινα ολόκληρου του Ζαγοριού, προσφέροντας έτσι πολύτιμες υπηρεσίες στους συμπατριώτες τους.

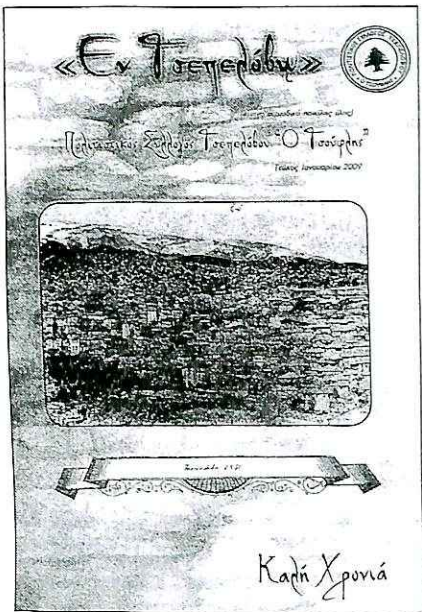
Και το κάνουν αυτό αφίλοκερδώς στηριζόμενοι αποκλειστικά και μόνο στις δικές τους ξείδωρες δυνάμεις, που σίγουρα είναι η εγγύηση για την περαιτέρω επιτυχία της προσπάθειάς τους.

Τις καλές τους προθέσεις εκδηλώνουν ειλικρινά και απερίφραστα στο πρώτο ξεκίνημα της έκδοσης του εντύπου τους. «**Εσκινούμε –γράφουν– την έκδοση αυτή από αγάπη και μεράκι για τον τόπο μας. Ένας από τους βασικούς σκοπούς και επιδιώξεις του νέου αυτού εντύπου είναι η συμβολή στη μελέτη, διάσωση, διάδοση και προβολή της ιστορίας και του πολιτισμού του Τσεπελόβου ιδιαίτερα, αλλά και του Ζαγοριού γενικότερα.**»

Και πραγματικά το περιοδικό τους ξεχωρίζει ανάμεσα σε άλλα περιοδικά του είδους αυτού, τόσο για την εμφάνισή του, όσο και για το περιεχόμενό του. Μια καλλιτεχνική εμφάνιση, που μας θυμίζει παλιές γκραβούρες με αναφορά σε ζαγορίσια μοτίβα και ένα προσεγμένο περιεχόμενο σε ύψος λογοτεχνικό με θέματα μέσα από την λαογραφία, τη λαϊκή τέχνη και την ιστορία του τόπου τους. Οι συγκροτούντες τη Συντακτική Επιτροπή έδωσαν όλον τον εαυτό τους για να παρουσιάσουν μια τέτοια επιμελημένη έκδοση. Τους αξίζει ο δημόσιος έπαινος και ως είναι βέβαιον, πως το έργο τους αυτό πολύ σύντομα θα αναγνωρισθεί απ' όλους τους Ζαγορίσιους. Τέτοιοι δημιουργικοί πυρήνες, από άτομα φιλοπρόδομα με οράματα και ευγενικές επιδιώξεις σε μια μικρή κοινότητα, όπως στα χωριά μας, προσφέρουν ανεκτίμητες υπηρεσίες στον τόπο τους και αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα στην αστυφιλία, που καθημερινά αποδυναμώνει την περιφέρεια σε ανθρώπινο δυναμικό.

Τελευταία κάποια ευσώτα σημάδια παρουσιάζονται στον ορίζοντα για την ανατροπή αυτής της κατάστασης, είτε με τον τουρισμό είτε γιατί κάποιοι συμπατριώτες μας αλλά και επήλυδες, κουρασμένοι από την πολύβουη ζωή και αποπνικτική ατμόσφαιρα των μεγαλοπόλεων, επιστρέφουν και πάλι στα χωριά.

Εκεί στον όμορφο τον τόπο

«Έν Τσεπελόβω»

μας, όπως μας προτείνουν και τα μέλη της Σ.Ε. του περιοδικού «Έν Τσεπελόβω».

«**Ελάτε να σας ταξιδέψουμε στον τόπο μας μέσα από τις σελίδες αυτού του εντύπου... Να σκαρφαλώσετε στις διασωμένες κορφές, να φτάσετε ως τη Δρακόλιμνη, να διασχίσετε το Βίκο, ν' ανεβείτε ως την τρύπα της Νύφης, να χαρείτε τα κοπάδια των Σαρακασάνων στο Τζάνοβο, τον Καρτερό να πιείτε νερό κρύο και χωνευτικό στην Κρούνα, να αντικρύσετε τις απότομες ανηφορίες, να παραξενευτείτε και να θαυμάσετε την αγριότητα της φύσης».**

Ακόμα μέσα από τις σελίδες του εντύπου τους θα διαβάσουμε και άλλα ενδιαφέρονται από την

«Το όμορφο Τσεπελόβο έχει γράει δέση από μαζράν στους το δου πρέο δα του δρέσεν».

Από το εξώφυλλο του περιοδικού. «Στίχος από τη συλλογή του Νεγκαδιώτη δάσκαλου Γιωργάκη Σωτήρη».

Τσεπελοβίτικα νέα

— Ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Τύμφης κ. **Άλκης Πασχάλης** από το Βρυσσάρι ψηφίστηκε και παραμένει στη θέση του και για την επόμενη διετία 2009 και 2010. Για τη χρονιά 2009 έγιναν αντιδήμαρχοι ο κ. **Ευθύμιος Πουποδίνης** από το Βρυσσάρι και η **Ηλιοχωρίτισσα** νύφη κ. **Έφη Παπανικολάου**.

— Κάθε χρόνο την ημέρα της **Σχολικής Γιορτής των Τριών Ιεραρχών** γίνεται το Ετήσιο Μνημόσυνο των **Ευεργετών Τσεπελόβου**. Εφέτος ένας εκπαιδευτικός από το Γυμνάσιο - Λύκειο εκφώνησε τον πανηγυρικό της ημέρας και ο παπα Νικόλαος έκανε Δέηση υπέρ αναπαύσεως της ψυχής των κεκοιμημένων ευεργετών. Όταν πρωτοήρθα στο χωριό, μερικών εξ αυτών υπήρχαν οι φωτογραφίες τους στο Κοινοτικό Γραφείο. Έκαναν πολλές ευεργεσίες στο χωριό, εγώ όμως αναφέρω πολύ περιληπτικά για τους παρακάτω που επί 20 χρόνια ακούω τα ονόματά τους εδώ που βρίσκομαι.

Αναστάσιος Τσούφλης, Θεόδωρος Τσούφλης (είχαν πάει στη Βεσσαρία), Γεώργιος Μπίκας, Ιωάννης Δούμας, προπάππος της νεώτερης ευεργετίας, επί των ημερών μας, αείμνηστος κ. **Σοφίας Δούμα** **Εμπειρίκου**, που βοήθησε στον καθαρισμό των Αγιογραφιών

ιστορία και τη λαογραφία της περιοχής όπως για την προσφορά των γυναικών του Τσεπελόβου στο πόλεμο του '40, για το μεγάλο λαϊκό συνθήτη Βασίλη Τσιτσάνη —εκ μητρός Τσεπελοβίτη— τραγούδια έθιμα του Ζαγοριού και τις παραδοσιακές λιχουδιές της Χρυσάνθης, υπογραμμίζοντας μια χαρακτηριστική φράση: «**η μνήμη της παράδοσης είναι αυτά, που έχει κρατήσει, ζωντανούς λαούς και φυλές, πολιτισμούς, συνήθειες, έθιμα**».

Το πρώτο βήμα του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Τσεπελοβιτών θαρραλέο και καθοριστικό για την έκδοση του περιοδικού τους. Απομένει στα μέλη του και τη Συντακτική Επιτροπή να μην αποστούν ουδ' επ' ελάχιστον από την προσπάθειά τους, συνεχίζοντας με τον ίδιο ζήλο τη φροντίδα του περιοδικού τους.

Όλα τα δεδομένα μας οδηγούν στο συμπέρασμα πως η περαιτέρω μελλοντική του εξέλιξη θα είναι αίσια και λαμπρή. Το ευχόμαστε από καρδιάς.

Σάββας Θεοδώρου

Το λαογραφικό μουσείο «Αγάπιος Τόλης» πήρε και επίσημα «σάρκα και οστά»

Στους καιρούς τους δύσκολους που περνά το Ζαγόρι σήμερα στην τροχιά της ανάπτυξής του, καθώς ο κίνδυνος της αλλοίωσης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς παραμονεύει, κορυφαία είναι η ανάγκη της προστασίας και διάσωσης αυτού που ονομάζουμε Ζαγορίσιο πολιτισμό.

Την ανάγκη αυτή καλούνται να υλοποιήσουν τα μουσεία και οι πολιτιστικοί σύλλογοι.

Δρόμοι παράλληλοι που όμως συναντιούνται καθώς έχουν τον ίδιο σκοπό.

Κορυφαίος για το Ζαγόρι το Λαογραφικό μουσείο του Αγάπιου Τόλη στους Κήπους.

Μεγάλη και αξετίμητη η προσφορά του, προσφορά ζωής, γιατί άλλο ν' ασχολείσαι με το Ζ περιστασιακά σήμερα και εκ του ασφαλούς κι άλλο να **αφιερώνεσαι**. Γιατί είναι αφιέρωση, υπόθεση ζωής η δημιουργία ενός μουσείου. Ο κ. Τόλης σαν το μυρμήγκι μια ζωή μάζευε, αγόραζε, αποθησαύριζε τελικά, οτιδήποτε Ζαγορίσιο για να μη χαθεί στα παζάρια και τα παλαιοπωλεία, αλλά να μείνει στον τόπο του, να μολογεί την Ιστορία τη Ζαγορίσια, στο διάβα του χρόνου. Με προσωπικές θυσίες πολλές, χωρίς διασκέδασεις χωρίς ταξίδια στον κόσμο με λιτή και μετρημένη ζωή και κυρίως στερημένος με επιλογή του απ' τη χαρά της οικογένειας. Σπίτι,

γυναίκα και παιδιά, κι ένας ο σκόπος της ζωής του, το μουσείο. Ευτυχώς όλο αυτό το μεράκι κι ο κόπος είχε αίσιο τέλος. Το μουσείο χτίστηκε στολίδι στο κέντρο της Μπάνιας. Με ιδιαίτερη χαρά μάθαμε και την επίσημη ίδρυσή του σε Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου με επιταμείας συμβούλιο με πρόεδρο τον ίδιο. Εκτός από τον ιδρυτή συμμετέχουν ο Νομάρχης μας κ. Καχριμάνης με το γνωστό για το Ζ ενδιαφέρον, ο επιχειρηματίας κ. Ευάγγελος Σαΐνης.

Ιδιαίτερα πρέπει να σταθούμε στις τέσσερις Ζαγορίσιες παρουσίες του Βασίλη Μπούρη, του Γιάννη Τσεκούρα, του Δημήτρη Δέρβα και του Μιχάλη Βλάχου.

Ζαγορίσιοι παθιασμένοι όλοι τους δραστήριοι και καταξιωμένοι τόσο στον επαγγελματικό τους χώρο όσο και για την προσφορά τους σε κάθε Ζαγορίσια προσπάθεια, σάρκα από τη σάρκα μας αποτελούν εγγύηση ότι τα οράματα του Αγάπιου θα βρουν τους καλύτερους συνεχιστές.

Ευχόμαστε υγεία στον αγαπητό Αγάπιο και γρήγορα ν' ανοίξουν οι πόρτες του μουσείου για να μπορεί να θαυμάσει κανείς τον Ζαγορίσιο πολιτισμό χειροπιαστό, καθώς δεν θα μείνει μόνο φωτογραφία κι ανάμνηση.

Το Δ.Σ. του Συνδέσμου Ζαγορισίων

Καπεσοβίτικες ειδήσεις

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Καπεσόβου «Αλέξης Νούτσος» στις 26/01/09 παρουσίασε το ημερολόγιο τυ 2009 στη στοά Λούλη στα Γιάννινα. Εκλεκτοί καλεσμένοι και φίλοι, διασκεδαστική παρουσίαση, ανέκδοτα και μουσική, χορός και καντάδες. Ο τίτλος του ημερολογίου «Πάρε γιατρέ μ' τα γιατρικά». Το περιεχόμενο αναφέρεται στους βικογιατρούς, σε γιατροσόφια, σε συνταγές και σε πολλά ευτάπελα. Όπως όλα τα ημερολόγια μας, έτσι κι αυτό διαπνέεται από χιούμορ κι απρόοπτα και για το λόγο αυτό γίνονται αποδεκτά από τους φίλους μας. Πάντως, συνιστούμε να μην επιχειρήσουν την χρήση κάποιας συνταγής, ούτε να εφαρμόσουν κάποια γιατροσόφια, γιατί δεν εγγυόμαστε το αποτέλεσμα.

Στις 8/02/09 το Τοπικό Συμβούλιο Καπεσόβου έκοψε την πίτα του στο Καπέσόβο, παρουσία πολλών καπεσοβιτών και υπό βροχήν. Ο

Απόστολος Ντιναλέξης.

Μια ... δηλητηριώδης σχέση στη νέα παράσταση της Νικαίτης Κοντούρη!

ΡΕΠΟΡΤΑΖ

ΚΩΣΤΑΣ ΑΓΟΡΗΣ

Στα άδυτα μιας... δηλητηριώδους σχέσης ανάμεσα σε μάνα και κόρη καταδύεται φέτος η σημαντική Γιαννιώτισσα σκηνοθέτις Νικαίτη Κοντούρη, η οποία επιστρέφει στο θέατρο με ένα σπουδαίο και πολυβραβευμένο έργο του Ιρλανδικής καταγωγής συγγραφέα Μάρτιν ΜακΝτόνα. Πρόκειται για τη «Βασίλισσα της ομορφιάς», μια παράσταση που σηματοδοτεί παράλληλα και την παρθενική συνεργασία της Νικαίτης Κοντούρη με την καλή ηθοποιό **Ναταλία Τσαλίκη**, η οποία και πρωταγωνιστεί στην παράσταση. Και το αποτέλεσμα της συνέντευξης των δύο αυτών καλλιτεχνών με την ιδιαίτερη παρουσία στο θεατρικό χώρο δεν θα μπορούσε παρά να είναι γοητευτικό. Γι' αυτό εξάλλου και το κοινό αγκάλιασε θερμά την «Βασίλισσα», γεμίζοντας ασφυκτικά κάθε μέρα το θέατρο «Βικτώρια» όπου αυτή παρουσιάζεται.

Η κ. Κοντούρη μιλώντας στον «Π.Λ.» για τη νέα της θεατρική επιτυχία, που μετράει ήδη τρεις σχεδόν εβδομάδες παραστάσεων, χαρακτήρισε το έργο βίαιο και δραματικό που έχει όμως ως ατού του το ... χιούμορ!

Παράλληλα, αναφερόμενη στις δύο πρωταγωνίστριες της «Βασίλισσας», τη Ναταλία Τσαλίκη και την έμπειρη **Έρση Μαλικένζου**, σημείωσε πως πρόκειται για εξαιρετικές ηθοποιούς αφοσιωμένες στο θέατρο, οι οποίες δίνουν και στη νέα αυτή παράσταση σπουδαίες ερμηνείες. Εξάλλου, όπως τόνισε, «ενώ το έργο φαίνεται απλό και οικείο, χρειάζεται μια πραγματική κατάθεση ψυχής για να οδηγηθούμε, μέσα από μια επίπονη διαδικασία, σε ενδιαφέροντα ερμηνευτικά

αποτελέσματα. Κάτι που τελικά το πετύχαμε». Όταν ένας ηθοποιός ανταποκρίνεται σ' αυτό που του ζητάς αργά ή γρήγορα θα 'χει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Όταν όμως αντιστέκεται, τότε αρχίζουν οι εκπτώσεις, κατέληξε η κ. Κοντούρη.

Ερωτηθείσα για τα κριτήρια που την οδήγησαν στο να επιλέξει και να ανεβάσει την «Βασίλισσα της ομορφιάς» η καταξιωμένη σκηνοθέτις είπε πως αυτά έχουν να κάνουν με τον συγγραφέα που είναι ένα από τα μεγάλα ταλέντα της Αγγλοϊρλανδικής θεατρικής

Ναταλία Τσαλίκη και Έρση Μαλικένζου ερμηνεύουν υποδειγματικά τους πρωταγωνιστικούς ρόλους τους στη «Βασίλισσα της ομορφιάς» που σκηνοθετεί η καταξιωμένη Νικαίτη Κοντούρη (ένθετη φωτό).

σκηνής, ενώ σημαντικό ρόλο στην επιλογή έπαιξαν οι ενδιαφέροντες χαρακτήρες του έργου και οι συγκρούσεις τους.

Η ΥΠΟΘΕΣΗ

ΤΗΣ «ΒΑΣΙΛΙΣΣΑΣ»

Η ακραία γραφή, το σασπένς, η εντυπωσιακή ρυθμολογία και το ... διαβρωτικό χιούμορ είναι μερικά από τα ισχυρά θεατρικά στοιχεία

που διατρέχουν τη σχέση δύο μοναχικών γυναικών σε μια επαρχιακή πόλη της Ιρλανδίας. Πρόκειται για μια μητέρα και την σχεδόν 40χρονη κόρη της. Η κόρη υπηρετεί την ανήμπορη μάνα και η μάνα, ανικανοποίητη, δύστροπη, σκέφτεται

συνεχώς τον εαυτό της και απαιτεί να την φροντίζουν και να την κανακεύουν. Η μάνα είναι ουσιαστική η δύναμη του κακού. Στόχος της είναι να σβήσει την κόρη από τον χάρτη, γιατί θέλει να έχει κάποιον να την φροντίζει. Θέλει την κόρη δούλα της. Κάτω από αυτές τις συνθήκες η κόρη αδυνατεί να πατήσει σε στέρεο έδαφος και συμπεριφέρεται σαν μία έφηβη που δεν μπορεί να κόψει τον ομφάλιο λώρο, να ξεφύγει από τη μάνα. Τελικά η μίσηρ καθημερινότητά τους ανατρέπεται από την

«εισβολή» ενός παλιού φλερτ της κόρης, οπότε και αρχίζει η αντίστροφη μέτρηση. Αξίζει να σημειωθεί ότι το θέατρο «Βικτώρια» μετατρέπεται σε ιρλανδέζικη παμπ για τις ανάγκες της παράστασης. Έτσι, στο φουαγιέ του, πριν την έναρξη του έργου παίζει ζωντανή μουσική και στους θεατές προσφέρεται δωρεάν γνήσια ιρλανδέζικη μπίρα Mc Farland.

Τιμές εισιτηρίων: 20 ευρώ (κανονικό) και 15 ευρώ (φοιτητικό).

Εξάλλου, ολόκληρο το έργο διαθέτει πολλή μουσική, μαζί με σκηνές απ' το σινεμά και ακούσματα ιρλανδέζικων ραδιοφωνικών εκπομπών.

ΕΝΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

Η «Βασίλισσα της ομορφιάς» πρωτανέβηκε στη θεατρική σκηνή του Royal Court του Λονδίνου το 1996 και θεωρήθηκε ως το καλύτερο έργο της θεατρικής σεζόν. Έκτοτε έχει παρουσιαστεί πολλές φορές και κάθε φορά το ανέβασμα του έργου αποτελεί καλλιτεχνικό γεγονός. Με αυτό ο ΜακΝτόνα σάρωσε όλα τα θεατρικά βραβεία και ανακηρύχθηκε ένας από τους καλύτερους συγγραφείς της νέας γενιάς.

Η ΔΙΑΝΟΜΗ

Η διανομή στο θέατρο «Βικτώρια» έχει ως εξής: Την ηλικιωμένη μητέρα υποδύεται η **Έρση Μαλικένζου**, στο ρόλο της στερημένης κόρης είναι η **Ναταλία Τσαλίκη**, στο ρόλο του παλιού αγαθού γνώριμου ο **Τάσος Γιαννόπουλος** και στο ρόλο του αθυρόστομου νεαρού αδελφού του ο νέος ηθοποιός **Κωνσταντίνος Γαβαλάς**.

Η μετάφραση είναι του **Ερρίκου Μπελιέ**, τα σκηνικά και τα κοστούμια του **Γιώργου Πάτσα**, η μουσική επιμέλεια του **Δημήτρη Ιατρόπουλου** και οι φωτισμοί του **Λευτέρη Παυλόπουλου**. Βοηθός σκηνοθέτης είναι η **Δέσποινα Παναγιωτοπούλου**. Η παραγωγή είναι των **Γιάννη Μπέζου** και **Ναταλίας Τσαλίκη**.

Η «Βασίλισσα της ομορφιάς» παρουσιάζεται στο θέατρο «Βικτώρια» **Τετάρτη έως Σάββατο, ώρα 9:15 μ.μ. και Κυριακή, ώρα 8 μ.μ.** Θα διαρκέσει ως τη 12 Απριλίου - Κυριακή των Βαΐων.

Τιμές εισιτηρίων: 20 ευρώ (κανονικό) και 15 ευρώ (φοιτητικό).

Ο Αποκριάτικος χορός ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ και ΦΡΑΓΚΑΔΩΝ

Οι πολιτιστικοί σύλλογοι των δυο χωριών συνδιοργάνωσαν φέτος για πρώτη χρονιά το χορό τους. Πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 14 Φλεβάρη στο κέντρο «ΑΡΙΩΝ» πριν από το Πέραμα. Τα διοικητικά συμβούλια των συλλόγων τα οποία εργάστηκαν για τη διοργάνωση από μεν τη Λεπτοκαρυσία είναι: ο Νίκος Φίλιος, η Ελένη Τζουριάδη, η Αριστέα Παναγιωτακοπούλου κι ο Δημήτρης Αποστόλου. Από δε τους Φραγκάδες είναι: ο Άγγελος Αρμένης η δεσποινίδα Ντάσσια που έδειξε και τις χορευτικές της ικανότητες και δυο ακόμη νέοι, ας με συγχωρήσουν, μου διαφεύγει τ' όνομά τους. Συγκεκριμένα περὶ τα διακόσια άτομα τα οποία διασκέδασαν μέχρι το πρωί

Η πίτα του Συλλόγου ΠΑΝΩΣΟΥΔΕΝΙΩΤΩΝ

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Πανωσουδενιωτών τα τελευταία χρόνια μετατρέπει το κόψιμο της Πρωτοχρονιάτικης πίτας σ' ένα ωραίο γλέντι στο χωριό, μέσα στην καρδιά του χειμώνα.

Έτσι και φέτος, παρά την κακοκαιρία και την ασταμάτητη βροχή, η μεγάλη αίθουσα της κλειστής πλέον Λαμπριαδείου Οικοκυρικής Σχολής ζωντάνεψε.

Όλοι οι μόνιμοι κάτοικοι του χωριού κι όσοι χωριανοί μένουν στα Γιάννινα γέμισαν γρήγορα τον άνετο χώρο.

Τα μέλη του Συλλόγου με ιδιαίτερη φροντίδα εστρώσαν τραπέζια στις δύο μεγάλες απέναντι αίθουσες κι εξασφαλίθηκε έτσι χώρος για τα «όργανα» και το χορό.

Ο **πάππ-Παύλος** χάραξε τη

δέηση και έκοψε την πίτα. Τυχερή η **Γεωργία Αχνούλα**, μια νεαρή μητέρα τεσσάρων παιδιών και μόνιμη κάτοικος του χωριού.

Πλούσιος το τραπέζι με πίτες, ψητό αρνάκι με πατάτες κι άφθονο κρασί.

Γρήγορα στήθηκε ο χορός με την τυχερή στην κορφή. Το γλέντι άναψε κι όλοι χόρεψαν με την ψυχή τους. Όσο για τη νεολαία μας τη βρήκαν οι μικρές ώρες!

Ήταν μια ωραία βραδιά, ένα ανάμικτο των χωριανών που το ευχαριστήθηκαν εκτός απ' τους χωριανούς και οι φίλοι που μας τίμησαν.

Αξίζουν συγχαρητήρια στους υπεύθυνους και Καλή Χρονιά σ' όλους.

ΕΛΕΝΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ

Χ.Π.Κ.

Δημοσιεύουμε **τελευταίο** Δμέρος με ειδήσεις από τη ζωή στο Ζαγόρι όπως, καταγράφηκαν στην εφημερίδα «**Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ**» κατά το έτος 1898 μ' ένα μικρό συμπλήρωμα από το έτος 1899, κλείνοντας έτσι τον κύκλο της σχετικής έρευνάς μας, που αναφέρεται στη χρονική περίοδο των ετών 1892 έως και το 1899.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Ζαγορίσιοι επιστήμονες

— **20/3/98** Την παρελθούσαν Τετάρτην έδωσαν εξετάσεις και ανηγορεύθησαν διδάκτορες της ιατρικής, με τον βαθμόν λίαν καλώς ο εξ Άνω Σουδενών κ. **Μιχαήλ Τσατσάνης** και ο εκ Κουκουλίου κ. **Ευδόξος Αναστασιάδης**.

— **Ο Βασίλ. Αθανασόπουλος** εκ Ζαγορίου επιμελέστατος, και επίμονος σπουδαστής της ιατρικής προσελθών προχθές ενώπιον των καθηγητών της ιατρικής ανηγορεύθη διδάκτωρ της επιστήμης ταύτης.

— Τους φιλάτους **Δημ. Βοραζάνη** εκ Βίτσης και **Ιωάννην Τζιόθαν** εκ Κ. Σουδενών αναγορευθέντας μετά θριαμβευτικάς εξετάσεις διδάκτορες της ιατρικής με τον βαθμόν «άριστα» παμψηφεί συχαίρομεν εκ καρδίας ευχόμενοι όμοιον θρίαμβον και εν τω πρακτικώ των παιδιώ. Εις δε τον αγαπητόν Βοραζάνη, απερχόμενον μετ' ου πολύ εις Παρισίους προς τελειοτέραν μόρφωσιν, ευχόμεθα πλήρη επιτυχίαν προς ικανοποίησιν τη ατρίτῳ πίστιν του και της χρηστής του καρδίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Ζαγορίσιος ταξιδιωτισμός

— **Αφίξεις:** Αφίκετο εκ **Ρουμανίας** μετά της συζύγου του και ανεχώρησεν εις Πάπιγκον ο κ. Δημ. Πρωτοσύγγελος. Αφίκετο εκ **Κωνσταντινουπόλεως** και ανεχώρησεν εις Δοβράν ο κ. Α. Γκαλέτσος, εξ Αιγύπτου και ανεχώρησεν διά Λαμίαν ο εκ Δοβράς κ. Γεωρ. Μαλιόπαλος, εκ **Δαρδανελλίων** και ανεχώρησεν εις Νεγάδες ο κ. Βασ. Μπουλτζάτης.

— Αφίκοντο: εκ **Σερβίας** και ανεχώρησαν εις Μονοδένδρι ο κ. Γ. Πανταζής, εκ **Κων/λεως** ο εκ Τσερβαρίου κ. Δημ. Πριμυκί-

Αναδιφώντας τα παλιά

ρης ιατρός. **Εκ Ρουμανίας** μετά των τέκνων του και ανεχώρησαν εις Τσεπέλοβον ο κ. Θεοφ. Τζάλας. **Εξ Αλεξανδρείας** μετά του υιού του Σπυρίδωνος και ανεχώρησεν εις Άνω Σουδενά ο κ. Ελευθ. Μαγγίδης και ο κ. Γεωρ. Γκολέτσος υσαύτως.

— Αφίκετο εκ **Μαγνησίας** μετά της μητρός ου και ανεχώρησεν διά Τσεπέλοβον ο Αριστ. Βάντζιος.

— **Εκ Φιλιππουπόλεως** ο εκ Σκαμνελίου κ. Κων. Μπουτζάτης. **Εξ Αϊδινίου** της Ανατολής μετά των υιών του και ανεχώρησεν εις Κ. Σουδενά ο κ. Μιχ. Οικονομίδης. **Εκ Καΐρου** διά Σοποτσέλιον ο κ. Θωμάς Πασχάλης μετά της συζύγου του.

— **Εκ Φιλιππουπόλεως** και ανεχ. εις Μονοδένδριον ο κ. Ευγένιος Χασιώτης και ο κ. Αλέξ. Βουραζάνης αμφοτέροι καθηγηταί των Ζαριφείων Σχολείων.

— Αφίκετο εκ **Βιτωλίων** και ανεχ. εις Κάτω Βίτσαν ο κ. Κ. Πίκος. **Εκ Σμύρνης** και ανεχ. εις Κ. Βίτσαν ο κ. Θεοδ. Τσακαλίδης.

— **Αναχωρήσεις:** Ο εκ Κάτω Σουδενών Σωκράτης Γκράτζος ιατρός ανεχώρησεν εις **Σώκια Σμύρνης**. Επίσης διά **Σμύρνην** ανεχώρησαν ο εκ Γρεβενιτίου κ. Αναστ. Χατζή-Ιωάννου, οι εκ Κάτω Βίτσης Β. Στεφανίδης και Αριστ. Καραγιαννίδης, οι εκ Δρεστινικού κ. Γ. Γκουνόπουλος και Αθ. Εξάρχου.

— **Διά Ρουμανίαν** ο εκ Βραδέτου κ. Ελευθ. Καρέτσος, ο εκ Νεγάδων ο κ. Χρυσ. Καρακώστας, εκ Βωβούσης μετά του αδελφού του Κων/τίνου ο κ. Ι. Ράπτης, εκ Δραγάρι, ο κ. Κων. Παπαευσταθόπουλος, εκ Φραγκάδων μετά του ανεψιού του Χριστοδούλου ο κ. Δημ. Τσίμης, ο κ. Νικ. Ματσόπουλος, εκ Λιασκοβετσίου ο κ. Ξενοφών Ιωάννου, εκ Φλαμπουραρίου ο κ. Γεωργ. Μπαιρακτάρης και Αθαν. Σιούλας.

— **Διά Ραιδεστόν** ο εκ Μπουλτζάτης κ. Περικλής Πανταζής. **Διά Βουλγαρίαν** ο εξ Άνω Σουδενών ο κ. Δημ. Δούβλης. Ανεχώρησεν δι' **Ελβετίαν** ο εκ Κ. Σουδενών κ. Μιχ. Γκράτζιος. **Διά Αλεξάνδρειαν** ο κ. Αριστ. Δάνος. **Διά Κωνσταντινούπολιν**

ο εκ Σκαμνελίου κ. Π. Παπάζογλου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Κοινωνικά

— **Γάμοι:** Πανήγυριν εν χαρά ευδαιμονίας ήγε τη 26 τρέχοντος (26/5/98) ο εν Σοποτσελίω οίκος του κ. Κων. Ι. Καραμανίδη. Ετελούντο οι γάμοι αυτόν μετά της εν ηγμένης και αγγελομόρφου δεσποινίδος Βασιλικούλας Ι. Δημητριάδη εκ Ζωνδήςλης.

● 6/11/98. Εν Λαρίση την παρελθούσα Κυριακήν ετελέσθησαν οι γάμοι του εκ Λεονίτσας του Ζαγ. κ. Κωνσ. Ν. Καρακίτσου ιεροψάλτου μετά της διά πολλών προτερημάτων κεκοσμημένης δεσποινίδος Χάιδως Ν. Εξάρχου θυγατρός του αειμνήστου ελληνοδιδασκάλου και ιεροψάλτου Ν. Εξάρχου Σιανίδου.

● Στις 13/11/98 ετελέσθησαν οι γάμοι του εκ Λαϊστής τελειοφοίτου της ιατρικής κ. Αντωνίου Ράπτη μετά της εκ Μονοδενδρίου δεσποινίδος Ευανθίας Κασαδήμα.

— **Θάνατοι:** Εν Κερκύρα ετελεύτησε ο καλός και αγαθός συμπατριώτης εκ Τσερβαρίου και εν Σερβία εμπορευόμενος Αριστοτέλης Μίστος ανήρ ευθύς, τίμιος και διακρινόμενος διά τα πατριωτικά αυτού αισθήματα.

● Μετά λύπης αγγέλλομεν τον προχθές επισυμβάντα θάνατον του εκ Σουδενών του Ζαγ. Δημήτριου Σαρδέλα μαθητού της ανωτέρας τάξεως εις την Ριζάρειον Σχολή.

● Απεβίωσε εις Κάτω Βίτσα ο Αριστοτέλης Βουραζάνης πατήρ του εις Βουζαίον της Ρουμανίας διαμένοντος κ. Νικ. Βουραζάνη.

● Απεβίωσε εις Κορυτσάν ο εκ Βίτσης Πέτρος Δάνος πατήρ του ιατρού Αριστοτέλους Δάνου.

● Πριν εισέτι δρέψει την εικοστήν Μαΐου ταρδία, μεστός ελπίδων απεβίωσεν εις τον Ευαγγελισμόν ο εκ Κάτω Σουδενών Χαρίλαος Π. Παπαγεωργίου, φοιτητής της Νομικής, γόνος μιας των αρχαιοτέρων και καλύτερων οικογενειών του Ζαγορίου.

— Απεβίωσεν εν Κωνσταντι-

νουπόλει, όπου είχε μεταβεί προς ίασίν του παθών εκ του ήπατος ο κ. **Κων. Μπέλος** εις των καλύτερων οικοκυραίων της Άνω Βίτσης.

— Συμπλήρωμα—

Μερικά ακόμη στοιχεία από το έτος 1899.

Ζαγορίσιοι επιστήμονες

— 16-4-99 Ο εξ Άνω Σουδενών κ. Σπυρίδων Μπίλιος υποστάς τας επί διδασκαλία εξετάσεις εν τη ιατρική σχολή ηξιώθη του επιζήλου βαθμού άριστα επαξίως των εμβριθών αυτού μελετών.

— 29-10-99. Τον εκ Παπίγκου λαμπρόν νέον διδάκτορα της πυρασφάλειας του Δήμου. Επειδή σέβομαι τον θεσμό της συμπολίτευσης και της αντιπολίτευσης και όλους ανεξαρτήτους τους συνδημότες μου, δεν θα τον ακολουθήσω στην αυτοπροβολή, στο ύψος και στο ήθος της αυτάρκειας και αλαζονικής του συμπεριφοράς. Θέλει φαίνεται ετοιμολογικά να διεκδικεί το αλάθητο πρωτείο του Πάπα; Κάθε θεσμικό όργανο πρέπει να είναι παράδειγμα ήθους, ευπρέπειας και σεβασμού προς τους θεσμούς και τον πολίτη; να τον ακούει έστω και αν δεν συμφωνεί μαζί του, να δέχεται κάθε κριτική και να απαντάει στα συγκεκριμένα και σαφή ερωτήματα και όχι να σχολιάζει τρίτα πρόσωπα και δη οικογένειες...

Κοινωνικά:

Γάμοι: Ετελέσθησαν εν Λαϊστή οι γάμοι της εξ Ιωαννίνων δ/δος Αγγελικής Τραχήλη μετά τον εν Ξάνθη μεγαλοκτηματίου κ. Αναστασίου Κίσσης.

Θάνατοι: Μετά μεγίστης θλίψεως πληροφορούμεθα τον εν Τούρνω Μαγορείου επισυμβάντα θάνατον της εναρέτου και σεβασμίας δεσποίνης Σεβαστίτσας Γ. Τσαταλοπούλου χήρας του αειμνήστου εκ Νεγάδων Γ. Τσαταλοπούλου.

● Απέθανεν εν τω νοσοκομείω Ευαγγελισμός ο εκ Κάτω Σουδενών Μ. Γκράτζιος.

● Απεβίωσεν εν Μονοδενδρίω ο μικρός υιός του εκεί αποβίωσαντος Θεοχάρους Ζούγκου, Χριστόδουλος.

● Ο Κώστας Ρόγκας καταγόμενος εκ Δοβράς απεβίωσεν εν Ολτενίτση της Ρουμανίας.

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ: Θέλουμε να πιστεύουμε, πως από την ως τώρα έρευνά μας, οι αναγνώστες του Περιοδικού μας θα βρήκαν αρκετά στοιχεία τόσο για την ιστορία της γενέτειράς τους όσο και για την ευρύτερη περιοχή του Ζαγορίου καθώς και χρήσιμες πληροφορίες για συγγενικά τους πρόσωπα που έδρασαν στην περίοδο αυτή.

Επιμέλεια
ΣΑΒΒΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Απάντηση του Άγγελου Κήτα στον Γαβριήλ Παπαναστασίου

Αγαπητό «ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»,

Η αξιοπρέπεια, οι αρχές, η παιδεία και η κουλτούρα μου, δεν μου επιτρέπουν να απαντήσω στο κατάπτυστο λιβελογράφημα του κ. Παπαναστασίου, δημάρχου του Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου..., προς το πρόσωπό μου και στην **ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΟΥ...**, στο τ. 367 του Ιανουαρίου 2009. Τον κατανοώ, στον πανικό του έχασε τον έλεγχο μπροστά στις ευθύνες του για τις ελλείψεις και παραλείψεις στον τομέα της πυρασφάλειας του Δήμου. Επειδή σέβομαι τον θεσμό της συμπολίτευσης και της αντιπολίτευσης και όλους ανεξαρτήτους τους συνδημότες μου, δεν θα τον ακολουθήσω στην αυτοπροβολή, στο ύψος και στο ήθος της αυτάρκειας και αλαζονικής του συμπεριφοράς. Θέλει φαίνεται ετοιμολογικά να διεκδικεί το αλάθητο πρωτείο του Πάπα; Κάθε θεσμικό όργανο πρέπει να είναι παράδειγμα ήθους, ευπρέπειας και σεβασμού προς τους θεσμούς και τον πολίτη; να τον ακούει έστω και αν δεν συμφωνεί μαζί του, να δέχεται κάθε κριτική και να απαντάει στα συγκεκριμένα και σαφή ερωτήματα και όχι να σχολιάζει τρίτα πρόσωπα και δη οικογένειες...

Αυτό του είδους αλαζονικές προσωπικές επιθέσεις δεν είναι σημερινές, και στο παρελθόν στα Δημοτικά Συμβούλια τις δεχόμουν και μου ζητούσε συγγνώμη ο κ. Παπαναστασίου (ως και ο Αντιδήμαρχος κ. Ζαρκάδας μου είπε χαρακτηριστικά σε Δημοτικό Συμβούλιο: «Πώς τα καταφέρνεις πάντα κ. Κήτα να σου ζητάει συνεχώς συγγνώμη ο κ. Δήμαρχος;»). Ελπίζω και αυτή τη φορά να

ζητήσει δημοσίως συγγνώμη, για τον δημόσιο σχολιασμό ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΜΟΥ...

Από τριακονταετίας που υπηρετώ ανελλιπώς από διάφορα θεσμικά όργανα το Ζαγόρι, το γνωρίζουν οι συνδημότες μου που με τίμησαν με την ψήφο τους, και τους ευχαριστώ, ποτέ δεν ασχολήθηκα για τίτλους ή για πολιτική καριέρα κλπ. αλλά μόνον για ανιδιοτελή προσφορά και αγάπη προς αυτό.

Δεν υπήρξα ποτέ ρίψασπς, δεν θα πάψω ποτέ να ασχολούμαι, να μην λέω την αλήθεια και να μην ενημερώνω τους συμπολίτες μου από τη θέση της αντιπολίτευσης που με έταξαν, είτε ενοχλεί είτε όχι ορισμένους (ευτυχώς πολύ λίγους). Δεν το αντελήφθη ακόμη ο παλαιόκοπος Δήμαρχος, πως η Αντιπολίτευση είναι πεμπτουσία της ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ; που σκοπό, αποστολή και χρέος της είναι να ελέγχει την εξουσία, να διατυπώνει ελεύθερα τις απόψεις της, να μεταφέρει τις αγωνίες και τους προβληματισμούς των πολιτών που την εμπιστεύτηκαν με την ψήφο τους;

Οι χαρακτηρισμοί, οι σχολιασμοί και το λεξιλόγιό του είναι δέω από κάθε πολιτική, κοινωνική και πολιτιστική δεοντολογία.

Τώρα ποιος λέει αλήθεια και ποιος ασύστολα ψεύδη, το αφήνω στην κρίση των αναγνυστών του Περιοδικού σας, και των όσων ζουν και ασχολούνται από κοντά ή μακριά με τα τεκταινόμενα στο Δήμο μας.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία

Άγγελος Κήτα

Δημοτικός Σύμβουλος Δήμου

Κεντρικού Ζαγορίου

Τι μπορείτε να δείτε επισκεπτόμενοι το Ζαγόρι

➤ **ΣΤΟ ΡΙΖΑΡΕΙΟ Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου** λειτουργεί ΕΚΘΕΣΗ με τίτλο «**Φώκαια 1913-1920**» και φωτογραφίες του **Φελίξ Σαρπίτ** από τη Φώκαια της Μικράς Ασίας. Το Ριζάρειο Κέντρο είναι ανοιχτό από το πρωί (10-5) κάθε μέρα εκτός Τρίτης (τηλ. 26530 71573).

➤ **ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ.** Λειτουργεί στο Μικρό Πάπιγκο Ζαγορίου με ευθύνη του WWF-Ελλάς. Ανοιχτό καθημερινά εκτός Τετάρτης. Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα -Τρίτη-Πέμπτη, Κυριακή 10.30-18.00 και Παρασκευή-Σάββατο 11.00-15.00,16.00-19.00 τηλ. 26530 41071.

➤ **ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ «ΑΓΑΠΙΟΣ ΤΟΛΗΣ»** στους Κήπους. Λειτουργεί καθημερινά. Τηλ. 26530 71826.

➤ **ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ Πέτρου Φραγκούλη «ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ»,** Ελάτη Ζαγορίου. Είσοδος ελεύθερη.

➤ **ΛΑΖΑΡΙΔΕΙΟ ΙΔΡΥΜΑ** στο Κουκούλι. Τηλ. 26530 71775.

Για το οστεοφυλάκιο Βίτσας

Αγαπητό Ζαγόρι μας

Στο προηγούμενο τεύχος Ιανουαρίου 2009 (τ. 367) δημοσιεύτηκε στη σελίδα 15 κείμενο με τίτλο: «Νέο οστεοφυλάκιο στη Βίτσα», γραμμένο από ανώνυμο Βιτσινό Πανωμαχαλίτη. Προσωπικά διαφωνώ με το να δημοσιεύονται κείμενα «ανωνύμων» και μάλιστα όταν αυτά γράφονται εκ του πονηρού, όπως το συγκεκριμένο δημοσίευμα.

Θεωρώ το δημοσίευμα αυτό πέρα για πέρα «εκ του πονηρού» καθ' ότι προσπαθεί έμμεσα να επαινέσει τον κ. Ιωάννη Παπαχρήστου (Δημοτικό Σύμβουλο) στο Δήμο μας και να τον «ανεβάσει» στα μάτια των συμπολιτών μας με απώτερο σκοπό την υπερψήφισή του στις επερχόμενες εκλογές, εκθειάζοντας μάλιστα τις ικανότητές του παρά τα εμπόδια που προβάλλουν ορισμένοι συγχωριανοί μας.

Ενοχλούμαι, καθ' ότι βρίσκομαι χρόνια τώρα κοντά στην τοπική αυτοδιοίκηση και γνωρίζω σχεδόν τα πάντα που διαδραματίζονται στο χωριό μου, τόσο από το Δήμο, όσο και από άλλους κοινωνικούς φορείς και δεν έπεσε ποτέ στην αντίληψή μου συγχωριανοί μας να εμποδίσαν τον κ. Παπαχρήστου στις προσπάθειες που κάνει. Προτάσεις, απόψεις και ιδέες εκφράζονται από όλους μας, οι οποίες βεβαίως είναι και θεμιτές είναι και επιβάλλεται να υπακούουν. Όμως εμπόδια στην τελική απόφαση, δυστυχώς, για τον «ανώνυμο» πανωβιτσινό, ούτε πρόβαλε κανείς ποτέ και ούτε φαντάζομαι πως θα προβάλει καθ' ότι δεν γνωρίζω κανέναν Βιτσινό που να θέλει το κακό του χωριού μας.

Τι έκανε λοιπόν τον αγαπητό μας συγχωριανό να δημοσιεύσει το

ψευδέστατο αυτό κείμενο;

Κρυμμένος πίσω από την ανωνυμία του λασπολογεί, προσπαθώντας να κατηγορήσει έμμεσα τις όποιες αντίθετες φωνές. Γνωστή πολιτική πράξη, μιας και εφαρμόζεται χρόνια τώρα στα «μαγειριά» και που δυστυχώς τώρα κάνει την εμφάνισή της στον τύπο. βλέπει μεγάλωσε το χωριό μας, έγινε Δήμος. Έκανε το λάθος. Στα «μαγειριά» του παλιότερα δεν μπορούσαμε να μπούμε, τώρα στην ίδια στήλη είμαστε όλοι ισότιμοι. ❖

Θα μπορούσε κανείς να υποθέσει με απόλυτη βεβαιότητα πως πίσω απ' το ανώνυμο αυτό κείμενο κρύβεται βλακωδώς ο ίδιος ο κ. Παπαχρήστου ή κάποιο φερέφωνο αυτού. Δυστυχώς λόγω δεοντολογίας προσωπικά δεν τολμώ να υποθέσω κάτι τέτοιο.

Τον παρακαλώ θερμά, για την αποφυγή τέτοιων υποθέσεων, στο επόμενο φύλλο της εφημερίδας μας, να δημοσιεύσει τα ονόματα όσων τον εμπόδισαν και με ποιο τρόπο, στο να τελειώσουν τα έργα «κατασκευή οστεοφυλακίου» και «ανάπλαση πλατείας Βίτσας», αλλά και βεβαίως σε όποιο άλλο έργο συνέβη κάτι παρόμοιο, ώστε να γνωρίζουμε και να απομονώνουμε αυτούς που θέλουν το κακό του χωριού μας και όσους καταπίνουν τη γλώσσα τους όταν όμορφα και ωραία τελειώνουν τα έργα μας.

Σε άλλη περίπτωση πολύ φοβάμαι πως δε θα είναι απαραίτητο να ψάξουμε να βρούμε ποιος κρύβεται πίσω απ' αυτή την ανώνυμη επιστολή του Βιτσινού Πανωμαχαλίτη.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

ΔΗΜΟΤΗΣ Δ. Δ. ΒΙΤΣΑΣ

ΒΙΤΣΑ - ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω θερμά την Επιτροπή Διαχείρισης του Κληροδοτήματος «Αγγελική Παπάζογλου» που αποτελείται από τους:

- Α) Διοικητική Επιτροπή Αθηνών**
 - Χρήστος Κίττας, Πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών
 - Ευστράτιος - Γεώργιος Αράπογλου, Πρόεδρος - Διευθύνων Σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας.
 - Δημήτριος Παννής, ε.π. Διευθυντής του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας.
- Β) Εκτελεστική Επιτροπή Ιωαννίνων.**
 - Άγγελος Πίκος, Ιατρός
 - Ευθύμιος Βασδέκης, συνταξιούχος Ο.Τ.Ε.
 - Κωνσταντίνος Χαρίσης, Υπάλληλος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων για το ποσό των χρημάτων που διέθεσε για την κατασκευή της στέγης της οικίας μου στη Βίτσα Ζαγορίου, που καταστράφηκε ολοσχερώς από πυρκαγιά στις 25-12-2007.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Πολιτιστικό Σύλλογο Νέων Βίτσας καθώς και τους συγχωριανούς, συγγενείς και φίλους για την ηθική και οικονομική βοήθειά τους.

Κωνσταντίνος Βασδέκης του Κίμωνα

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

Στη μνήμη του πατέρα μας Νικολάου Στεργίου

Όταν κάποιος αγαπημένος φίλος μας πήρε τηλέφωνο αν θέλαμε να γράψουμε κάτι στη μνήμη του πατέρα μας στο περιοδικό «Το Ζαγόρι μας», μας βρήκε απροετοίμαστους. Μπορώ να πω κατ' αρχάς και λίγο αρνητικούς. Όσο όμως το συλλογιζόμαστε, τόσο και μας άρεσε η ιδέα, αν και ομολογουμένως την φοβόμαστε λιγάκι.

Ας είναι σκεφτήκαμε, καλέ μας ανεκτίμητε πατέρα, αυτό το στερνό αντίο από τα παιδιά σου σε σένα. Σε σένα που υπήρξες ένας τέλειος πατέρας, ένας υπέροχος σύζυγος, ένας έντιμος άντρας. Σε σένα που το χαμόγελό σου ανέπνεε ανθρωπιά και καλοσύνη.

Θα χρειαζόμαστε σελίδες ολόκληρες για ν' αποτυπώσουμε τα αισθήματά μας για σένα. Περιοριζόμαστε όμως στις ελάχιστες αυτές γραμμές, παρ' όλο που θέλουμε τόσα, κι άλλα, κι άλλα τόσα να σου πούμε.

Την 9-12-2008 στην Αθήνα, έφυγες πλήρης ημερών πατέρα μας, για το ταξίδι που δεν έχει γυρισμό.

Γεννημένος το 1916 στον Άγιο Μηνά του Δ. Ζαγορίου, αναγκάστηκες, μετά τον θάνατο του πατέρα σου, δεκατετράχρονο παλληκαρόπουλο, ν' αφήσεις στη μέση το σχολαρχείο και με μόνο εφόδιο την ευχή και τις νουθεσίες της μάνας σου να φύγεις για την Αθήνα, αναζητώντας μια καλύτερη τύχη, που η φτωχή ηπειρώτικη γη δε μπορούσε να σου προσφέρει.

Εκεί σε μια πόλη «μητριά» ανδρώθηκες ο' έναν άντρα έντιμο με σπάνιες αρετές συγκεντρωμένες όλες στο πρόσωπό σου.

Εοσένα λοιπόν, που ο Θεός σε προίκισε με πολλά χαρίσματα, καλοσύνη, ευγένεια, πρατότητα, υπευθυνότητα, συνέπεια, εργατικότητα, εντιμότητα, ανεξικακία, μας έκανε τη χάρη και σε άφησε πολύ χρόνο κοντά μας να σε χορτάσουμε, γιατί στα μρικά τα χρόνια μας άλλοτε στρατευμένο κι άλλοτε εσωτερικό μετανάστη, δε σε χαρήκαμε.

Ευαίσθητος από τη φύση σου, όμορφος στη μορφή και την ψυχή και γεμάτος ανθρωπιά, άνοιγες την αγκαλιά σου και τα χέρια σου ο' όσους είχαν ανάγκη. Τους έφερνες στο σπίτι, τους τάιζες, τους κοίμιζες, τους δάνειζες, παρ' όλο που ήξερες ότι δεν θα τα πάρεις πίσω.

Έκανες το χρέος σου σαν στρατιώτης, στην πατρίδα, όταν αυτή σε καλούσε και πάντα με αυταπάρνηση στην πρώτη γραμμή.

Όλοι, όσοι είχαμε την τύχη να σε γνωρίσουμε, θα σε θυμόμαστε σαν ένα καλοσυνάτο και χαμογελαστό άνθρωπο της προσφοράς, με το γλυκό λόγο στα χείλη. Είχες την τύχη να έχεις μια αντάξια σύζυγο και να κρατήσεις στην αγκαλιά σου παιδιά, εγγόνια και δισέγγονα.

Έφυγες στα ενενήντα δύο πλήρης ημερών, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι πονάει λιγότερο. Η πίκρα και η οδύνη συνοδεύει πάντα τον αποχωρισμό των γονιών σε οποιαδήποτε ηλικία και αφήνουν μια άδεια γωνιά στο σπίτι και την καδιά των παιδιών.

Δεν θυμόμαστε ποτά να σήκωνες τον τόνο της φωνής σου. Δεν θυμόμαστε να μας ορμηνεύεις ποτέ ποιο είναι το καλό και ποιο το άσχημο. Ορμήνιες για μας ήταν τα έργα τα δικά σου. Τι χρειαζόταν αυτές;

Παρ' όλη την τραγικότητα της ζωής σου να είσαι καθηλωμένος για δεκαεπτά ολόκληρα χρόνια σε μια αναπηρική πολυθρόνα, ποτέ δεν παραπονέθηκες, γιατί ζούσες μέσα στην αγάπη και την συντροφικότητα όλων μας. Πολλοί φροντίζουν για την υστεροφημία τους. Εσύ δε πάσχισες συνειδητά γι' αυτή. Προέκυψε από τα έργα σου και τον αδαμάντινο χαρακτήρα σου. Έφυγες και μαζί σου έφυγε μια ανεπανώλητη γενιά του χωριού μας. Μια γενιά του ήθους και της απροσποίητης ανθρωπιάς. Ήσουν ο τελευταίος της γενιάς σου.

Πατέρας μας, χαρισματικό πατέρα μας, όταν υπάρχουν μνήμες, βιώματα κι αισθήματα δεν τελειώνει τίποτε. Τέλος δεν βάζει ο θάνατος, αλλά η λησμονιά, αλλά εμείς δεν θα σε ξεχάσουμε ποτέ.

Έφυγες ήρεμος και γαλήνιος, όπως ήσουν ο' όλη σου τη ζωή. Δυστυχώς συγκαιρίες ανεξάρτητες της θελήσεώς μας, δεν μας επέτρεψαν να πάρμε τη σωρό σου στη γενέθλια γη που τόσο αγαπούσες. Αισθανόμαστε τύψεις γι' αυτό και ζητούμε συγγνώμη. Είμαστε βέβαιοι ότι θα μας καταλάβεις. Είθε ο καλός θεός να μας έχει καλά να πάρμε εκεί τα οστά της μάνας μας και τα δικά σου.

Η ταφή σου έγινε εδώ στην Αττική γη. Είμαστε βέβαιοι όμως ότι η ψυχή σου κάπου εκεί στο λατρεμένο σου χωριουδάκι θα σεργιαναιεί, που όσο μπορούσες και περπατούσες, επισκεπτόσουν συχνά.

Στο τελευταίο κατευόδιο με αβάσταχτο πόνο ψυχής, σε συνοδέψαμε τα παιδιά σου, τα εγγόνια σου, οι αγαπημένοι συγγενείς και φίλοι μας, τιμώντας τον Άνθρωπο με Α κεφαλαίο.

Τους ευχαριστούμε όλους από καρδιάς για την συμπαράστασή τους στον πόνο μας. Πόνος μοιρασμένος είναι μισός πόνος λένε στα μέρη μας.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Αττικής γης που σε σκέπασε.

Τούλα Στεργίου-Μυλωνάκη - Βασίλης Στεργίου

Ηρακλής Β. Γκάνος (Ντούκας)

του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου.

Θυμάμαι χαρακτηριστικά μια επίσκεψη σε κοντινό ζαγοροχώρι σε πανηγύρι. Εμείς τα τότε Δοβριανιτόπουλα περιμέναμε τον Ηρακλή να μας πάει με το αυτοκίνητο στο πανηγύρι.

Ο Ηρακλής ήρθε, το τζέμης του καπεσοβίτη Σαρηγιάννη που δούλευε, είχε σπασμένη μια σούστα και οι πίσω τροχοί ήταν στον αέρα. Σε μηδέν χρόνο το επισκεύασε με τη βοήθεια και άλλων χωριανών. Και έτσι γλεντήσαμε μέχρι τα χαράματα.

Μεγαλωμένος με χωριανούς μου της περασμένης γενιάς που είχαν ιδανικά την παρέα, το γλέντι, τη χαρά και την αγάπη. Ο «πιλότος» (έτσι τον λέγαμε εμείς τα Δοβριανιτάκια) είχε μεγαλείο στην ψυχή του.

Πολύ καλός χωριανός, άριστος οικογενειάρχης, φίλος και αγαπητός από όλους τους χωριανούς και όσους τον γνώρισαν.

Πιλότε μας να είσαι βέβαιος ότι δεν θα σε ξεχάσουμε ποτέ. Ας είναι ελαφρύ το χώμα του Πέλιου μας που σε σκέπασε.

Μιχάλης Κομπάρος

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ

Γεννήσεις

– Η Βάσω και ο Χρυσόστομος

Κάππης χάρισαν στο Χάρη και στον Άγγελό τους στην Αθήνα μια Σαββατογεννημένη υπέροχη υγιέστατη αδελφούλα στις 24 Γενάρη του 2009. Να είναι γερή και τυχερή και να την χαίρονται οι γονείς της.

Θάνατοι

– Ο 77χρονος συμπαθέστατος καλονοικοκύρης Τάκης Βανδέρας ξεκουράστηκε για πάντα στην αγαπημένη του Αρίστη στις 13 Δεκέμβρη του 2008. Θερμά συλλυπητήρια στην πανωραβενιώτισσα σύζυγό του Χριστίνα Αν. Γκιολέκα. Στα παιδιά, εγγόνια και όλους τους συγγενείς.

– Ο 75χρονος συνταξιούχος εκπαιδευτικός Δημήτριος Ν. Βεκρής από την Πρωτόπαπα αναπαύτηκε για πάντα στον Άγιο Νικόλαο Κοπιάνων Ιωαννίνων την 20η Ιανουαρίου 2009.

Θερμά Συλλυπητήρια στην πανωραβενιώτισσα σύζυγό του Σαβούλα Αν. Καλογήρου στα παιδιά, εγγόνια και ο' όλους τους συγγενείς.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΑΡΙΣΤΗ

Θάνατοι

– Το τελευταίο της ταξίδι προς τη γενέτειρά της, προκειμένου να

μείνει για πάντα εκεί να γίνει «ένα» με το χώμα της, έκανε η χωριανή μας Φρόσω Γκότση-Βαφιά. Έφτασε οδικώς, από τον Πειραιά, όπου μόνιμα διέμενε, στην Αρίστη, το απόγευμα της 29ης/1/09 και ενταφιάστηκε στο νεκροταφείο της, μετά την κηδεία της που την παρακολούθησε πολλός κόσμος. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της γενέτειρας.

ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ

Θάνατοι

– Ο Γιώργος ήταν το 5ο παιδί του Αθανασίου Καραγιαννόπουλου και της Μαρία Χολέβα από Καρυές Ζαγορίου, το απόγευμα του δεύτερου παιδάκι τους στις 31 Δεκεμβρίου ένα υγιέστατο κοριτσάκι. Να τους ζήσει.

Θερμά συλλυπητήρια στους συγγενείς όλους.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

Βαπτίσεις

– Την Κυριακή 1η Φλεβάρη ο Κώστας Κυριαζής και η γυναίκα του Θωμάς, βάπτισαν το αγόρι τους και τούδωσαν το όνομα του παππού του ΓΡΗΓΟΡΗΣ.

Να τους ζήσει και καλός χριστιανός.

Στην προγιαγιά Φρόσω και στα στέφανα να το χαρεί.

Μ.Κ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΕΛΑΤΗ

Ευχαριστήριο

– Στις 20 Ιουλίου 2008, έφυγε από κοντά μας ο αγαπημένος μας πατέρας και παππούς 3 εγγονών και μιας εγγονής. Ήταν ένα ξαφνικό γεγονός, λίγων μηνών, που δυστυχώς, η ΕΠΑΡΑΤΗ ΝΟΣΟΣ δεν τους δίνει και πολλά περιθώρια ζωής. Έχουν περάσει 6 μήνες και το κενό που μας άφησε είναι μεγάλο και δεν αναπληρώνεται.

Να είναι ελαφρύ το χώμα που σε σκεπάζει στο κοιμητήριο της Εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου Ελάτης.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όσους είχαν παραβρεθεί στην κηδεία σου και σε όσους προσέφεραν χρηματικά ποσά αντί στεφάνων για τις εκκλησίες των χωριών τους και για τον Ναό Αγ. Γεωργίου Ελάτης.

Ένα μεγάλο αντίο από τα παιδιά σου που πάντα θα σε σκέφτονται.

Οι κόρες σου

Ελένη-Αθανασία

Ο γιος σου Νίκος

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Πένθη

– Η Ένωση Αποδήμων Ελαφοτόπου, για τον θάνατο του συγχωριανού μας Ηλία Δόση, εκφράζει την λύπη της και τα θερμά συλλυπητήρια στην οικογένειά του. Ελαφρύ το χώμα του Τσερβαριού που σε σκέπασε αγαπημένο μας Ηλία.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

Γεννήσεις

– Ο Σπύρος Γόγολος και η Βανέσσα Μπόζιου χάρισαν στον Αχιλλέα τους μία έκτακτη χαριτωμένη αδελφούλα στις 3 Φλεβάρη του 2009 στα Γιάννενα. Να τους ζήσει με υγεία, χαρά, ευτυχία.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΜΑΝΑΣΗ

Γεννήσεις

– Ο Ιωάννης Ματσόπουλος, γιος του Δημήτρη και της Ελένης και η Μαρία Χολέβα από Καρυές Ζαγορίου, απέκτησαν το δεύτερο παιδάκι τους στις 31 Δεκεμβρίου ένα υγιέστατο κοριτσάκι. Να τους ζήσει.

Η θεία της Άννα

ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙ

Θάνατοι

– Ένας δραστήριος καλλιτέχνης δημιουργός, ένας φιλότιμος πρόσχαρος οικογενειάρχης, ο υπέροχος άνθρωπος Αποστόλης Καραμπότσιος του Φωτίου και της Σοφίας που είχε γεννηθεί το 1923 στο Πυργάκι Τριφυλίας πέταξε σε άλλους ουρανούς μόλις μπήκε η καινούργια χρονιά. Γαμβρός στο Μαυροβούνι ταξίδεψε στον Καναδά για εργασία. Όταν πήρε τη σύνταξη του γύρισε πίσω και δημιούργησε καλλιτεχνήματα μέχρι τα τελευταία

του. Μπαίνει στο σπίτι του και χαζεύεις... Ήταν ένας από τους ελάχιστους κατοίκους που ζουν στο χωριό. Ανάλαφρο το μαυροβουνιώτικο χώμα που τον σκέπασε 2-1-09. Θερμά συλλυπητήρια στη σύζυγό του Αγαθή, παιδιά, εγγόνια και λοιπούς συγγενείς...

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

Βαπτίσεις

– Στην αγαπημένη και γλυκεία μας ανηψιά και ξαδέλφη Σεδήρα του Θεοδώρου και της Αγγελικής Τσεργιογιάννη και στον άνδρα της Δημήτρη Κούτσικο που βαφτίσανε το τρίτο τους παιδί στο Μαυρομάτι Καρδίτσας και δώσανε το όνομα του παππού του Θωμά, τους ευχόμαστε από καρδιάς να τους ζήσει, νάναι τυχερό σε όλη του τη ζωή.

Οι θείοι της

Παντελής-Ναυσικά,

τα ξαδέλφια

Ελπίδα Τάσος

Γάμοι

– Αν κα έχει περάσει αρκετός καιρός που έγινε ο γάμος του αγαπημένου μας ανηψιού και ξαδέλφου Αλέξανδρου, του Θεοδώρου και της Αγγελικής Τσεργιογιάννη, με την εκλεκτή του Μαρία Πότσιου Αμφιλοχίας, οι ευχές μας να τους συνοδεύουν σε όλη τους την ζωή αγάπη υγεία και κάθε καλό.

Οι θείοι τους

Παντελής-Ναυσικά,

τα ξαδέλφια Τάσος Ελπίδα

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Πένθη

– Μια ακόμη σειρά από θανάτους σημάδεψε και πάλι το χωριό μας.

Τον περασμένο Νοέμβρη έφυγε για το αγύριστο ταξίδι ύστερα από μακρόχρονη ασθένεια, νέος, ακόμα, ο καλός μας συμπατριώτης ο Στέλιος ο Πίπας, γιος της Ευθαλίας Πίπα-Καραδήμου.

Το θάνατό του ακολούθησαν η Ανθούλα Τζαθάρ - Γενναδίου, που έμενε στη Θεσσαλονίκη, η Αλίκη Λάππα που έμενε στο Πλατύ Ημαθίας και μόλις πρόσφατα η κυρά Ευθαλία Πίπα -Καραδήμου, σε ηλικία 94 ετών, η μάνα του Στέλιου Πίπα.

Για όλους αυτούς ο Σύνδεσμός μας εκφράζει τη λύπη του και προσφέρει στη μνήμη τους αντί για στεφάνι χρηματικό ποσό για τις ανάγκες των εκκλησιών του χωριού.

Γεννήσεις

– Ο Παναγιώτης Παναγιώτου, γιος του Λάμπρου και της Φωτεινής Τσέφα κι η σύζυγός του Έλενα

απέκτησαν το πρώτο του παιδί, αγοράκι.

Να τους ζήσει το νεογέννητο και να τον δουν όπως επιθυμούν.

Η ξαδέλφη τους Χαρά Παπαδοπούλου

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Συγχαρητήρια

– Ο Γιώργος δεύτερος γιος των εκπαιδευτικών Χριστόδουλου Τσουμάνη και Νίκης Σπύρου ξεκινά-

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΛΩΡΕΕΣ

ΑΡΙΣΤΗ

Για τις ανάγκες του Ι. Ν. Κοίμησης Θεοτόκου Αρίστης 13/12/08 στην κηδεία Δημητρίου Βανδέρα αντί στεφάνου χρηματικά ποσά προσέφεραν οι:

– Οικογένειες Δημητρίου και Νικολάου Γκατζέ
– Αφροί Νικολαΐδη
– Άρης και Ουρανία Μιχαήλ
– Οικογένειες Αριστοφάνη Οικονόμου και Αλεξάνδρου Οικονόμου

– Οικογένεια Κων/νου Τάση
– Οικογένεια Ελευθερίας Σώκου
– Οικογένεια Αντωνίας Συμριου και Νικηφόρος Βάγγης
– Οικογένεια Ιωάννου Βανδέρα

– Οικογένεια Γεωργίου Γκιολέκα
– Οικογένεια Νικολάου Ψιλού και Δημήτρας Μιχελιδάκη
– Αθηνά Γέτη δωρεά στη μνήμη του στον Ι. Ν. Αγίων Ταξιάρχων

Στις 29/01/09 στην κηδεία της Ευφροσύνης Βαφιά προσέφεραν οι:

– Οικογένεια Αριστούλας Ζώη
– Οικογένεια Σταυρούλας Πέτσα
– Οικογένεια Βασιλείου Κοντοκάλη

– Οικογένεια Γρηγόρη Κόκκορη
– Μαρία Νομικού
– Αφροί Νικολαΐδη
Η Εκκλησιαστική Επιτροπή ευχαριστεί

– Για τους σκοπούς του Πολιτιστικού Συλλόγου Αρίστης κατέθεσαν οι κάτωθι: Ιωάννης Ζώης Ε50, Κωνσταντίνος - Ειρήνη Καλτσούνη, Κλειδωνιά Ε50, Άρης Συκιώτης Ε100, Ευαγγελία-Νίνα Ζαροπούλου, στη μνήμη Αθανασίου Ε200. Στην μνήμη Δημητρίου Αποστ. Βανδέρα: Στ. Συκιώτης Ε50, Γιάννης Μ. Βανδέρας Ε20,

ει ιατρική ειδικότητα στο Γενικό Νοσοκομείο Άρτας. Θερμά συγχαρητήρια και καλή σταδιοδρομία.

– Θερμά συγχαρητήρια στη Σοφία Σανακίδη του Συμεών και της Μαρίας, πρώτη από τα 22 δισέγγονα του αείμνηστου Αλεξάνδρου Καραβατιά και της Έλλης Βαρώνου που πέρασε σε στρατιωτική σχολή (Ε.Π.Ο.Π.). Καλή σταδιοδρομία, γερή να είναι και ό,τι άλλο επιθυμεί εύχεται ολόψυχα και η γιαγιά της Λευκή Καραβατιά-Νεοφώτιστου.

Δέσποινα Γκερλέ Μπίτσα

Φώτης Παν. Βανδέρας Ε 100.

Το Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συλλόγου ευχαριστεί θερμά.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

– Η κ. Βασιλική Καρπούζη-Παπακωνσταντίνου κατέθεσε το ποσό των 50 ευρώ στη μνήμη των γονέων της, για τις ανάγκες της Εκκλησιαστικής Επιτροπής Ελαφοτόπου.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

Προσφορές εις μνήμην
– Οι κ. Ελισάβετ Βαρζώκα, Φιλομήλα Τόλογλου και Ελένη Τζαλαμακλή-Ζούκη, στη μνήμη του Χρήστου Γαδούρα-Καραθασίου, κατέθεσαν χρηματικά ποσά στον Πολιτιστικό Σύλλογο Καπεσόβου «ΑΛΕΞΗΣ ΝΟΥΤΣΟΣ».

Η Πρόεδρος του Δ.Σ.

Καίτη Κοντοδήμου

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

– Η Χρυσάνθη Ζήγου και ο Χρήστος Γουνοπούλος προσέφεραν στην Αδελφότητα Κουκουλιωτών «Ευγένιος Πλακίδας» το ποσόν των 70€ στην μνήμη των γονέων της Παντελή και Όλγας Ζήγου.

Η Αδελφότητα Κουκουλιωτών «Ευγένιος Πλακίδας» τους ευχαριστεί.

– Η Ειρήνη Ζήγου και ο Γιάννης Γεωργιάδης προσέφεραν στην Αδελφότητα Κουκουλιωτών «Ευγένιος Πλακίδας» το ποσόν των 50 € στην μνήμη των γονέων της Παντελή και Όλγας Ζήγου.

Η Αδελφότητα Κουκουλιωτών «Ευγένιος Πλακίδας» τους ευχαριστεί.

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

– Η Ελένη Μαυρουλίδη-Γενναδίου, ξαδέλφη της Ανθούλας Τζαθάρ Γενναδίου πρόσφερε στη μνήμη της αντί για στεφάνι χρηματικό ποσό για τις ανάγκες των εκκλησιών του χωριού.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΥΡΩ 150

Μητσιαδής Βύρων
Βολογιαννίδης Χριστόφορος

ΕΥΡΩ 100

Γιαννακού - Κίτσου Μελπομένη
Τζαρδή - Παραβάντη Νάντια

ΕΥΡΩ 60

Βόνου Γιαννούλα

ΕΥΡΩ 55

Πατέας Βασίλειος
Στεφάνου Αντώνιος

ΕΥΡΩ 50

Βανδέρα Αμαλία
Τσατσοπούλου Μελίνα
Χαρίσης Ευστράτιος
Αλεξιάδη Θάλεια
Σούλη Παρασκευή
LYMBERY SOULA
Ζαρόπουλος Χρήστος
Πολιτιστ. Σύλλογος Τσεπελόβου
Γεωργίου - Μάρκου Ανδρομάχη
Καριπίδη - Παπανικολάου Ελένη
Νούλης Γεώργιος
Φωτιάδη Χριστίνα
Χαρίσης Σπυρίδων

ΕΥΡΩ 45

Στολίγκας Γεώργιος
Στολίγκα Ιωάννα
Γιώτη Αρσινόη

ΕΥΡΩ 40

Στάρρα Αλίκη
Τσιαντή Χρυσούλα
Παλαιοπανίδη Χαρίκλεια
Δέρβα Ιωάννα

ΕΥΡΩ 30

Βρανιάλη-Νούση Νίκη
Τζόκα- Παπανικολάου Αναστασία

Χαρισιάδου Όλγα
Θεοδοσίου Ευγενούλα
Οικονομίδου Αικατερίνη
Σκλαβενίτου Αντιγόνη
Σουγλές Χαράλαμπος
Οικονομίδου Λευκοθέα
Γκράνης Δημήτριος
Ι. Ν. Αγίου Νικολάου Τσεπελόβου
Θεοδοσίου Γιώργος
Λιόγκα-Σακκά Βούλα
Παπαδημητρίου Βασιλική
Σουρανάκης Κων/νος
Σταθάτου Φερνίκη
Οικονομίδου Αθηνά
Κήττας Θωμάς
Τζούρδα Φρειδερίκη
Ράπτη Μαρία
Βέλλη-Μιχαλακοπούλου Βάσω
Χρόνη Αριστέα
Ματσούλη-Αναγνωστοπούλου
Ιωάννα
Ματσούλη Αμαλία
Γκρουΐδου Ευτυχία
Δημητρίου-Καρατζή Ηρώ
Βαλαούρας Λεωνίδα

ΕΥΡΩ 25

Μίκου Ιφιγένεια
Βούρβος Νικόλαος
Λαζαρίδης Δημήτριος
Βέλλος Απόστολος
Βέλλου Θάλεια
Σαρηγιάννη Ερμιόνη
Κασσίμης Ευάγγελος
Δάλλας Κων/νος

ΕΥΡΩ 20

Γεννάδιος Δημήτριος
Καρβούνης Θεόδωρος
Βαλαδήμας Πέτρος
Σάρρος Άλκης
Πολυμερίδης Ιωάννης
Γκρουΐδης Αθανάσιος
Γκίτσας Αγγελία
Παπαθανασίου Χριστόδουλος
Κοντοκάλλης Βασίλειος
Κοντοκάλλης Δημήτριος
Καψάλης Λάζαρος
Ιωαννίδου Καίτη
Καρπούζη Μαριγώ
Καρπούζης Χαρίτων
Ακονίδης Γρηγόριος
Μπέγκα Μερόπη
Μαντέλου Αγγαία
Κέντρος Νικόλαος
Παπαρούσης Διονύσιος
Ρογκότης Ευστάθιος
Βούρβος Παναγιώτης
Δούβλης Βασίλειος
Γαλανόπουλος Στέφανος
Σοφianoπούλου Σμαράγδα
Δούβλη Αθηνά
Τσεκούρα Χρυσούλα
Τσουμάνης Παύλος
Μπασογιάννη Ευτυχία
Λάζος-Μπούτας Αναστάσιος
Λάζου-Τσεργιογιάννη Ναυσικά
Τσιρώνης Λύσανδρος
Γαμπρίτσης Χρήστος
Σκράπη Παρασκευή
Λαζαρίδου - Σιούρα Θεοδοσίτσα
Στουκίδου Αγγελική
Κομπάρους Μάκης

Βαταβάλης Νικόλαος
Ψυχούλας Ευάγγελος
Σαφαρίκα Αικατερίνη
Χρόνη- Παππά Μαρίκα
Καραπιδάκη-Παππά Αμαλία
Χαρισιάδου Ελένη-Αλίκη
Φερντίνου Έφη
Καραγιάννη-Δούβαλη Ιουλία
Τσουμάνης Σπυρίδων
Παπανίκας Παύλος
Κατσούρας Νίκος
Τσεκούρας Αχιλλέας
Τσουμάνης Σπυρίδων
Βαλαδήμας Δημήτριος

ΕΥΡΩ 15

Ράδη-Βλαχογιάννη Αριάδνη
Ζινδριλής Γιώργος
Ζινδριλής Χριστόδουλος
Λύτρα Μαρία
Τσαπάρη Ευδοξία
Πολύζου Ελένη
Πολύζος Νικόλαος
Φρακτοπούλου Αφροδίτη
Καλύβας Ιωάννης
Αποστολίδης Κων/νος
Αλεξανδρή Αικατερίνη
Παπαγεωργίου Λούλα
Παντέκης Γιώργος
Μάτσιος Χρήστος
Καπέλου Ελισάβετ
Βασδέκη Ευγενία
Μητσιαδής Δάφνη
Βαραδίνης Δημήτριος
Λιώτου Μαρίκα
Ιωαννίδου Όλγα
Κουμπής Γεώργιος
Θεοδώρου Ιωάννης
Θεοδώρου Αλέξανδρος
Μαζιανίτη Ελένη
Κοκορδάτος Παύλος
Τσαπάρη Ευδοξία
Λογοθέτης Νικόλαος
Ζινδριλής Κων/νος
Δασκαλόπουλος Βασίλειος
Παπαγιαννοπούλου Μαριγώ
Ράπτη Μαρία
Σύλλογος των Απανταχού Διποτά-
μων «ΤΟ ΣΤΟΛΟΒΟ»
Κουλούρας Ιωάννης
Λάππα Λίτσα
Χατζοπούλου-Βαραδίνη Άννα
Ζαφόπουλος Ορέστης
Γκοζίνα Φρόσω
Γκάνου Μαρίνα
Τράκης Κων/νος
Αποστόλου Κων/νος
Χριστοδούλου Ελένη
Βασδέκης Κων/νος
Βαταβάλης Ανδρέας
Παπαδημητρίου Χριστόδουλος
Παπαδημητρίου Κων/να
Βαταβάλης Αλέξανδρος
Λιόντου Γιαννούλα
Βούλγαρης Ιωάννης
Δούβλη Κλεοπάτρα
Παπαδόπουλος Χρήστος
Ντιναλέξης Ευριπίδης
Τσολίγκα Παναγιώτα
Γαλανοπούλου Ελεονώρα
Γαλανόπουλος Θεόδωρος
Μπαλατσός Ιωάννης
Τσουμάνης Κων/νος

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ
ΕΤΟΣ 1978

★
ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ:

ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ Ι.Λ.Ε.Ζ.

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΓΚΕΚΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟ
Πρόεδρος
ΝΤΙΝΑΛΕΞΗ ΑΠΟΣΤΟΛΟ
Α' Αντιπρόεδρος
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑ
Β' Αντιπρόεδρος
ΤΖΙΟΒΑ ΒΑΣΙΛΗ
Γεν. Γραμματέα
ΤΣΕΚΟΥΡΑ ΙΩΑΝΝΗ
Ταμία
ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΛΥ
Μέλος
ΖΑΧΑΡΗ ΓΕΩΡΓΙΟ
Μέλος
Αριστίνδην μέλη:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ - ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

★
ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και στο Μυροπωλείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Δόρυδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26510 26266
Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 15 ΕΥΡΩ
Εξωτερικού 40 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 50 \$ ΗΠΑ

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ
ΡΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

★

Τυπογραφεία:

Μ. ΔΟΥΒΛΗ - Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέρη)
Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845
Ιωάννινα 454 44

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ
ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

— Η Αγγελική Ράπη και η κόρη της Αφροδίτη στη μνήμη του συζύγου και πατέρα Χρήστου Ράπη 150 Ε.

— Στη μνήμη του πατέρα τους Νικολάου Στεργίου από τον Άγιο Μηνά τα παιδιά τους, Βασίλης και Τούλα προσέφεραν το ποσό των 100 ευρώ.

— Ο Μπουκουβάλας Ηλίας 50Ε.

— Ο Μιχάλης Κομπάρους προσέφερε το ποσό των 20 ευρώ στη μνήμη Ηρακλή Γκάνου (Ντούκα).

— Η Μητσιαδής Δάφνη προσέφερε στο περιοδικό μας το ποσό των δέκα πέντε ευρώ.

Το Δ.Σ. της ΙΛΕΖ ευχαριστεί θερμά.